

exceptus. Indeque 31 Januarii Valencenas Hannoniae venit, huc usque cum Baiona regis filius Constabli ceteroque Franciae proceribus comitantibus, ut dixi, qui cum aliquot diebus honorifice ac laute Valencenis fuissent excepti a Regina Maria Belgarumque proceribus deducti valedicto Caesare in Franciam ad Regem patrem revertere.

Ferdinandus Sub idem tempus in Belgium venit Ferdinandus Romanorum Rex Romanorum Rex Caesaris germanus frater, comitatus duos et Caesaris germanus lites Germanorum peditum legionibus cum quibus comitatus pariter Gandavum tante sorore Regina Maria, omnibusque fere Belgarum proceribus 1500 equites adducentibus Caesar Gandavum 24 Februarii intrat.

Dua fronte Cae. Gandavenses enim, ut ait foris, desperata Gallorum sar Gandavum spe, quod pacem cum Caesare occulte confectam crederent, occulto metu conterriti, et preoccupati celeritate Caesaris, in prompte maem gratulantes se effuderant: sed ea erat apud salutantes recentis facti conscientia, et contra is oris habitus portam intrantis, ut hic non natalis soli urbem et patriam altricem pueritiae sed invisa et prorsus inimica maenia tectaque subire videretur: illi provero cum in oculis Caesaris dubiam lenitatem agnoscerent, tristi vultu et summisso mimumre se penitere faterentur, quod non pro patria armis fortiter desumptis portas ab initio clausissent neque enim si subigi expugnarique poterant, quum amplius

sima civitas vel subitaneo tumultu supra quadraginta hominum millia facile armaret.

Cæsar Gandavi Hæsit Cæsar per tres menses Gandavi, ac inter Flandriæ partem coercita senatores publice jus dicit, illi vindicatis noxiis novam recipi partem sapita blicæ formam præscripsit pridie calendas Maii, nec non dudum proter grande illud atque utile contulit privilegium, nempe via, cœnobium omnium privilegiorum abolitionem; quæ quidem abo-

B. Bavoni sacrum litis magnam quietem adfert civitati ac salutem. in arcem validis.

Bavonicum cœnobium a G. Ravone viro nobilissimo simam factorum cuius opibus illud G. Amandus extruxit sic nuncupatum forum convertit loco plano ad Schaldis et Lise fluminum confluentem olim situm fuit, ~~et~~ cuius quidem loci Monachi Paulo III Pontifice Maximo indulgente anno salutis 1537 calendis Augusti Canonice, ut loquuntur secularium vitam sunt amplexi. Qua de re verus hic chronographicus

Vn CVLa sVnt Petro Monacho qVæ Vn CVLa to LiLi Vnt.

Anno autem post tertio, hoc ipso anno 1540 ipsum cœnobium Bavonicum Carolus V Imperator primo fundamenti saxo per fussem inter obsequitandum demisso tutandæ ubi in arcem convertit, et Canonici ad S. Joannis Basilicam tunc parocialem nunc cathedrali commigrarunt R. S. Carlo Croio Cornacensi Episcopo ipsos deducente et divorum corpora eodem solemniter transferente. Ex publica gandensibus multa arce hæc fuit absoluta, quam anno 1576 a rebellantibus iterum civibus dirutam anno 1585 iidem domitis munitius ac

splendidius reedificatam videmus.

Cæsar dum Gandavi hæret tunc capitis bonorumque sententiam contra Reinicum Brederode Dominum, qui ducta a Marcano uxore cum iis se Francorum Regi addiderat Hollandiæ Flandiæque se comitem, quod ex his ortum duceret, se futurum sibi persuadens ac proinde gentilia Hollandiæ Comitum insignia aperte ferens; sed paulo post proceribus omnibus pro eo interpellantibus cum Francico ac Marcano fœderi renuntiasset in gratiam recepit, unde colligitur non tantum Gandenses sed et alios Cæsari incipere negotium facessere, propterea consiliariis iter hoc dissuadentibus responderat justissimam sibi esse in Belgium properandi causam, divini iudicii sententiam executioni mandaturus, nisi cum perituris Flandiis Belgiisque simul perire vellet utinam Deus ita cor Philippo II tetigisset, ut hos in fide nutantes adventu suo et presentia confirmasset.

Postidæ calendæ Aprilis obiit Gandavi Anthonius Lalanus primus Hochstrata Comes. Gandavum quoque advenit Guilielmus Marcanus Clivæ et julie Dux, de Ducatu Geldriæ ac Comitatu, Zutphanie in quibus jura prætendebat coram transacturus sed cum eum nullo jure nisi Cæsaris Consilarii docuissent ad Regem Franciæ defecit.

Ferdinandus Romanorum Rex e Belgio in Austriam revertitur. Cæsar vero Gandavo Brugas contendit, in Austriam redit.

Cæsar Hollandæque in Zelandiam ac Hollandiam profectus, ut jus
 diam inivit. subditis æquissime diceretur, laboravit, aliquoties in Haga
 Comitibus hac de causa in senatu præsens, tandemque
 inivit majoribus Hollandiæ civitatibus Ultrajectum, inde
Uranam (olim Sianæ fanum) tum Buram Gorinchemum
 Buseoducum, ac tandem fine mensis Augusti Bruxellam
 venit.

Librorum hæreticorum prohibita notanda. Hisce diebus Cæsar per hereditarias Germaniæ inferioris
 ditionis omnibus mandavit et interdixit ne Lutheri aliorumque
 hæreticorum libri usquam reciperentur, venderentur, lege-
 rentur, capitis pena in rebelles ac obnitentes constituta
 quod et ante mille annos et quod occurrit sanciverat
 Constantinus Imperator Arij et sectatorum ejus libros
 comburi mandans, capitis sententia in eos lata, qui ejus
 modi codices vel occultassent vel non statim combussis-
 sent.

Obitus benefactorum Ordinis. In carta Capituli declaratur obisse Illustris ac gene-
 rosus Dominus Fredericus Henricus de Ribera Marchio
 de Carifa magnus benefactor domus de Eovis. De eo
 plura alibi scribemus. (Sed anno 1539, 6 Novembris).

Item permagnificus et præpotens Dominus Joannes
 Senes de Guagerem benefactor domorum Montis Dei
 et Vallis Sanctæ.

Item generosus D. Arnoldus de Colt (vel de Cock)
 magnus fautor domus S. Sophiæ, nobilis Dominus Alphonsus
 Tundiner de Cueva primus benefactor novæ plantationis gra-

Cartusia Gra-natensis, quam fundatam scribit D. Nireus a Cartusia-natensis circa nis Paularensis.

haec tempora fun- Item obit clarissimus medicus Joannes Herwelt domo-
data. rum Lovanii et Brucellae fautor praecipuus.

U. P. S. Bartholo- Nec non Venerabilis Pater Patrum S. Bartholomaeus de magr-
meus de Nijmegen rha primo professor domus Antensis 2° domus Fenariae, qui in
Prior diversarum Ordine 70 ac in Prioratus domorum Antensis, Bononia,
domorum in Sta. Parme, Papiæ, Florentiae, ac Ferrariae 62 annos laudabiliter et
lia multum com-mendabiliter multum peregit ac multis annis Visitato-
mendat. ris et Convisitatoris officium religiosissime exercuit.

Joannes Aquaticus Habetur in eadem carta obisse in hac domo Joannes
Donatus hujus Aquaticus Donatus quem in Calendario nostro non reperio.
domus.

Nec praetereunda est exhortatio Capituli generalis hujus
anni, quoniam gravis est, et ad rem facit quae sic habet:

Exhortatio Ca- Quoniam e multis nationibus in hunc locum nostri Ca-
pituli generalis pituli generalis uno spiritu ideo congregati sumus, ut
pro reformatione animarum salutis praevigili cura incumbentes reforma-
tioni nostrae studeamus, quandoquidem secularis conver-
sationis permultos circa reformandos mores intentos intel-
leximus. Animadvertentes non sine gravi cordis dolore mi-
serabilem totius Ecclesiastici nitoris statum diaboli invidia
collapsam: nec non quantum pristinus ille antiquorum
Patrum nostrorum fervor tepuerit, rigor frivigerit, et com-
mendabilis vitae candor abcesserit, ut jam (proh dolor!)
nec in Provinciis sibi creditis invigilent Visitatores, nec oculis
commissis internam animae refectionem sitientibus vigi-

lanter praesunt Piores ad secularia et mundana potius devoluti, Vicarii quoque maternorum uberum oblitii, abjecta claustralis sollicitudinis cura, regulares observationes, Statutorum nostrorum sanctiones negligi et pessum ire videntes, quae sua sunt quæerunt non quæ Jezu Christi. Sed nec Magistri novitiorum, qui sibi commissos ad inotar liquecentis cere in vera mortificatione, propria abdicatione et proficua exercitii spiritualis informatione effingere debuerant, unde virtutum omnium forma saturari partes suas agunt; dormitantibus etiam his quibus audiendarum confessionum injuncta est cura, nec patulum salubris admonitionis, correctionis aut consolationis subministrantibus, unde plurimum sacer Ordo noster dudum in culmine virtutum sedem figens ad infima dilabitur, exterminio vicina nisi praevemente gratia Dei apponatur, antidotum vulneri proficuum per Capitulum nostrum generale. Eapropter singulos quosque in visceribus Christi exhortamur, ut suppresso prorsus omni tepore, pristinum praefati Ordinis nostri decorem resarcire studeant. Visitatores evagationes Piorum ac inordinationes Monachorum in suis Visitacionibus ferventer reprehendunt, quæ a proposito nostro dissident amputantes, Pioresque tanquam signum ad sagittam effecti, divini officii conventibus sese exemplariter præbeant, providentes præ ceteris, ut variis mundanisque aperibus seclusis credita eis congregatio spiritualibus exercitiis nutriatur. Tales quoque afformandis novitiorum

moribus et faciendis regularum observantiarum fundamentis
 instituant qui priortinas morum mortificationes, propriam
 sui abnegationem, et profunda vite contemplationem
 pro parte collapsas iterum reviviscere faciant. Qui ni-
 mirum inter lepram et lepram, pondus et pondus ju-
 dicare, et lolium secularis et perversae actionis e tu-
 tico messis spiritualis expurgare noverint. Tandem
 uniuscujusque in gradu suo praefatorum videlicet Vi-
 sitatorum Piorum, et praenominatorum conscientias ore-
 rantes auctoritate Capituli nostri generalis omnes movemus
 et hortamur in Domino quatenus sic invigilent, ut coram
 extremo iudice puram de creditis administrationibus sibi
 commissis proficuum rationem reddere mereantur. Amen.
 Quod ut fiat volumus haec his legi capitulariter in anno, etc.

Quod autem Patres dicunt se intellesse secularis con-
 versationis permultos circa reformandos mores esse inten-
 tos, intellige novissimos nunc Christi cultores Patres venera-
 biles Societatis Jesu, qui incipientibus, confessioni-
 bus, lectionibus catechismo Ecclesiam reformare, ut cetera omit-
 tana, hoc anno cum ad S. Ignatium hujus Societatis aucto-
 rem adolescentes non pauci ejusdem vitae cupidi se
 adiunxerunt, praeclearae illi quidem indolis ac spei, ceterum
 litteris non satis expositi eos omnes studiorum causa Lu-
 tetiam destinavit, ut idoneis excolti doctrinis majore prostea
 in animarum causa et auctoritate versarentur et fructu,
 ergo appetente vere ex urbe dignam Lutetiae in collegio

quod Longobardorum vocant, recipiuntur. Hic cum laico ornato, cultuque (neque enim per leges aliter licuisset) litterarum disciplinae dant operam non tamen alienae salutis studium intermittebant sed modo

Discipuli S. Ignatios modo illis ad usurpanda divina mysteria, id divina mysteria quod apud Cartusianos singulis factitabant, hebdomada frequentant apud dis, incitabant: aliosque ad perfectam vitam sancto-

Cartusianos. rumque persequenda vestigia, cohortabantur, cumque litterae a viris principibus et civitatibus ad Summum Pontificem et Cardinales afferuntur de fructu quem profectiones aetate et doctrina jam per diversas provincias dispersi juvando proximis facerent Paulus III

Societatem Jesu Papa non mediocriter delectatus prolixo animo et Paulus III confirmat societatem ipsam religionem, et societati inditum nomen 5 calendis Octobris hoc anno 1540 publicis litteris declaravit confirmavitque.

Obitus R. P. D. Joannis Gailhardi. R. P. D. Joannes Gailhardi Prior Cartusiae et generalis Ordinis vitam cum morte commutavit 28 Junii postquam praefuisset 5 annis. Successit R. P. D. Petrus Leydenis, de quo sic scribit Joannes Buselinus Societatis Jesu in sua Gallo Flandria Duaci edita anno 1624, lib. 1 cap. 19 circa finem.

Successit R. P. Petrus Anno 1540 Petrus Harneffius gente Leydenis, Hol. Leydenis cujus vita laudus vitae instituto religiosus, primum normam D. Auparis describitur gustini Cyssonii (quod monasterium est Canonice Regularium 2 milliaribus distant Cornaco.) sectatus, tam

dem accepto ritæ melioris proposito communitatis et veste et moribus Cartusiam ad S. Audomaram petens in vitam, regulam denique sacramenta eorum juravit, ubi dum moribus conversatione sperandæ de se optima virtutis specimen pulchre dedisset, Gonaixensi Priori jam demortuo omnium expectantium vota subrogatus. Et quia impossibile foret lucernam in edito montis loco collocatam nulli non splendescere, eoque virtutis et bonæ famæ ejus rumor pervasit ut ab omnibus amatus arcano quodam consilio postremo omnium Cartusiani Ordinis Primas institueretur seu Generalis 36.

Postquam S. Petrus Leopoldensis Cartusie Majoris atque adeo universi Ordinis nostri Cartusiani factus est Prior generalis S. Theodoricus Lohr novo honori, imo potius oneri congruatus est anno 1542 dedicans ei sermones S. Dionysii de Sancto primum quod olim Prior existens in Valle S. Spiritus prope Gonaixum ac Provincia Picardie Visitator non vulgarem in promovendis Dionysii nostri laboribus affectum, benevolentiam ipsi ostendisset. Deinde quod venerabili ac piissimo nunquam satis laudando viro S. Petro Leopoldensi Agrippinensis Cartusie dignissimo quondam Priori, Rhemensiq; Provinciae Visitatori (cui potissimum debetur quod Dionysii nostri sudores huc usque perducti sunt) conterraneus, cognominis, consanguineusque existas. Postremo quod exempla sanctorum opportuna sint iis qui in potestatibus, dignitatibus aut publicis officiis constituti sectis

que et bellis afflicti heu nimium experiuntur quam necessaria sit patientie virtus, prout et de hoc patre alii dixerunt.

Hoc anno ex Cellita (vulgo Bellebaer) factus est Bartusianus D. Joannes Eschius receptus in domo Lovaniensi qui fuit ultimus Prior domus Selsphensis. Illicque pariter recipitur D. Petrus Morica Lovaniensis qui fuit ejusdem domus Prior.

Multum afflixit hoc anno domum Ultrajectensem insolita quadam febris quae tunc per totam regionem grassabatur, qualis ante nunquam visa vel audita fuerat, et primum in Octavis Assumptionis B. Virginis e medio sustulit D. Everardum Schuerman religionum amabilem et sine felle qui in Ordine vixit 10 annis et amplius.

D. Loeffridus Ghysberti de Lantcroon Ultrajectensis professor ejusdem domus ultima Augusti de febre praescripta circa horam undecimam presente conventu et orante vita migravit. Tote per dilectus Pater dulcis in vita sua, benignus, modestus, et homo valde internus ac magna devotionis fuit, vixit in Ordine 20 annis,

Obitus V.P.D. Petri 7 mensibus, et 9 diebus. Et quod maximum luctum attulit, Zass Prioris Ultra etiam V.P.D. Petrus Zass de Crajecto Prior istius domus ac jectensis et quondam quondam visitator et Convisitator Provinciae hoc eodem anno ipso die sanctissimi Patris nostri Brunonis festa scilicet Octobris feria quarta, hora octava post prandium a febre praenominata presente toto Conventu et lamentabiliter, ut dignum erat pro tanti Patris obitu orante de

medicis sublatus est, nam iste charissimus et vigilantissimus
 Pater lumen Provinciae et reputabatur et erat propter ingenii
 et intellectus excellentissimam vivacitatem. Et quia de me-
 licibus civitatis Ultrajectensis erat oriundus, die sequenti non
 est sepultus, sed reservatus ad diem tertium scilicet feriam
 sextam, ut amici ipsius et consanguinei, qui plurimum
 ipsum diligebant commodius sepulturae ejus interessent, ne-
 que dicto die post missam et exequias pro eo ut moris
 est celebratas sepultus est prope S. Loeffridum quem inteme
 diligebat. Vixit in Ordine 38 annis et 6 hebdomadibus, siquidem
 anno 1512 altera S. Bartholomaei habitum monachalem sus-
 cepit, et anno 1523 institutus est Vicarius, et anno 1525 ele-
 ctus est in Priorem, praefuit igitur cum summa di-
 ligentia in officio Prioratus 15 annis, 9 mensibus 1 hebdomada
 et 3 diebus. Anno quoque 1531 per Capitulum generale
 institutus est Comissarius Provinciae et sequenti anno 1532
 (cum ex parte Provinciae profectus fuisset ad Cartusiam)
 Visitator principalis. Rexit autem Provinciam nostram
 strenue et laudabiliter 8 annis usque ad annum 1539
 quo ad suam instantiam nec non Conventualium
 domus suae (ut diximus) hoc onere fuit sublevatus. Qua-
 tuor vicibus cum difficultate et magno labore Cartusiam
 adivit scilicet anno 30, 32, 34 et 38 et tribus posterioribus vic-
 bus semper electus fuit diffinitor Capituli generalis; collationem
 quoque Capituli fecit Cartusiae anno 34 et habuit per totum
 Ordinem cum praeteritis Monachatum.

Consolatoria. Lerini Ammonii Cartusienis domus Gan-

davi professi ad D. Ghybertum Butenberch domus novae Lu-
cis prope Crajectum ejusdem Ordinis professum in obitu
utriusque Patris tam spiritualis quam carnalis:

Salutem in Domino Jesu sempiternam. Dilectissime
frater, Domine procurator quanto me nuntius affecerit ma-
gore qui obitum venerandi Patris nostri Petri Fass
Piccis domus istius nuntiavit via eloqui possum. Affectus
enim quidam fortassis plus satis ille quidem hu-
manus, hominem illum mihi conciliaverat: et ego vicis-
sim (ut permultis saepius argumentis declaravit) nequaquam
illi ingratus eram; usque adeo sane, ut optaverit etiam
me sibi esse contubernalem. Id quod anno superiore,
quum istic essem, ex ipso te opinor audivim, cum
inter familiaria colloquia diceret: Vellem misissent te
Patres ad hanc nostram domum. Quod si fecissent,
et sub ejus regimine vobiscum totum hunc annum
exegissem, quanto me putas acerbiorē luctu afficien-
dum fuisse, si praesens expirantem viderem? Magis
enim afficere solet, et in intimos penetrare recessus ani-
mi, id quod oculis videmus, quam quod fama vulgante
auribus allabatur. Et ita me tamen affectum reddidit au-
dita mors illius, ut ipse quoque propemodum in mor-
bum coniectus sim. Certe ex eo tempore tam corpore quam
animo minus valui. Quinetiam credo neminem isthic esse
in tota sodalitate, qui non moleste tulerit a tam bono
prestanteque Patre se deseri. Vere enim nutriebat vos in

deliciis non tam corporalibus (quamquam in his quoque, quan-
 tum sane per Ordinem, et facultates domus licebat) quam
 animi deliciis: de nulla re alia tantum sollicitus, quam
 ut servaretis unitatem spiritus in vinculo pacis. Cami-
 nam vere priam. Non solum autem domus ista ma-
 gnam adiit facturam decessu tanti Patris, tam providi
 in consiliis, tam prudentis in quibuslibet negotiis cogno-
 scendis, denique tam prompti in peragendis quaecumque
 semel agere destinaret animo: sed etiam tota Provincia.
 Ad quem enim patres omnes in rebus dubiis, arduisque
 negotiis libentius recurrerant petitori vel consilium vel
 etiam auxilium. quam ad commune velut omnium ay-
 lum Priorem domus Trajecti? Cuius tantae auctoritatis inter
 omnes Patres, etiam quum non esset Visitator, quam Prior
 Trajecti? Ipse fidelissimus consultor, liberalissimus opitulato-
 r, promptissimus omnium protector: et quod amabilem
 quoque, nedum venerabilem reddiderat, omnium erat
 afflictorum pientissimus consolator. Atque utinam nunc
 Dominus posteaquam ipsi complacuit hunc a nobis ad
 meliora transferre, aliquem suscigaret Elizeum, in quo
 spiritum illius duplicem collocaret, hoc enim valde nobis
 esset necessarium, hiis praesertim tam miseris deploratis-
 que diebus, quibus contemptui est omnis vera religio; Mihi
 vero peculiaris est dolendi ratio qui e natali solo huc
 missus sum ad homines ignota mihi linguae, velut in
 exilium, culpa meis haud dubie id commeritis, sed ali-

quantum me consolabatur hactenus, quod ille non ita longe
 disitus esset, qui me et probe nosset, et ad quem de meis in-
 terdum negotiis litteras dare possem. Quae profecto mihi non
 parva erat consolatio. Nam illum sentiebat ex animo bene
 mihi velle. Nunc autem et illo privatus sum, et hunc, qui
 cum aliquouque jam mihi domestica familiaritas inter-
 cedit, metuo ut retinere possim cum non sit huic domui
 nisi commodato concessus, et non insitus. Haec plane quum
 mecum reputo, non possum profecto non discutiri.
 Multa enim accēta veniunt in mentem, quorum plera-
 que etiam accidere possunt, et durum est totius mu-
 tare Praelatum. Hunc optime ferre possem et ipse
 vicissim me, opinor, quod uterque alteri jam ferme
 notus simus. Si id quod metuo contingat, qualis sit futurum
 successor penitus ignoro. Et fieri potest, ut qui successurus
 est, ab huius moribus omnino, et (quod dici solet) ex dia-
 metro diversus abeat. Nam paucissimos duos invenias (ne
 dicam nullos) qui animo omnibus modis sint pares.
 Imo ut verissime ait Quintilianus non pauciores animo-
 rum sunt pene quam corporum formae. Santa est
 tamque incredibilis varietas. Attamen is qualis qualis
 futurus est, simul atque electus confirmatusque fuerit
 mutare cum voles, minime licebit. Feras necesse est. An
 non erit hoc molestum, homini praesertim peregrino?
 Sed quid pergo tuas aures meis infortunius obtundere
 satis alioquin, imo plus satis propriis atque domesticis

occupatas? Sane ut intelligas, Gioberte charissime, quam is
 luctus qui a morte Patris tui te tuosque sodales corri-
 puit, mihi cum omnibus communis sit. Nihil autem addu-
 bito, te praeter ceteros etiam, quippe qui totus ex illo
 prendebas, animum vehementer induisse luctuosum. Vo-
 lebam equidem consolatorias ad te dare litteras, sed in
 praesentia minime potui, nimirum ipse quoque acerbo
 vulnere percussus praesentim praesenti. Unum hoc interim
 mihi videtur agendum, ut animae tam pie bene pre-
 cemur: petamusque Dei misericordiam, ut nostra dispo-
 nat ad suam unius gloriam, nostramque salutem. Nam
 sane quod ad te attinet, quanam illa consolatio satis
 efficax esse posset, ad eluendas omnes istius animi macro-
 rum maculas? cui (ut audio) etiamnum pro funere
 carnalis parentis lugenti, alter hic non paulo acerbior luctus
 accessit, atque intra pauculos admodum dies utroque or-
 lato Patre? Grave profecto vulnus, eoque incurabilius, quo
 acerbior plaga alia super aliam repetitum. Non dum a se-
 pulchro patris lacrymas tuas pie profluentes abstergeras, et
 ecce derepente multo justior plorandi causa objecta est.
 Tot ardentibus tentationum probavit te Dominus ut scias, quod
 a suo te nutu velit totum pendere, et in nullo penitus
 alio, quam in ipso tuam spem collocare. Ceterum, si rem
 ipsam, reposito paulisper hoc molliculo affectu praesens in-
 trospiciamus, haudquaquam nobis perinde legendum est su-
 per iis, qui terrenis omnibus hic in terra relictis et miseri

esse desierunt et ad feliciora translati sunt, quam super nobis
 ipsis, qui ad tantas miseras, quantas et videmus et audimus
 reservati graviores etiam multo (nisi propitius Deus advertat) haud
 dubie formidamus. Quid enim malorum vel non perpetimur
 ipsi, vel perpetentes alios quibus natura copulamur audimus? Quot
 morbi, subinde etiam novi, atrocesque, et cum medicorum
 scientia, et arte veluti pugnantibus singulis prope annis sub-
 riuntur? Omitto febres acutissimas, siderationes apoplexias, hemor-
 riadas, pestilentias, aliasque super alias gravissimas infir-
 mitates: nonne recens hic morbus neper scortus quam plu-
 rimos acerbissime torset, multos etiam cum intolerabilibus
 internorum cruciatibus absumpsit omnibus vero sui terrorem
 incussit? Et tamen inter tot calamitates, inter tot clades,
 inter tot funera, inter tot misericorditer severentis Dei atque
 ad reipiscentiam revocantis flagella (id quod etiam san-
 guineis, si fas erit, lachrymis deplorandum foret) toties re-
 petita, quotus quisque animum induit meliorem, ut
 incipiat bene cogitare, et ad clementissimum patrem facil-
 lime placabilem reverti? Argimus plerique omnes, quod
 argimus: de mutanda in melius vita postrema, ne di-
 cam nulla, cogitatio est. Imo quod pejus est, usque adeo
 hominem exuimus, et adversus tam multa Dei misericordis
 flagra veluti callum obduximus, ut etiam prope palam
 ad publica mala rideamus, ne deterius aliquid dicam, heu
 miseriam! An non hoc ipsum est quod ait Salomon:
 Impius quum in profundum malorum venerit, contemnit.
 Haec itaque multo ardentioribus lachrymis ploranda sunt,

quam illa, si quis e vivis excedet cujus vita nobis vel utilis, vel dulcis fuit, vel etiam necessaria. Sed jam receptui canendum est; licet enim pro tantis malis nullus satis prolixus sermo fuerit, tamen cum temporis angustia tum etiam epistolae brevitatis e lege eruditorum virorum prescripta tollendam e tabula manuum cohortentur. Ceterum ad te, mi Gislebte, isthaec scribenda duci, atque hoc modo meam fidem liberare visum est, qua anno superiore me tibi obstringebam fore ut interdum litteras ad te darem. Optassem sane argumentum aliquanto plausibilius, et de rebus laetioribus, sed in praesentia laeti esse non possumus, tantis undique circumlatrantibus malis. Atque utinam vel post tot calamitates laetam aliquam catastropham sperare liceret. Sed heus tu, antequam devinam, ne te existimes tam prolixam epistolam gratis ablaturum hoc abs te muneri precor, ut eas omnes epistolas, quas ad reuerabilem Patrem defunctum, dum viveret dedi, quasque pene illum inueneris, bona fide remittas. Nullum enim earum exemplar apud me relictum est, et alioqui perquam inuitus meum perdo laborem: praesertim quum ea scribo, quae legentibus usui esse possunt. Sunt autem numero ferme, ni fallor, quattuor aut quinque quarum postremam eo die ad eum data est, qui fuit illi vitae postremus: quam etiam certo scio illum minime legisse, et idcirco facile reperiri poterit, nam per eundem tabellarium, per quem haec quoque, missa fuit. Bene valere te cupio, frater in Do.

est postquam 60 annis vixisset in Ordine.

Illma Domina Hoc anno 1540, 29 Octobris, diem extremum clausit *Illma Magdalena Ha-*
stissima Domina Magdalena Hamalia vidua Illustris-
simi Domini de Chevria, maxima benefactrix Cartusae Lo-
vanensis, de qua non semel egimus.

Cesar e Belgio Initio Januarii, anno 1541, Cesar e conventu Wormatiensi
proficiscitur Ba-
revocato Gravellio (disputari enim hic ceptum fuerat de Reli-
tiosonam ad gione inter Eckium ac Philippum Melanctonem)
Comitia. e Belgio Alatum, Spiram, indeque Reatisbonam, ubi Co-
mitia Imperii indixerat proficiscitur, eodemque mense
Martio Principum civitatumque legati convenire ce-
pere.

Circa hunc annum obit Cardinalis S. Crucis in
Hierusaleni, magnus benefactor Ordinis.

Obit et S. Octavianus vir singularis Prior multarum
domorum Florentiae, Luce, Neapolis, Belliguardi, S. Ste-
phani et Brunonis, Provinciae Italiae Visitator.

Rursum hoc anno repetita est exhortatio et inculcata,
Exhortatio pra- quae sic habet: Exhortamur rursus in Domino omnes et
teriti anni rursus singulos Patres Visitatores Priores et Vicarios, et eos quibus
inculcatur. Novitiorum cura commissa fuerit ut quilibet eorum
respective circa sibi commissos diligenter et ferventer im-
vigilent pro Dei honore et nostri sacri Ordinis incre-
mento et subditorum pace et salute.

Hoc anno in profesto S. Petri Pauli S. Antonius Van

D. Antonius Van

Vlesenbeeche procurator Vlesenbeeche Procurator et professor hujus domus Bruxellensis sine domus in Schuet mas. proelio morbo in cubili mortuus reperitur. Et iste est primus qui in hoc conventu in officio Procuratoris mortuus est. Vigilate quia nescitis diem neque horam, dicit salvator. Successit in officium Procuratoris D. Everardus Van Velthoven qui sacerdos fuerat secularis ante ingressum Ordinis.

Ultima Septembris, ni fallor, obiit Donatus hujus domus Regidius Wijnghen; vocatur in carta Schielt quia oriundus erat ex pago Bildone prope Lovanium, ni forte sint diversi.

Conventus hoc anno emit Anderlaci quartam decimam partem 6 bonariorum unius fernalis et 70 virgatarum terra.

Item quartam decimam partem 3 fernalium terræ, ut patet ex epistola sub sigillis Scabinorum Bruxellensium de data 3 Junii.

Item conventus acquisivit hoc anno 1541 4 Maii sub sigillis Domini de Gimbergen 20 Rem. guld. in parochia de Lezele. Hinc est Warandia Bruxellensis de anno 1541 8 Maii.

Lovanii obiit 21 Junii honesta matrona Elizabeth Van Kerbeeche, mater D. Petri de Mirisa religiosi Ordinis nostri, atque in Cartusie sacello Venerabilis Sacramenti sepulta; ubi habetur ejus epitaphium sculptum cum imaginibus viri sui et novem prolium.

Domus Brugensis hoc anno fuit visitata per D. Joannem

Status aliquot Sylve Priorem domus Dierstensis Comitatorum et D. Guilelmum domorum hujus Priorem domus Sylve S. Martini quibus referentibus status de Provincia: hoc temerum talis erat: Est, inquit, Prior se connumerato cum prior Brugenis. 13 Monachis professis, 3 Novitius Monachis, 6 Donatis et alia familia competenti nulla debent, et plura debentur eis.

Amstelredamensis Hoc fere tempore quamvis precise annum nesciam sub Priore domus hujus Joanne Meerhout, quum ex officio visitaret provinciam ut ex fragmento charte Visitationis agnovi, status domus Amstelredamensis talis quoque erat: Est, inquit Patres Visitatores, Prior se connumerato cum 17 Monachis, uno converso, uno Reddito et 9 Donatis ac alia familia competenti, in necessariis bene provisi, aliqua debent, et plura debentur eis.

Gandensis

Status vero domus Gandensis talis repertus est: Est Prior se connumerato cum 17 Monachis professis, duobus Monachis hospitibus, uno Converso et 7 Donatis ac alia familia competenti in necessariis bene provisi aliqua debent plura debentur eis.

Bona fama domus Capelle perseverabat adhuc hoc tempore, et quia nunc pristinus fervor videtur illidem suscitari, qua ex fragmentis charte Visitationum didici, volui in ejusdem domus gratiam huc adferre.

Capelle

Charta Visitationis circa annum 1531, ut opinor, sic habet: Adhortati sumus in Domino quatenus institutionem primariam bonarum observationum per Venerabiles Patres, quorum vita exemplum fuit vitutum, imitari toto mentis eurent

ardore, ne quidem de eorum exemplari vita per tepiditatem
deperiant ac de eis verificetur illud Apocalypsis primo: *Ultimam
calidus esses aut frigidus, sed quia tepidus incipiam te vomere,
etc.* A Patrum enim discedere vestigiis Cartusianæ perfectioni
contrarium est, summopere ergo cavendum ne terminis
quos statuerunt Patres nostri transgrediantur sed zelo Dei et
Ordinis accensi ad sublimia perfectionis Cartusianæ fervere
spiritus, ut hactenus, accendantur, etc. Status domus talis
est: Et Prior se communitate cum 17 Monachis professis, uno
Monacho hospite, uno Converso hospite, duobus Redditis et
11 Donatis ac alia familia competentis, in temporalibus
modiciter provisus, aliqua debent aliqua debentur.

Et circa annum 1539 quia fere sunt omnes char-
tæ sub Visitatore D. Petro Zaas, et D. Meerhout Convisi-
tatore saltem hujus tempore, præclaram laudem Con-
ventui domus Capella dederunt. Monachos vero et laicos fa-
ventis domus Ca- tres (quod gaudentes referimus) pro multo majori parte
commendatione dignos ad veritatem Evangelii et Ordinis nostri
observantias pro humana conditionis fragilitate recte ambu-
lantes invenimus; licet non deceat inter eos D. Joannes de
Maxena heresi Lutherana infectus et sua obstinata
perversitate confratres suos conturbans et plurimum scandali-
zans ac propterea a V. P. Priore suo cum victualium
restrictione cella inclusus, quem cum nullis opportunis
mediis ab erroribus et falsis opinionibus suis revocare potuissemus
ea confratrum suorum informatione cum arctiori restrictione

Præclara laus Con-
ventus domus Ca-
pelle.

actualium in præscripta reclusionem continuandum iudicavi-
 mus. Ceteros vero adhortati sumus in Domino quatenus de
 sua vocatione semper grati a minutis peccatis parvisque
 defectibus et negligentis cum omni diligentia cavere studeant,
 existimantes se peccato mortuos, Deo autem viventes: in Christo
 Jesu hoc scientes quia vetus homo noster semel crucifixus est
 ut destruat corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato.
 A minutis ergo peccatis in quibus accusati fuerunt cavere di-
 ligenter invigilent: silentium et solitudinem strictius solito
 observantes, in his enim tota Cartusianæ legis perfectio de-
 pendet; nisi enim in silendi censura eximium quoddam
 ac prope divinum perfectionis sacramentum esset reconditum
 nunquam sanctissimi singularum religionum ac Ordinum
 primi institutores atque duces tam gravem atque pondero-
 sam silentii transgressoribus legem condidissent, prorsusque
 statuissent. Quid enim verecundo homini durius quam ve-
 stimenta in tergum rejectis super nudam carnem acio-
 ris virge disciplinam tolerare. Apud illos autem qui hu-
 manarum legum gubernacula tenent et moderantur
 tali castigatione flagellantur qui alicujus criminis sunt
 obnoxii. Dicat ergo quilibet cum propheta: Disci, custodiam
vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Nam ut
 ait quidam: Precipitem esse ad loquendum fatiditatis est
 indicium, intemperati cordis prodigium, insipientiæ opus,
 turbationum origo, iniquitatis fomentum, inquinatio mentis,
 effusio gratiæ, perditio animæ, ponat ergo quoque custodiam

ori suo, et ostium circumstante latus suis. Status domus talis est. Est Prior se communitate cum 15 Monachis, uno reddito laico, 11 Donatis, ac familia competente.

An dictus S. Joannes de Harena desipuerit, ignoro: filius fuit optimi ac piissimi Patris Jacobi videlicet de Arena dicta domus Capella benefactoris, qui defuncta uxore sacerdos factus religionis habitum fratrum Regularium S. Augustini postea suscepit, obiitque Curtraci anno 1531, habuit et alium filium Berdini nostri in domo S. Martini.

Regnum Hungariae. His diebus regnum Hungariae fere totum adimitur Christianis; mortuo enim Joanne Wivoda Rege, cum Ferdinando Christiano, mandatus Caesaris frater succedere sperans, Budam regni sedem obsidione circumdet, per Curcam fluvium est, Budaque potum tur Curca.

Per hoc quoque dies duo Galliarum Regis legati ad Curcam missi, a Caesariis intercepti, in Pado flumine interficiuntur, quod Regem ante exasperatum ad bellum contra Caesarem resumendum vehementer accendit.

Georgius Austriae. Georgius Austriacus Archiepiscopus Valentinus ex Hispania a Gallo captus ad Ecclesiam Leodiensem a Caesare evocatus, dum per Galliam iter maturat, ignarus belli quod recens inter Gallum et Caesarem recrudesceret, Lugduni jussu Regis in carcerem conjicitur, hoc verisimiliter consilio, ut eo illic retento alium suae factioni adhaerentem ad Episcopatum Leodiensem promoveret Hungaria, ut diximus, Christianis fere deperdita Patibona Caesariana indicuntur comitia, ac

Cesar expeditionem bellum tandem in Turcas movendum decrevit. Exercitus Ger-
 in Africam suorum manuum ad recuperandam Budam missus Ducum socordia
 cepit infeliciter. profligatus. Caesar advertens periculum, quod a Turcis Germa-
 nia, totique reipublice Christianae imminabat, ut hostem
 distrahat, in Africam expeditionem parat: instructoque po-
 tentissimo exercitu in Algeriam vela facit, sed irrito conatu
 classe instructissima soluta et fracta, et tantum non fluctibus
 maris aliquoties obruta.

D. Theodoricus ab Anno 1542 die 3 Aprilis obiit D. Theodoricus ab Hemstede
 Hemstede Prior professor et Prior Cantuaria Lovaniensis. Hic fuit Haerlemensis et
 domus Lovaniensis jurista, nec non valde bonus et industrius pictor ac diligens
 moribus simul formator et florator litterarum multoque tempore sen-
 laudatur. 30 annis et amplius Vicarius primus ex professoris istius domus, et
 notiorum insuper fuit instructor, omnibus fratribus semper
 obsequiosissimus, et verus pacis amator, vivit in Ordine
 37. et duobus annis ante mortem fuit Prior, ut dixi, admo-
 dum venerabilis et pius, atque ab omni populo in magna
 veneratione et honore habitus. Successit in ejus officium
 D. Laurentius Haerlemensis professor ejusdem domus.

Circa hoc tempus diem quoque suum obiit D. Joannes
 de Officina (Winchel) Prior domus Gandavi.

Apud nos in Schuet 15 Januarii obiit Reynerus Bos-
 suyt Donatus coquinarius et sartor.

Elemosyna D.
 Joannis Gaii Prioris
 Montis S. Gertrudis
 facta Lovaniensis.

13 Junii D. Joannes Gaius Prior domus Montis S. Gertrudis
 cum consensu sui Conventus ac V. V. P. P. Visitatorum nempe

D. Joannis Meerhout Prioris Brussellensis ac D. Joannis Lubus Prioris
 Diestensis cemit deditque Cartuicæ Lovaniensi transcripto jure
 redditum annuum 50 florenorum in puram elemosinam
 ad emendas salmones et alios pisces ut habetur in litteris ea
 de re confectis. [Ibidem monachum induerunt hoc anno
 D. Desiderius Pensaert Brussellensis et D. Remoldus Moens
 Mechliniensis.

D. Petrus de D. Hoc anno 20 Julii requiem eternam, ut speramus, ad
 Petrus Cartusiano con- pteus est V. P. D. Petrus de D. Petro (alias de domo Petri) Prior
 fessor Christi. domus Vallis S. Hugonis qui alias fuit Prior domorum Angionis
 et Lancaæ suæ professionis in qua a Lutheranis multa
 perpreus et verbera et vincula et carceres, et tandem cum
 toto Conventu suo per ipsos Lutheranos violenter a dicta domo
 expulsi sunt.

Per Capitulum generale debuit repeti quod jam semel
 atque iterum fuerat dictum: ut omnes abstinerent a lætione
 librorum Erasmi, ut scripsi sub anno 1531.

Pro protectione Ordinis et maxime domorum periculi-
 tantium instituta preces varix per octavas S. Brunonis et
 alio tempore. Casari enim (ut vulgo ferebatur) fluctibus
 maris apud Algeriam obruto, Gallus cum Duce Clivensi
 et aliis federatis importunissimum suscitavit bellum.
 Igitur rebus ad id jam pridem comparatis quintuplici
 exercitu ditones Casari invadunt. Gallus Henricum fi-
 lium natu majorem in citeriorem Hispaniam, Ca-
 rolum filium alterum in Luxemburgensem agrum

Rossemius Praemittit, qui mox aliquot oppida expugnat Vendomium
 Bantiam devastat Principem in Atrebatos atque Morinos, qui etiam feliciter
 ac Antuerpiam ter pugnat, Guilielmum Longeum in Pedemontium,
 et Lovanium Longovalium et Martinum Rossemium in inferiorem
 proditione frustra Germaniam. Hi, ut de ceteris taceamus, Brabantiam invadunt
 tentat. horrendis passim incendiis et flagitiis patratu, primum abfuit
 quin Antuerpiam opulentissimum imperium, et Lovanium
 celeberrimam Academiam proditione caperent, verum pre-
 terquam quod miseros et innocuos agricolas ambustis pagis
 innumeris ad inopiam redigerent, nihil ab eis laude di-
 gnum gestum est.

Notandum quod cum Rossemii legati caestrensis peteret
 ab Antuerpianis Regi Francie et Danie obsequium fieri, re-
 sponsum fuisse: Antuerpianos praeter Caesarem Carolum nullum
 agnoscere principem, proinde sine eius fove nemini ar-
 mato petere: quinque Caesarem a piscibus vocatum legatus
 diceret, reddunt tertio die cum fona remitturam, ac citius
 fortasse quam Reges sui cuperent rediturum. Populus
 Cartusia Antuerpianam metu saevus (verbis utor fove cum magno per-
 pennis a civibus dore Consulium, et summo dolore nobilitatis postularat, et
 metu inimico quod necesse fuit, quanquam indignum majestate tante
 excisa. urbis, etiam impetrarat ut perampula saceratarum virginum
 caeholia, Cartusianumque venerabile templum, quod subeasent
 monibus, injecta flamma delerentur: ne edito ob idque
 opportuniore tormentis loco protitus hostis, tutius ac audacius
 in oppugnatione versaretur.

Societatis Jesu sacer-
dotes in Belgium
veniunt.

Ardente bello inter Caesarem et Franciscum Galliarum
Regem cum Hispani ac Belgæ omnes Gallia juri essent
excedere, aliquot Hispani de Societate Jesu Libere studii
operam dantes, in Belgicam, amicam Provinciam Hierony-
mo Domenico duce ac moderatore se contulere; studia
que sua Lovanii sunt prosecuti. Fuit in his et Petrus Bibe-
dencina, ut ipse testatur in Vita B. Ignatii lib. III cap. 6.
Sed primum Bruxellas dum hostilis exercitus, qui Lovanium
tenere dicebatur castra moveret, deinde Idibus Augusti Lo-
vanium veniunt. Pietas et eruditio statim provecit (scribit
Lipsius) plures accesserunt et collegium est factum; quod
Levini Laurentii Episcopi Antuerpiensis liberalitate mirifice
auxit, qui moriens opes suas ei legavit.

Avantius oppida
Luxemburgensia ab
Aurelio Duce

Brabant. non ferentes injuriam acceptam retulerant bel-
lum in Clivenses et Geldros quod illi totius mali inventores
et actores fuissent et sub Rossemio mercuerent, et Duce
occupata recuperata. Avantio universam ditionem Juliacensem evastant
et ditionem Julia et aliquot oppida capiunt ac deinde Luxemburgum
ensem devastat. profecti, que Gallus occupaverat oppida recuperant.

Interea Princeps Juliacensis ex Gallia Rossemium
Rossemius iterum revocat, et militem colligit et Casaria presidia ex suis
grave damnum oppidis depellit. Rossemius de novo Crajectensem agrum
infert ditionibus infestat Amfordiam dolo capit, Campiniam devastat
Casaris et Cantuar in modum concitate tempestatis Halmondam et
Roscoducensi. Eyndoram diripit, mox et finitima vicinaque loca cogun-
tur tributum pendere pro redemptione sua. Quo tempore

domus S. Sophie prope Buroducum, quia precebat undique
hostili incursioni coacta est pro se primo, deinde pro
territorio et civitate Sybræducensi bis mille sexcentos aureos
solvere: nec ita diu admodum post alios quingentos pro
redemptione cuiusdam profani dicte domus. Eam civitas
voluit consultum indemnitati dicte domus. Unde datus
pignoriibus promisit partem pecunie refundere, quod et
fecit portoniis et rectoralibus ad Cartusianos devolutis donec
satisfactum esset illis. Sed heu dum hæc scribo anno 1629
in Septembri circa medium mensis civitas hæc alias sem-
per innota ac Regi suo fida ac Catholica fignum here-
ticorum subivit, post fortissimam obsidionem quatuor et
ampullis mensium.

Moritar in Schæst In Schæst antiquo nostro monasterio vitam cum morte
D. Cornelius Theren commutavit D. Cornelius Vierendels de Parnella vicundus,
debs. non diu stetit in Ordine, speramus quod in brevi expleverit
Et D. Levinus. multa. D. Levinus Ammonius videtur et hujus Visitatoris
Ammonius ibidem D. Joannis Beerhout Pionis nostri gratiam promeruisse ut
hospes edidit li- ea domo Monachorum ubi hospitem ante fuisse diximus
bum de filio ad domum suam evocaverit, nam hoc anno existens
prodigo. hic hospes edidit librum de filio prodigo qui impressus fuit
Lovanii et adhuc existat.

Sollicitudo Pæ. Anno 1543, 5 Januarii Maria Belgii Gubernatrix scribit
gina Maria Capitulo Leodiensi Ducem julia multa secreto machinari,
non semel hoc ut Crajectum sibi vicinum opportunumque intercipiat, in
anno apparuit.

eandem scribit sententiam altera die Magistratui dicti oppidi.
 Martenus Rosemius Eodem mense redeunt ex Gallia Longewallus et Har-
 ditionem Cesaream tunc Rosemius in ditionem Juliacensem, et Cesareos ea-
 recat.

puignant, bellicis eorum tormentis in oppidum Ruremon-
 dense abductis. Quare quæ scripsi parum ante de multa
 persolita a domo S. Sophiæ Rosemiis ad hunc annum
 referenda, et de recata circumquaque regione.

S. Florentius Harlemensis Prior domus rentius Harlemensis profusus et Prior Cartusie Lovaniensis,
 Lovaniensis cum de quo in ejusdem domus monumentis sic legitur: Anno 1532
 opinione sancti in vigilia S. Thomæ Apostoli finito prandio in claustris
 tatis mortis. fuit propositus fratribus et unanimiter receptus ad statum
 Monachi honestus juvenis Magister Florentius Florentius
 de Harlem, laudabilis conversationis, scholasticus Lovaniensis
 et eruditus ac doctus ante annos tres vel quatuor in
 artibus promotus ex collegio R^{omi} D. Nicolai de Reutere
 Episcopi atrabatensis: altera purificationis gloriosa V. M.
 investitus fuit et sequenti anno (1530) fecit professionem,
 fuit hic Vicarius et Prior anno 1541 et anno 1543, 18 Aprilis
 (ut dictum est) in ea obedientia vitam finivit.
 Fuit celebis fame, ex quo edidit germanice librum di-
 ctum Viam vitæ, quem ad instantiam et utilitatem
 Monialium quarundam composuit; qui postmodum
 versus est latine per Cocitum Nicolaum Zegirum
 minoritam et anno 1541 editus Antwerpæ, denuo postmo-
 dum transtulit et auxit Surius noster, ac R. P. D. Joanni

Kaloniis dedicavit.

De quo eodem Patre D. Florentio testimonium habeo propria manu D. Joannis Gerulphi ejusdem domus Lovaniensis profani et Vicarii scriptum in hunc modum: Vixit sancta lorica ferream cute super nuda gerens, tantoque plus rigens fervensque spiritu, quanto magis afflictus corpore, et sancte itidem obiit anno 1543. ~~sep~~ius dicto.

D. Everardus a Velthoven professor
Velthoven professor suus et procurator domus nostrae Bruxellensis, per electionem, domus Bruxellae fuerat ante ingressum Ordinis sacerdos saecularis. Proce-
eligitur Prior rator autem domus nostrae Bruxellensis fuit institutus D. Be-
domus Lovaniensis trus Mertens qui in eodem officio mansit usque ad an-
num 1550 quo eligitur Prior. Recepit autem D. Everardus
tempore Prioratus sui in domo Lovaniensi D. Theodoricum
Hool Goudanum et D. Joannem Zupel qui fuit Prior
ibidem et Leodii et D. Joannem Cornelium sequenti an-
no qui obiit Vicarius ~~in~~ Monte dei.

Ad annum 1543 citari epistolam R. P. Petri Fabri
e Societate Jesu ad Priorem Cartusiae Colonienensis:
qui sequentia merito adjicienda fuissent:

Anno 1542, e decem primis Societatis Jesu Patribus pri-
mus venit Moguntiam R. P. Petrus Faber, de quo Vita
P. Ignatii lib. III, cap. 2. Trisera. Quo autem modo venerit,
quid ibidem egerit, libet epis, qui ab eo Moguntiae in
eamdem admissus fuit Societatem doctissimi Petri Canisii
verbo audire quae sua ipse manu scripsit anno 1596 postea.

die calendarum Januariarum rogatus per litteras a R. P. Jo-
 anne Buscev. Sic ergo scribit: Reverendus Pater meus Faber
 cum esset annorum circiter 36 a praestante Cardinale - et
 Archiepiscopo Alberto Brandenburgensi expetitus Moguntiam
 habitandi causa pervenit anno 1542, quum antea Spira
 ac Batisbonae vixisset in comitiis Imperii, bonamque dedisset
 operam multorum magnatum confessionibus excipiendis,
 et jam Germanis quoque familiaris esse cepisset, qui reli-
 giosa simul et jucunda illius consuetudine oblectabantur
 vixit idem Moguntiae in aedibus D. Chumadi parochi apud
 D. Christophorum quem ex concubinario Cartusianum effecit,
 idemque, ut puto, in Cartusia Coloniensi diem clausit
 extremum. In hujus aedibus versabar et ego, quum solus
 ad invisendum dictum Patrem Fabrum venissem Mo-
 guntiam, mihi que persuaderi passus sum, ut spiritualibus
 meditationibus statim exercerem. Eodem tempore Pal-
 terium Davidicum ab eodem Patre in schola Theo-
 logica praelegebatur: atque utinam scripti ab eo com-
 mentarii reperirentur, quos Carmelitanus quidam sic
 satis illi familiaris exceperat. Vita sumptus illi praebuit
 dictus Archiepiscopus qui boni Patris colloquiis recreaba-
 tur eumque mittere statuerat ad Synodum Tridenti-
 nam una cum Domino Suffraganeo suo creato epi-
 scopo Herobergensi, qui P. Fabro etiam de peccatis con-
 fitebatur.

Cui consensit optimi cujusdam in Coloniensi Cartusia

Prioris R. P. Gerardi epistola, quam ad Creverensis Car-
 tuse Pionem dedit anno 1543. Est vero exemplum
 istiusmodi. Dulcissima Jesu vulnera salutis loco. Venera-
 bilis in Christo per dilecte Pater et amice. inter lu-
 ctuosissimas nostræ tempestatis procellas, quibus nunc
 undique concutitur Christianitas, non usque adeo Deus
 reliquit Ecclesiam suam: quin suscitavit nobis viros
 aliquos Apostolicos quos Spiritu suo implent, et induit
 virtute ex alto, ut ex multorum Doctorum testimonio
 didici, qui vero fervore errantes revocent, peccantes recreent,
 trahantque ad iter salutis, et sequitur magnus fructus
 operante invisibili artifice in cordibus hominum, quorum
 verba sunt scintille cere candentis cordaque tangunt, in-
 cendant. Sunt a S. D. N. Paulo III approbati, et ad diver-
 sas nationes missi. Primus eorum vocatur Ignatius et
 moratur Romæ, et in Italia aliqui, in Hispaniis,
 Gallis et Portugallia, sunt alii colentes vineam Domini.
 Unus eorum Doctor est in Ingelstat, et unus moratur
 Aboguntæ apud Cardinalem, vir magnæ sanctitatis. Vo-
 catur Ab. Petrus Faber Theologus Parisiensis. Dat hominibus
 se illi offerentibus bonæ voluntatis exercitia quædam spi-
 ritualia, quibus intra paucos dies obtinent, veram cogni-
 tionem sui, et peccatorum suorum, et gratiam lacry-
 marum, veram et animosam conversionem a multis
 creatis ad Deum, profectum in virtutibus, et secretam
 familiaritatem, et amicitiam Dei. Utinam per aliquam

occasionem liceret adire Moguntiam, certe talem thesaurum deberet homo merito quærere etiam apud Indos. Spero quod Dominus dabit mihi videre hominem Dei singularem amicum suum antequam moriar, ut ab eo dirigar ad interiorem hominis reformationem et unionem cum Deo: ad quod Ordinatio Capituli nos monet. Hoc periculosissimo tempore multi adherent heresiarchis vasis perditionis, organis diaboli iniquissimi. Ideo libentius adherere debemus amicis Dei, organis Spiritus Sancti ut eo tutius defendamur a telis igneis, quæ demon jaculatur in corda hominum. Sed hoc alius latius, si forte tetigerit Dominus cor P. V. ut suo amico Moguntie loquatur. Valeat P. V. in Christo. Baptim ultimo Maii anno 49.

De laudibus R. P. Leydensis Generalis qui præesse cœpit anno 1540, et vita pariter et officio definitus anno 1546.

Reverendissimo in Christo Patri, D. Cartusienis Ordinis domus prope Bethuniam Priori, et amplissimo omnium domorum ejusdem Ordinis totius Picardorum Provinciae Visitatori Petro Marcoveo Leydensi, Petrus Hænicharius Bethunius salutem.

Cum parulis abhinc dictus adolescentulum quendam in Philosophia instituendum ducons, urbem illam omnium disciplinarum matrem et alumnam Parisios peterem: cogitanti mihi in itinere de viris qui apud Belgas in litteris præ ceteris excellere, auspiciato occurristi vir ornatissime, cui in primis hanc muncuparem epistolam.

Fuit namque mihi data provincia referendi non ad senatum illum Romanum praeis scriptoribus inter prima orbis miracula laudatissimum. Sed ad Parisiense illius Academiae censors in omni cum humanarum tum divinarum rerum scientia certissimos hoc praemia in reprehendam Lutheranae haereseos sectam imprimendum auctore Morocurtio inter Brunonis asseclas non minus pro quam litterato. Cujus quidem operis propugnatores esse te maxime optarim: cuius iudicio si comprobatum fuerit, reliquorum censuram non reformidabit.

Cu enim tantus es in omni laudis genere, ut posteritas interesse praeter cognoscere, agrum Bethuniensem aliose cambiancham iuxta promoria ipsius Bethuniae apud vallem S. Spiritus in finibus pagi Gornaii virum in litteris omnibus praeter caeteros ancie doctum: qui sua non tantum doctrina sed ecimia et morum et virtutum praestantia, non suae solius, verum etiam aliarum domorum Cartesianos passim in Picardorum regionibus claudentium censor integerrimus esse meruerit. Habes itaque gregem ab hoc negotio, quod est Antechristi labe nulla (tanta cot tuae in omnes tibi commissos auctoritatis vigilantia) contaminatum. Habes sub te viros non modo immunes sed acerrimos huius factionis Lutheranae propulatores: hunc in primis Joannem Morocurtium apud Valencenas (oppidum armis et opibus in Hannonia munitissimum) indefessum haereticorum oppugnatorem. Habes tuos ubique locorum nullius erroris scandalo labefactos. Nostram igitur felicem Be-

thuniam quæ te et prudentissimum et in Christo sapientissi-
mum virum educavit: tuos etiam feliciores alumnos tanti
pastoris custodia semper adversus humane carnis insidias tu-
tissimos, illam pariter felicissimam Picardorum Provinciam
tali Visitatore consolatam inter eos quibus sua gratia bene-
voluerit Deus, predicare nunquam desinemus quapropter hæc
etiam Chrenodia, tua qua solos alios impartiri felicitate
donata, ad totius reipublicæ Christianæ commoditatem tuis
auspiciis feliciter exeat in publicum etiam atque etiam opta-
mus. Vale, Bethuniæ Idibus Octobris anno sequimillesimo
trigesimo tertio.

Edidit D. Joannes Morocurtius Menius professor et Prior
domus Valencennarum De rerum presentium statu gravem
quoque Christianæ fidei jactura per impostores Luthera-
nos Christi Ecclesiæ inflicta. Chrenodia. Anno 1534.

Ordinationes Ca-
pituli.

In Capitulo generali ordinationes hujusmodi factæ sunt: Pro-
hibemus omnibus et singulis personis Ordinis nostri ne aliquos libros
sive tractatus impressioni dare presumant nisi prius per Ca-
pitulum generale vel per ipsum deputandos visa et examinata
fuerint. Renovata fuit exhortatio superiori anno facta et aliæ
preces insuper adjunctæ.

Monentur Piores maxime ut frequentius missæ Con-
ventuali et precibus interint et extravagationes recindunt;
Donatos ad religiosi sui status observantiam inducant, ut sin-
gulis primis Dominicis diebus cujuslibet mensis præmissa confes-
sione communicent quemadmodum in domo Cartusie
observatur. Et confirmant ea quæ de commemoratione per

octavas S. Patris nostri Brunonis facienda ibidem fuerunt ordi-
nata.

Obit S. Chyfl- Obit quoque hoc anno 14 Junii V.P.D. Chyllemanus
lemanus Prior Mosenus a Westerburgio Prior domus Aulae B. Mariae in Buxia
domus Aulae et Visitator Provinciae Alemanniae inferioris, et alias Prior do-
B. Mariae in mus in Hassia a Lutheranis multa passus et in fide Jesu
Buxia confessor Christi perseverans usque ad mortem, prout in charta se-
Christi. quentis anni declaratur. Eodem die et anno Petrus Faber

primus B. Ignatii societatis Jesu fundatoris socius scribit ad
V.P. Priorem Cartusiae Coloniensis in hunc modum: Reverendo
et in Christo observando Patri meo et fratri Gerardo Priori Car-
tusiae Coloniensis gratia Domini nostri Jesu Christi et pax ejus

Petrus Faber scribit sic semper cum P.V.

Priori domus Co-
loniensis.

Nihil habeo verborum per quae ego breviter possim respondere
spiritui epistolae Paternitatis Vestrae. Jesus Christus qui ita hu-
miliat V.P. sub ea quae nihil in seipso sunt, dignetur
illam confortare in illo qui est omnia in omnibus.

Si Dominus dederit otium, et tamen scio nihil posse
responderi à me per litteras, in praesentia autem hoc forte
esset aliquale responsum, si quid esset in quo realiter
possem servire P.V. et amicis suis; interea danda erit
opera utriusque nostrum, ut ei spiritui respondeamus, qui
nos in invicem tam vehementer venit et inflammat, et
qui solus (quantum ex mea parte est) facere potest
(prout facit) ut non tam ore ad os colloqui poterimus.
Mihi non licuit per externa et communia colloquia

cognovisse R. R. D. D. Piores Crevicensem et Hyldemensem
 et tamen suavissime aliquoties reffectus sum apud illos non
 dico cibus corporalibus saltem, sed sanctis colloquiis, utinam
 et illis et mihi datum fuisset amplius otium, ut etiam
 seorsum, id est eo modo quem in sua epistola hac ser-
 vavit. P. V. Potuissemus alterutrum explicare profunda cor-
 diam nostrorum, ego tamen hoc lucratus sum ex ipso-
 rum hac visitatione, quod ipsi quoque me adiuturi
 sunt in suis orationibus unde gratias habeo Deo immor-
 tales, qui dignatur tam multis viis et mediis providere
 miseris animæ meæ. Pergat igitur P. V. ut multos tales
 mihi communicet advocatos, qui suis intercessionibus meas
 inopias spirituales sublevare valeant, et ipsa bene valeat
 per omnia in ea salute quæ est per Christum Dominum
 nostrum, et in ipso et ipse. Moguntia 14 Junii 1543
 Reverendæ P. V. conservus et frater in Jesu Christo
 Petrus Faber.

Agbat, inquam, hoc tempore Moguntia Faber stren-
 nuus animorum fideique defensor, et pro concione Psalmos
 Davidicos explanabat plausu incredibili populorum, utili-
 tate pari, postea Coloniam periclitanti ut civitati
 succurrat advocatur, in qua ipse Pastor et Antistes
 Hermannus Archiepiscopus Hermannus prave ceperat de religione sentire, quem
 piscopus Colonien. et convenit ac per amice libereque sui admonuit erro-
 ris Lutheranus. Dum in hoc totus est Faber, et inclinantom ac
 prope jacentem Religionem omni ope conatur erigere

prestantissimum ad eam rem socium et sui simillimum
 adiutorem Deo mittente nanciscitur Petrum Canisium
 Kemagensem ab Geldria Belgii Provincia, qui fiam tum
 et religionis propagandæ Catholicæ et contra hereticos defen-
 dendæ studio flagrabat acerrimo. Deinde Lovanium usque
 penetravit Faber Lusitaniam cogitans, ut ex inde comi-
 taretur sponsam principis Hispaniarum et Societati os-
 tum aperiret in regno Castellæ.

Philippus II His- Philippus enim Cesaris filius 16 annorum adolescens
 paniarum Rex Hispaniarum Rex solemnî ritu designatus Mariam Jo-
 designatur et annis Portugalix Regis filiam maritali thalamo sibi asso-
 prima ejus nu- ciat. Quibus peractis, Hispaniaque salutata Cesar in
 ptia. Germaniam iter arripit atque ad sedandos in ea motus
 totum se accingit.

Mense Maio quidam Regi Gallia militantes et con-
 jurati Bruxellæ capiuntur examinati et questionibus expositi
 quosdam Leodienses conjurationis socios accusant qui Leo-
 diensem civitatem Regi Gallorum prodere et tradere
 volebant ejus ducibus Longevallo et Rossemio.

Leodienses red- Postmodum Maria Gubernatrix D. de Noirhout aulae suæ
 duntur memores Magistrum Leodium mittit, qui Præsuli Capituloque me-
 federis initi cum moriam federis inter Carolum Cesarem et patriam
 Cesare. Leodiensem anno 1518 initi renovat petitque nomine
 Cesaris et Mariæ ne liberum hostibus transitum per pa-
 triam et oppida concedant.

27 Julii Gubernatrix magnam vim pecunie in sumptibus

belli Clivensis et Geldrensis a Provinciis Belgii impetrat, invenio nos debuisse dare statim et declarationem omnium bonorum nostrorum.

Cæsar Germaniam præteriens Bonnam appellit, inde lustrato exercitu 31 Augusti Duram ditionis juliacensis oppidum iter intendit, quo cum pervenit fecialem mittit qui urbis deditorem petat, ea non impetrata, horribili tormentorum tonitruo quassat mœnia, donec tandem quinto cursu capitur hinc diotichum numerale:

D'Vra Incensa la Cet d'Va CeVlCe rebelLts

2Vo rVlt, AVVotl Menols et enols erat.

Clade hac pertentata ceteræ Geldria julæque civitates et oppida mox uno consensu Cæsari altatis clavibus deditorem fecere. Deinde castra in Venlonium translata Guilielmus Cliventium Dux sanis usus consiliis victoris Caroli pedibus advolvitur, certisque conditionibus in gratiam recipitur, quarum una hæc fuit cederet Geldria Ducatus, Comitatus Zutphania, sineretque iisdem Carolum perpetuo et pacifice fuis. Martinusque Rossemius in gratiam est receptus ac Cæsari militavit.

Gallus vexat Gallus iterum Cæsaris fines vexabat in Arteria, et Ducatu
fines ditionis Ca. Luxemburgensi quem et intercept; et insuper advocato
saris et Curca Curca cum classe occupavit Niccam Labaudix oppi-
federatus. dum arce potiri non potuit.
Aux Cameracensis Cæsar Landresio frustra tentato Cameracum proficiscitur,
constituitur. civibus graviter inferens quod in Gallos animis equo propon-

Pierre Colins écrit sur ceste année 1543 que la querelle de ces deux Monarques (Charles Emp. et Francois Valois) Durant l'espace de 22 de guerre a causé le dégast entier de plus de deux cens villes, la ruine de plus de trois mille chasteaus, et la mort cruelle de deux cens mille chrestiens.

siores viderentur, munitissimam arcem in editione ualvis loco jubeat
excitari certum cohibendis cameracensis frunum, quae Gallis pro-
dita fuit 1589.

Antuerpina delat. Ejusdem Caesaris fuisse Antuerpiensis civitatis mania
tatis munis mu- profecerunt, atque propugnaculis contra hostes egregie mu-
nitar. niverunt.

Curca a Gallo Solimannus Hadrianopoli progressus in Hungariam
vocatus Hungariam Stringonium prodicione, Albani Regalem (ubi vetustorum
invadit. Regum sepulchra erant) vi capit, 5 Ecclesias evertit, et Val-
poniam aliaque insignia Hungariae loca occupat munitque,
ac demique Constantinopolim regreditur.

Caesar jan. 2 Spiram Initio Januarii anno 1544 Caesar e Belgio in Germaniam
ad Comitata contendit profectus, Spiram Imperii Comitata celebratus venit. Ad-
fuerit quod rarum est visum septemviri omnes ac to-
tus Germaniae praecipui Principes, ipseque Clinus.

Ree Gallia fodus Caesar Regem Galliae hostem Imperii quod fodus cum
inuit cum Curca Curca inisset pronunciarum jubet, moxque juncto cum An-
glicis federe (quod Summo Pontifici et merito displicuit)
Caesar cum mense Aprili irrumpit in Gallias.

Anglia. Angiano in Insubres cum copiis Regis Franciae delata,
Vasti Marchio obviam procedit ad Carignanum castra con-
juncta castris: pugnatum acriter ad 18 Calendas Maii.
Vixere Galli neque tamen Insubris principata potiti.

Circa haec tempora (sicut patet ex charta Capituli nostris)
obit Maria Ducissa Montensis et Jul. vidua Joannis III Ducis

Maria Suciua Clivensis et mater supradicti Ducis Guilielmi fundatrice domus Clivensis et Mon. Compassionis B. Mariae, et magna benefactrice Ordinis nostri.

tensis merito magna benefactrice Or. Lepidis Canonicus regularis in Lisonio, ubique quoque fuerat dominis nostris. religiosus, Reverendus Generalis noster ante ingressum Ordinis.

Item D. Joannes Zulic Prior domus Diestensis Convisitator Provincia quod postremum munus obtinuit S. Petrus Leherpenise Prior domus Salfensis riam universae carnis ingressus est quoque Guilielmus domus nostrae Brussellense prebendarius.

Fatis concesserat nec non Protector Ordinis nostri in cuius locum subrogatus est R^m D. Joannes de Canes tit. S. Sixti Presbyter Cardinalis de Burgo.

Preces pro pace et Protectione domorum ordinate continuantur nec frustra, nam pacem obtinuerunt hoc anno ut infra patebit.

Item exhortatio ad Priores de Donatis instituendis renovatur.

Item quod de communione facienda prima dominica mensis fuerat ordinatum confirmatur quod autem subjungitur commemorationes ad Laudes et Vesperas institutas de S. Cruce et de Domina, non intelligo, certum est eas inveniri in Breviario sub Reverendo Francisco de Puteo edito. Anno 1521.

Antequam ulterius progrediar attendenda est memoria

V. Prioris domus Arnhemensis ut rursus in charta Capituli locum inveniat quem in die obitus præteriti atque hinc lector (quem non semel monui) intelleget me non frustra res externas scribere ut domesticas facilius cognoscat.

Laudabilis memo-
ria D. Joannis Ar-
noldi Prioris do-
mus Monachorum

D. Joannes Arnoldi de Crajecto quondam Carmelaer ac
V. P. D. Joannis Ar-
noldi Prioris do-
mus Monachorum

ipsum civitatis habitum nostri Ordinis suscepit in Car-
tusia prope dictam civitatem in festo S. Petri Apostoli stu-
pentes cunctis et admirantibus anno 1524 et sequenti anno
eodem die professus. Tunc per dilectus Pater anno 1530 concor-
diter electus fuit Prior domus Monachorum in profecto S. Lau-
rentii, sub actu Visitationis absoluto pro tunc ibidem V. P. D. An-
thonio Priore domus ejusdem propter insufficientiam tam
senii quam tactus apoplexie, qui ultra 36 annos eidem
domui laudabiliter profuerat. D. Joannes Arnoldi dictam do-
mum cum magna quoque sollicitudine, multoque la-
boribus rexit annis 14 cum dimidio. Et post mortem Caroli
ultimi Ducis Geldrie, qui obiit anno 1538 in vigilia Apo-
stolorum Petri et Pauli multas injurias et violentias ab
oppidanis Arnhemensibus (tam propter defectum justitie
quam propter factionem Lutheranicam) perpessus est. Illi
namque temporibus quia Dux non erat in Geldria,
faciebat unusquisque non quod sibi rectum videbatur,
sed quod animus suggererat. Licet enim Ducem Clivensem
Wilhelmum Ducem sibi constituerant, non tamen nisi in
quibus volebant ipsi parebant. Propter hæc itaque et alia que
intinsecus a falsis patribus tollerabat, incidit in languorem

graviosimum et incurabilem, quem patientissime (usque ad diem obitus sui ultimam scilicet Januarii anni 1544) in fratrum suorum exemplum et edificationem non minimam sustinuit, eodem scilicet anno quo Carolus V Romanorum Imperator totam, Geldriam post longam rebellionem et annuale bellum (sicut de jure competebat) sibi subegit. Vixit in Ordine 19 annis, 9 hebdomadibus et uno die. Sepultus in praescripta domo Monachorum.

Hoc in Capitulo institutum sunt octavo S. P. N. Brunonis.

Rursus exhortatio nova hoc anno edita de cautela maxima adhibenda in recipiendis novitiis, cuius etiam ordinationis facit mentionem D. Levinus Ammonius in libello quem scripsit de institutione Novitiorum sic scribens: In Generali Capitulo tam Piores quam Conventus Ordinis per cohortationem admoniti sunt ut solliciti sint et circumspecti in recipiendis novitiis examinando diligenter an bonis moribus sint praediti, et ad omnia quae sunt Ordinis voluntarii et idonei. Et nihilominus hoc anno 18 Julii misera facta est receptio cujusdam Regidii a Brusella, qui fuerat Symphonicus D. Gudulae, et precedente tempore domum gravavit multis scandalis, ac postremo misere obiit, et ideo nisi Dominus edificaverit domum in vanum laborant qui aedificant eam.

Praedictus D. Levinus Ammonius, ut dicere coeperam, rogatus a quodam venerabili viro Ordinis nostri scripsit modum quo novitiis in Ordine Cartusiansi recte queant institui et

præterea conquiritur quod hac tempestate vix aliquis ad conversionem veniat præsertim ex juvenibus qui non ante sit in ludo litterario ex iis quæ nunc fere traduntur opinione nova et exotica doctrina per Lutheranos introducta nonnihil afflatus, si non omnino imbutus, inde enim fit ut ad obsequendum præscriptis Magistris non sint voluntarii, facile respondent, loquenti obstrepant, ceremonias pie institutas irideant, denique sint omnibus modis intractabiles, refractarii inobedientes, qui nisi bene instituantur et corrigantur non mirandum tam multos esse qui post nuncupata vota desertores fiunt, et quod inconsulte sunt aggressi citra omnem divinæ ultionis metum inconsultius relinquant. Imo quod deplorandum est et sæcentis dignum gehennis post sancti celibatus professionem, post ecclesiasticos ordines susceptos mariti sunt secum ferentes certam (si credimus Apostolo: 1 Tim. 5) damnationem quod primam Christo datam fidem fecerint irritam.

Utile et plane
necessaria So-
cietas Jesu huic
tempori.

Hinc perspicue videre est quam utilis et pene necessaria fuit Societas Jesu quæ ad puerorum et rudium in Christianismo institutionem condita est. Totius enim Societatis Patres ad erudiendam plebem juventutemque præcipuo quodam feruntur inanimati, videbant enim ignorantia legis divinæ rem catholicam propter exorientes hæresum pestes magnum adire discrimen. Hinc est quod et Patrum Ordinis nostri præcipuum meruerint favorem, qui eorum institutum probe noverant inter quos D. Gerardus Hammontus

Prior Cartusie Coloniensis qui S. Petrum Fabri in domo sua benigne fovens aluit atque detinuit ceterosque quodlibet potuit elemosinis sustentavit, et ut domicilium proprium haberent adjuravit factumque est ut in Capitulo generali hujus anni Patres decreverint inter nostrum et suum Ordinem peculiaris amicitia fœdera esse sancienda, et bona omnia spiritualia communicanda cum eis, id quod de more consueto et inter nos recepto publicis litteris ac diplomatis testatum et consignatum ad B. Tognatum miserunt in hunc quæ sequitur modo:

Litteræ Prioris. Frater Petrus humilis Prior Majoris Cartusie, ceterisque majoris Cartusie Definitoribus Capitulo generali Ordinis Cartusiensis, Reverendo Petri Leydensis ad in Christo Patri ac devotis viris Dominis Tognatio propositi Societatem Jesu. sito suisque fratribus novæ Societatis nominis Jesu ubique locorum constitutis salutem, quam præparavit Deus diligentibus se. Audita fama odorifera, Fratres in Domino dilectissimi, de vestra exemplari conversatione, salutari doctrina, et voluntaria paupertate ceterisque virtutibus quibus in tenebris nostri deplorandi sæculi refulgentes perhibemini homines in via perditionis errantes ad arctam viam salutis revocare, vacillantes stabilire stantesque ad proficiendum in virtutibus stimulare, et magnum in Domino Ecclesie Catholice fructum afferere, gavisi sumus in Domino, gratias illi agentes quod in tanta desolate Ecclesie calamitate qua præmimur, excitare dignatus est, et mittere novos operarios in vineam suam,

recordatus misericordiae suae. In quo quidem sancto opere cupientes vobis pro nostro modulo cooperari fraternitatem vestram obsecramus per charitatem eius, qui pro nobis non dubitavit animam suam ponere, ne in vacuum gratiam Dei recipientis: sed in sancto proposito perseverantes in omnibus exhibeatis vos sicut Dei Ministros in multa patientia, non deficientes inter labores, pericula et persecuciones, quae omnibus pie vivere volentibus occurrere solent: tempore enim suo metetis non deficientes. et nos fratres si quid poterimus apud Dominum, divinis sacrificiis, orationibus, abstinentiis, ceterisque exercitiis, quorum omnium vobis et successoribus vestris in vita pariter et post mortem singularem concedimus participationem, vestris piis conatibus libenter cooperabimur in Domino, postulantes ut nos vicissim in orationum et bonorum participatione commendatos suscipere dignemini. Datis Cartusiae sub sigillo nostro, anno Domini 1544, feria quinta post Dominicam Cantate, sedente Capitulo nostro generali.

Nota

Plenaria potestas data absol-
vendi personas rationis et Nativitatis B. Virginis, qui possit eos absolere ab omnibus casibus censuris et casibus etiam Sedi Apostolicae reservatis: quam-
vis in festo Purificationis B. Mariae de Nativitatis festo longe ante fuit data Indulgentia per Sixtum IV anno 1477 ab omnibus peccatis et aliis ecclesiasticis sicut antea censuris cum injunctione salutari poenitentiae et debite satisfactionis id quod obtinueramus per Joannem tit. S. Sabine
nativitatis.

Presbyterum Cardinalem cuius anni 28 Octobris.

Cæsar cum exercitu Gira profectus Metum venit, indeque Turstenbergium cum copiis ad obsidendum Litzzenburgum præmittit quod 15 obsidionis die commectus penuria deditionem facit, inde in Franciam castra movet.

Benatus Nassoviæ Comes, Henrici ex Claudia Challonis Philiberti Arangiorum Principis ad Florentiam anno 1530 exsi, sorore filius ab avunculo Philiberto adoptatus et Arangiorum Princeps nominatus in obsidione fani P. Desiderii globo ictus mense Augusto occumbit, patruelo Guilielmo (qui postmodum malorum Fladem in Belgica excitavit) testamenti tabulis herede instituto: qui annos natus 12 mense Septembri proxime sequenti ex Germania in Belgium venit.

Janseio capto aliisque multis oppidis Cæsar studio elatus tantum non in Lutetia conspectum se dedit. Omnia trepidatione plena erant, nobilissima urbs Europa lux a civibus deserabatur. De pace actum tandem. In Quessionibus per legatos hæc conditiones dictæ: Ut capta utrumque post inducias Nicæ factas redderentur. Viros pro religione contra hæreticos jungerent et contra. Curcas Gallo nil juris in Flandriam, Aragoniam, Neapolimque esset. Cæsar Carolo Aurelianensi minori Galli filio aut filiam suam conjugem daret aut fratris Ferdinandi: Si suam: dos Flandria esset Regis nomine. Si fratris Mediolanum. Ad 8 Calendas Octobris hæc sancita Caroli

Auridanensis obitu paulo post defuncti effectu caruerunt.

2 Octobris pax nuper inter Caesarem et Gallum in
Bruxellis presente Caesare publicatur.

Miraculum Hoc anno et mense contigit quod de S. P. N. Brunone
fide dignum Gervius narrat miraculum. Anno Domini 1544 pridie illius
de S. Brunone diei qui Divo Brunoni sacer est, vir quidam nobilis et
Cartusianorum clarus genere, sed a calidissimo haeretico Martino Bucero
Patriarcha. miserere seductus, in Cartusia Agrippinensi sub illud tem-
pus, quo preces respertinae aguntur, sedebat in hypocausto,
ubi hospites excipi solent: parum aliquid edens et bibens cum
religioso D. Petro Bochem tum Procuratore ejusdem Cartusiae
postea Priore Confluentino. A quo cum audisset die sequenti
fore D. Brunonis festum solemne, non sine stomacho re-
spondet. Putatis vos illum in Divorum numerum relatum?
Certe si ille sanctus est, nunquam post haustum hoc po-
culum prospera me contingat uti valetudine. Dixit, bibit,
moerque tanquam aliud agens, cepit sedere cogitandum,
ut solent phantastici. Paulo post equum conscendens ad
castrum suum abiit. Nec mora in lectum decidens, paucis
post diebus, ita ut ipse sibi erat imprecatus ex morbo periret
vel invitus approbans S. Brunonis sanctitatem: aliisque suo
exemplo consulens, ut non ponant in caelum os suum,
nec petulantem linguam in sanctos laxent, qui jam unum
cum Deo Spiritus et ejus filii charissimi.

22 Octobris Leonora
Galliae Regina Bruxel-
las ad Caesarem fra-
trem venit.

Caesar nullis implicatus bellis totam hyemem Bruxellis ex-
igit, invivente eum sorore Leonora Franciae Regina, Carolo

Audite Duce ac duobus fratribus sui Ferdinandi filiis.

Quia pendebat adhuc lis inter nos et Joannena de Keyser qui volebat irritare testamentum p. m. Joannis Everacti Donati hujus domus ideo supplicatum est Cesari pro brevi justitia et definitione litis, qui has patentes dedit ad Cancellarium et Consiliarios Prabantia:

L'Empereur et Roy

Chiers et feuale, nous vous envoyons icy enclose la requeste à nous presentée de la part des Prieur et Couvent des Chartreux lez nostre ville de Bruxelles et pour les raisons y contenues, mesme qu'il y a dishuict ans, que le procès de révision pendant pardevant vous mentionné en ladicte Requeste est en estat de juger comme contient icelle requeste. Voulans à nos subjectz singulierement aux Belgieux d'un Ordre vivans en vie estroite et solitaire; et continuellement occupez au service divin, bonne et breve justice est administrée. Nous vous requerons, ordonnons et enjoignons bien à certe, qu'après la réception de cestes vous commandiez de nostre part aux héritiers de feu Jehan de Keyser de nommé en ladicte Requeste qu'ils fassent leur devoir et diligence de faire vuider ladicte matier de révision en dedans six mois prochainement venans, vous ordonnant aussi bien estroictement d'avec les Commissaires à ce à ordonner proceder à la voydange et expédition d'icelle révision le plus tost que possible vous sera sans faveur ou dissimulation, car nostre plaisir est tel, Chiers et

seu noster S^r nous ait en sa Sainte garde escript en
 nostre ville de Bruxelles. le XXVI de Novembre 1544 propria
 manu subscripsit Charles. Superscriptio talis: A nos amez et
 seu le Chancelier et gens de nostre Conciel en Brabant.

Cartusia An- Anno 1544 D. Henricus de Brumpe Prior domus Antuer-
 tuerpiensis in piensis post biennium ab eversione domus suae, incepit Lyra
 civitatem Lyra novam domum aedificare, qui pro fundo emendo et novis
 nam transferetur, aedificiis construendis bona multa vendidit et gravavit domum
 multis debitis. Videor me audivisse a patre nostro seniore
 actum fuisse de transferendis bonis hujus Cartusiae ad domum
 Lovaniensem amplissimam quidem, sed dote tunc tenuem,
 ac officiales Caesaris rem pene confecerant, sed bonus Prior vide-
 bat si ex duabus domibus una fieret, quod una sedes non ca-
 peret duos Priores, quare autem non Antuerpiae Lyra aedifi-
 cavit, si audiri mihi, nunc accidit, hoc tamen scio cives Ly-
 ranos gratanter nostros in suum gremium recepiisse.

Exstat quitantia Scalinarum Brussellensium de 7 modis
 siliginis super curtum de Itterbroeck, anno 1545 28 Januarii.

Vere hujus anni 1545 Caesar Belgarum aliquot ditiones invisit,
 statumque earum componit in primis vere Ultrajectum.

Ex Maria conjuge Philippi Hispaniarum Principis Ca-
 rolus nascitur Calendis Julii. Cujus partus laetitiam, mors fune-
 stissima parentis (quae rerum humanarum inconstantia est)
 paucis diebus extinxit undecima a partu luce, alias quarta,
 quanto omnium more, fletique quanto Principis luctu, cui

charissima et vere conjux erat, quid attinet commemorare?

Circa principium ejusdem mensis Julii D. Everardus Veltorius a Prioratu domus Lovaniensis per PP. Visitatores absolutus domum hanc Brucellensem suae professionis repetit, et D. Hubertus Knobbant per eodem Visitatores 11 Julii Rector institutus, in sequenti Capitula confirmatus est in Priorem.

Circa hunc annum D. Philippus Huenus Lovaniensis professor monasterii Cruciferorum Namurci receptus est ad professionem Ordinis nostri in domo Lovaniensi, sed post 14 annos non valens Ordinem nostrum sufferre cum consensu Capituli Namurcum rediit ad suum Conventum.

Hoc anno Lambertus Castius unus e novem qui Colonia de societate debebant functus est vita et apud Cartusiam sepulturae mandatus haud exiguo et ipsius societatis, et rei catholicae detrimento, sive quod aetatis ingenique robore primam lauream in scientia rerum divinarum Lovanii sibi conquisierat, sive quod fabri educatus in gremio virtute jam dives et perquam optimus ejus agricolonus evaserat.

Herminus ejusdem civitatis Archiepiscopus animo Lutheranus procuraverat ne qui de ejus familia Colonia degerent, religioso ritu viverent, mutuoque, potius a se ipsi disjuncti separatis in aedibus habitarent, aliqui excepti a Cartusiae Priore Gherardo cujus et labore per senatum rursus conjuncti fuere.

Hoc anno excessit e vivis V. P. D. Volpardus a gravia

Memoria S. M. profusus et Prior domus Ultrajectinae. Hic V. Pater anno 1508 venit ad
 pardi a Gravia Ordinem, et anno 1508 factus est Sacrista dictae domus. Anno
 Prioris domus Ultra duodecimo ipso die Visitationis B. Virginis institutus est Procura-
 jectinae. & tor. Et anno 1525 circa festum B. Benedicti Abbatis post dece-
 sum S. Gherardi Prioris electus fuit Prior domus Campensis quam
 19 annis 7 mensibus et 2 hebdomadibus rexit, et ibidem multa
 construxit et reparavit portam namque novam Conventus epi-
 gram fecit, et unum ad minus latus magni ambitus quod
 patebat egregio muro circum ac testo conclusit ex palude quo-
 que inutili pulchrum pomerium fecit. Deinde 1540 altera B. Lu-
 ce post obitum V. P. D. Petri Zass Prioris nostri electus est Prior hujus
 nostrae domus (scilicet Ultrajectinae) quam etiam 5 annis et
 4 hebdomadibus sollicitè et studiose tam in temporalibus quam in
 spiritualibus rexit, videlicet usque ad festum B. Hugonis Epi-
 scopi Ordinis nostri quadragesimi quinti, in quo obiit imme-
 diate post horam decimam ante matutinas a morbo quo-
 dam intrinseco et acuto. Vixit in Ordine 43 annis.

In ejus locum electus fuit S. Joannes de Arentberch, sed
 non introductus, perseverabat in Vicariatu Monialium
 prope Brugas de quo sequenti anno agemus. Rursus concessa
 electione S. Florentius de Monikedam Vicarius ejusdem domus
 vir eruditione et pietate insignis electus et installatus fuit.

Joannes Cour- Hoc anno duo apud nostros in Schuet cucullum induerunt
 neur et Joannes 8 Novembris S. Joannes Courneur, qui libros foundationis red-
 Merckene in ditum et utensilium Ecclesiae descripsit et plurima alia
 Schuet recepti. quae bona temporalia domus concernunt; fuit enim Procurator

diligens. Et 15 Decembris S. Joannes a Hercktona.

Frater Jacobus Paew Nec prætermittendus frater Jacobus Paew de Crajeto Con-
 Conversus domus Ultraversus profusus domus ibidem. Qui cum esset dives et nubilus
 jectine laudatur. 25 annorum et omnibus notus in exemplum plurimorum
 mundum dereliquit, et habitum conversi in domo (ut dictum
 est) Ultrajectina suscepit 6 Februarii anno 1530, qui post
 professionem suam in religione Conventui fideliter
 servivit in omnibus negotiis sibi commissis et temporalibus
 litis pendentiæ contra Joannem de Culenborck, Am-
 roghenses et Theodoricum de Mandwylch sollicitator extitit
 et promotor diligentissimus et Sicorem ac Procuratorem in
 multis exoneravit. Qui tandem ad petitionem V. P. Prioris
 domus Monachorum missus illuc pro institutione unius
 Conversi Novitii infirmitatem incurrit qua et obit ipso
 die Thomæ Martyris altera scilicet Innocentium anno 45
 et sepultus ibidem. Vixit in Ordine 25 annis 11 mensibus
 2 hebdomadibus et 4 diebus. Fide dilectus Confrater noster
 in Novitatu suo legavit ad ornatum Ecclesie nostræ
 sexcentos florenas holl. ex quibus comparatum fuit egregium
 antependium aureum summi altaris, item altare Marty-
 rum cum Epitaphiis suorum exsculptum, etc.

Cella Procuratoris Hoc anno absoluta est cella Procuratoris in domo Lyra-
 domus Lyranæ con- na notata littera B que constructa fuit expensis totius Pro-
 struitur expensis vincie.

Provincia.

Anno 1546, 3 Januarii Ultrajecti Comitæ aurei velleris

habente Caesare creantur equites 22 inter quos Petrus Ernestus Comes Mansfeldius quem gubernatorem Luxemburgensem saepius vidit.

Sub finem ejusdem mensis Januarii Caesar, (cum Maria Braccellam reversa) Ultrajecto in Geldriam proficiscitur, summoque cum honore ac reverentia ubique susceptus, muneribus escolitur, ac in Ducem Comitumque Arnhemii, Zutfaniae ac Neomagi inaugura-
tur. Inde Crajectum ad Mosam contendit, hinc in Lotharingiam ac Germaniam, comitis Pratiobonensi-
bus quae paulo ante indicerat, initium daturus.

7 Januarii aucto jam Tridentini Patrum, Episcoporum et Doctorum numero, habetur prima sessio concilii.

Martinus Lu-
therus Iwebei die 8 quo fere tempore Patres concilii Tridentini se-
culi natus erat eunda sua sessione haereses ejus damnare inci-
in lecto reperiis fuerit, ut mundo conotaret falsum esse ejus vaticii-
cot mortuus. nium: Pectus eram vivus, moriens tua mors ero papa.
P. Henricus sedulius minorita scribit praescript. 17 adversa
haeres. ex testimonio viri fide digni, qui Luthero a cu-
biculis fuit, ipsum a domesticis mane reperiit iuncta
lectum suum pensidem et misere strangulatum. Lu-
bet sic transcribere quae in historia Societatis Jesu tra-
duntur. Dum et armorum terrore Caesar, et aegumenici
convocatione concilii Pontifex religionem avitam ab ha-

veterum furore defendunt, cum his quoque Deus quasi
 quadam conspiratione consentens, portentum illud orbis ter-
 rarum, seminatore malorum omnium, et hujus tem-
 poris Antichristum de medio sustulit. Piget infernum
 hoc monstrum suo nomine nominare. Ille, inquam,
 catholice religionis transfuga, desertorque cenobii, in-
 staurator hæresum omnium, illud Dei et homi-
 num odium, duodevigesimo suæ defectionis anno,
 cum laute, et splendide cenatus esset, facetisque de-
 more luisset, ea ipsa nocte repentino morbo cor-
 reptus, jugulatusque sceleratissimam animam
 vomuit gratissimam Satanae hostiam qui se tali-
 bus oblectat cocis, unde ejus saturetur ingluvies. Poterat
 ad hujus nuntii famam tanto velut onere relevata
 catholica respirare religio, poterant boni omnes et
 orthodoxi diem festum agere, si is funditus perisset.
 Sed reliquit regulus virulentus viperinam in orbe
 terræ progeniem ingenti rei catholice labor et
 vivit adhuc in semine haud minus exitialis humano
 generi ^{subleatus} subleatus a vivis quam fuerat inter vivos. Ubi
 enim jam non estant ejus immanium scelerum
 impressa vestigia? Aras eversas, disturbata cenobia, sa-
 cra omnia polluta, supremam denique vastitatem
 in amplissimis ab eo relictae Europæ regnis atque
 Provinciis, ingenti nostro cum dolore perspicimus,
 quo nostris hominibus elaborandum est magis ut
 omnem hujus furis sementem comparandis excellentissi-

me sanctitatis doctrinaque presidio, quantum in ipsis est erant, et extinguant, omninoque sibi persuadeant cum refractariis haereticis et catholici nominis inimicis sempiternum bellum sibi esse susceptum.

Archiepiscopus Exautoratur quoque hoc tempore propter haeresim Coloniensis haeresi Hermannus Archiepiscopus Coloniensis.

seos damnatus.

In Capitulo nostro generali instituta sunt preces pro concilio Tridentini feliciter inchoato, juxta diploma Indulgentiarum quas summus Pontifex omnibus fidelibus concesserat pro felici aecumenici concilii nuper incepti progressu.

In festo S. Ca-

6 Alias 7 Maii vitam cum morte commutavit R. P. D.

therina Senensis

Petrus a Leydis Prior Cartusiae et Generalis Ordinis, primo vita et officio de- (ut diximus supra scilicet anno 1540) professor domus S. Al-

fungitur R. P. D.

degondis prope S. Audomarum; secundo domus Vallis

Petrus a Leydis

S. Spiritus prope Gosnaryum anno 1530 aut circiter

Prior Cartusiae

prout habetur in libro fundatorum et officialium istius domus in qua multum laboravit et profecit; et in memoriam sui fecit se pingi ad vivum in tabula lignea quae etiamnum asservatur in sacello Ecclesiae dictae domus, anno quoque praecedenti 1545 misit eia Cartusia unam perinsignem tabulam miro artificio intextam aureis materiis, et aliam ad domum primae professionis suae S. Audomari, et aliam ad domum Cornacensem, cujus vitam et opera, afflictiones pariter ac persecutiones forte alii scribent.

Mittit ante mortem (prout R. P. Ribautus fecerat)

effigiem suam et minuscula ad domum professionis suae et ad alias.

Ad instructionem illorum qui eos damnant qui effigiem suam adhuc in vivis existentes curant depingi tacendum non puto quod Joannes Molanus movet. Cum salvator noster putetur quibusdam sui imaginem non manu pictam sed divinitus reliquisse ut Abagaro Regi et Veronice et Gregorius Magnus in vita ipsius lib. 4, c. 83 legatur suis monachis seipsum in effigie pariter reliquisse, constat manifeste non in universum humano affectu eos laborare qui se in imaginibus exprimi cupiunt et legimus apud Baronium anno 998 S. Niconis Monachi Armenii effigiem in tabula divinitus expressam fuisse.

R. P. D. Joannes
Valonis

Succesit in prioratum Cartusiae R. P. D. Joannes Valonis qui fuerat ante diu scriba Capituli generalis. Dicitur Ordinis amantissimus et suo consilio ac opera multum promovit editionem librorum Dionysii Cartusiani, prout illi gratias agit Cheod. Loher in epistola dedicatoria.

Prior domus Leo-
tia Brugae ap-
pulis.

D. Alexander olim Prior Leotiae (nescio quo casu) Brugae ap- pulis conjectus est in carcerem, in quo et perseverare praecipitur ad Ordinis voluntatem, donec domus Leotiae illius culpa desolata Ordini restituta fuerit. Videtur bonam egisse poenitentiam ac ibidem obiisse circa annum 1569, nam in charta Capituli et moticula istius domus D. Alexander Lehotus (in charta

domo in profesto B. Mariae Magdalene hoc anno 1546 et ibi-
dem sepultus est. Iste Venerabilis Pater post obitum V. P. D. Volfrardi
Prioris domus Ultrajectinae, prima die Decembris anni praeteriti 48,
~~et~~ electus fuerat Prior a majore parte Conventus dictae domus
scilicet a 13 Monachis, et die sequenti confirmatus per fratres
confirmatores. Cui per litteras Conventus sibi super hoc missas
intelligens se confirmatum acceptando electionem se post
factum Nativitatis dixit venturum, Moniales autem per-
Importunitas Mo- nialium.
cipientes Vicarium suum per electionem esse ablatum,
affirmabant se habere privilegium a Capitulo generali,
quod Vicarius auferri non posset, et propterea ab instanti
nemine sciente certum nuntium ad Patrem Reveren-
dum miserunt, qui cognita ejus confirmatione Priori
Bruxellae Visitatori Provinciae rescripsit, ut electo daret
optionem, vel ut maneret Vicarius ibidem, aut officio
prioratus deserviret. Quod ut cognoverunt Moniales tam
per semetipsas, quam per cognatos et amicos aures
praescripti electi ita precibus et flötibus continuis pulsaverunt
(ut licet contra mentem suam, consenserit ibidem remanere,
et eisdem de cetero deservire) quod factum ita postmodum
penituit, ut praetristitia (ni fallor) infirmitatem in-
curreret ex qua et obiit. Judicia abyssus multa; prede-
cessor ipsius D. Franciscus Calemanius professor domus Lova-
niensis et Vicarius Monialium dignissimus anno 1532 a suis
comprofessis pariter electus in priorem acceptavit electionem
et tamen in Prioratu nisi 7 annis recedit plenus infirmi-

tatibus.

Mechlinia celeberrima Belgicarum urbs, pulveris tomentarii in porta quadam adseruata, et fulmine tacti, flammis ac fragoribus 7 Augusti magna ex parte evertitur ingenti civium numero sedium ruinis oppresso. Hinc distichon:

Uros Contesta Laerant VI p. V. Verbs edas

Septima Aug. V. 11 f. V. 11. V. 11. V. 11. V. 11.

Marie Enghemi. Eodem mense Maria Sultemburgensis fani S. Pauli Co-Dominæ obitus. mes et Enghemi Domina Francisci Borbonii Vendomiae Comitissæ conjux fato corripitur anno ætatis 46 de qua in superioribus egimus. Et ex qua prodiit regis Francorum progenies vide Loerium.

Conventus Patibonæ habebantur. Disceptarunt Theologi pro catholicis Walenda et Coehleus, pro sectariis Bucerus et Brentius. Eo Imperator accessit mense Maio. Nichilo majus quam antea operæpretium. Quin nova injuria accessit. Theologi sectarii actione vix cepta discesserant. Principes plerique quamvis invitati noluerunt accedere, præsertim Fredericus Saxo et Philippus Sontagarius. Male cogendos Imperator judicavit. Maximilianus Burse Comes in Belgio maximas copias coegit, in Germania Albertus et Joannes Brandenburgenses quamvis infecti hæresi pro Imperatore delectus habebant. Hispanii ex Italia evocati, ad 15 calendas Julii litteræ ad Germanicæ civitates ab Imperatore sunt datæ. Quibus monuit ne se in fraudem induci sinnerent sua patientia plerosque abuti nulla majestatis reverentia, necessario arma

Status belli

sumi. His datis litteris Imperator Ratisbona in Bavariam discedit castra prope Lanshuotum posita, quo valida auxilia a Pontifice venerant duobus nepotibus Octavio et Alexandro Cardinali ductoribus. Accessere paulo post Hispani ad sex millia. Copiis omnibus Ferdinandus Sux Albanus praefectus. Adversarii cum validis copiis ad Ingolstadtum occurrunt. duces praecipui Saxo et Lantgravius. His multi alii principes et civitates aut palam aut voto favebant. Occupato iis castris tumultu, in subiecta Imperatoris castra displosis tormentis plus terroris intulerunt, quam damni. In ea irrumperere Lantgravius cupiebat quoniam levis munitio erat, verum destitit ab aliis prohibitus. Id nostris saluti fuit, quibus vires impares erant, nondum Belgicis copiis allatis. Et ubi accesserunt, Imperator Nerlingum abiit hostesque semper a tergo. Interea Mauricius Saxo adjunctus Ferdinandi Regis copiis Frederici Saxonis ditionem occupabat quod proscripta esset, et ipsius ditioni confusa providendum erat ne communi damno involverentur. Sectarum ut huic incommodo occurrerent, et quoniam gravi rerum inopia premebantur in Saxoniam iter intendunt. Lantgravius ad sua Francofurtum discedit. Bello fatigati plerique tum Principes, tum urbes arma ponunt: ac nominatim Fredericus Palatinus rebus desperatis ab Imperatore veniam impetrat, quod ad hostes auxilia misisset. Ejus exemplo Thuringensium Dux, civitates Ulma, Francofurtum Augusta in gra-

tiam rediere, sed grandi pecunia multati.

D. Philippus Vilain Prima Septembris in monasterio nostro Schutensi vita et professor et sacri officio sacriste (quod 17 annis exercuerat) defungitur D. Phi-
sta hujus domus Philippus Vilain professor hujus domus qui habuit missam de Do-
minis, procuraverat pulchram tabulam ornatum reliquiis
Sanctorum.

D. Everardus Velthoven anno superiori ab Prioratu domus
Lovaniensis absolutus pro eo institutus est sacrista hoc anno. Igi-
tur catalogus officialium corrigendus quo habetur annus præ-
cedens.

Franciscus Borgia Dux Gandia cum Academiam et colle-
gium Patrum Societatis nove Jesu in sua civitate exis-
set addidit et collegium construere in quo ex Maurico genere
innocentes ætates religione sincera imbuerentur una cum
litteris, eorum institutionem, publicamque aliorum doctri-
nam Societas susciperet, non levi ob hoc tam publice
salutare institutum Francisci Borgie merito, ut ejus in-
vitatu primum in Europa ludum litterarum Societas
aperiret. Nam pietas moresque christiani inter docendum
melius teneris mentibus instillantur, ut vel hoc nomine
si non alio scholas habere eos firmiter ut ad virtutis decus
pietatisque permulti sola doctrinae trahantur illecebra,
nec inficias eunt Societatem sui se plerumque alere
et propagare subsidiis Parisiis hoc anno qui ex eadem So-
cietate debebant fungebantur apud Cartusianos nostros muneribus
suis.

Mors in schi-
 mate suo Henricus Angliæ Rex septimum et quinquagesimum annum agens gan-
 Rex Angliæ. grene morbo, qui sinistram crux atrociter excederat, fato fun-
 ctus filium puerum Eduardum VI relinquens, Princeps qui-
 dem naturæ donis cumulatus, in quo si in voluptates so-
 lutor, et inde quæ secuta sunt perversio non fuisset, ni-
 hil in eo regium desiderari poterat, hic Pontificiam au-
 thoritatem execratus, a quo titulo defensionis Ecclesiæ Ca-
 tholicæ decoratus, se caput Ecclesiæ Anglicanæ miser nec
 miserabilis constituit, exinde innumeros actus tyrannicos
 adversus religionis catholicæ assertores atque vindices exer-
 cuit, adeo ut inuitata tygride saevior, fata læna ra-
 pidior, æfferato lupo rapacior, utique exusto dracone viro-
 sior evaserit.

Mors et hiis diebus Anna Hungaræ Ferdinandi
 Romanorum Regis uxori 15 liberorum mater, cui
 Cæsar Ulmæ iuxta solvit.

Quin etiam Galliarum Rex Franciscus (litterarum
 parens appellatus) Tutor Ordinis et benefactor Ecclesiæ
 sacramentis munitus 54 annos natus pridie calendæ
 Aprilis defunctus est. Successit Henricus II.

Cæsar, fratre Ferdinando adiuncto, qui se in Bohemia
 tenuerat, in Paxoniam ire contendit. Ad Misnam Ab-
 bincque fluvium perventum ad 8 calendæ Maii.
 Adversam ripam tenebant hostes. Pontem ut facerent
 Hispani quidam milites natatu cymbas rapiunt. Sic

trajecto flumine nostri consequuntur adversarias, qui de
 Wuitemberga cogitabant ventum ad manus, pugna ad nos-
 tram tenuit, sed capto tandem Saxone multoque hosti-
 bus caesis ceteri dissipati sunt. Paulo post Langranus
 ad Imperatorem ultro venit. His duobus principibus captivis
 quiescere alii. Accepta ab eis et civitatibus tormenta bellica
 Mediolanum in Belgas et Hispaniam missa sunt cele-
 bres victoriae ad posteritatem monumenta. Caesarea victoria
 hoc dat chronographicum Locius:

Caesaris ag. Vl. Lias Vt. tr. Vx. ger. Manla. spre. ut
 Cogit. Vt. at. Lent. s. V. d. e. C. o. l. l. i. a. V. g. o.

Eo in bello dum Saxonem persequitur (inquit Lypsius
 post Lurium) ad Albim fluvium; sub ipsum praelii tem-
 pus, observavit imaginem Christi; in cruce adfixi plumbea
 glande ab impio milite recenter trajectam. Proletit et
 ingemuit atque alta voce ad Deum clamavit: Domine
si vis injuriam hanc ulcisci, potes: ecce autem me vin-
dicem tuum paratum ferva. Certe audivit et fuit fuga
 et dissipatio hostium ad ejus aspectum facta: Dux ipse
 saucius in manus venit et bellum uno praelio confectum.

Ostendit Carolus Caeser in re dubia at necessaria nec
 animi magnitudinem audaciamque nec bellandi peritiam
 sibi defuisse. Etenim contra Ducis Albani praecipuorumque
 Ducum sententiam ne Saxo magnis itineribus procedens
 e manibus elaberetur, solo cum equitate eum invasit,
 praelumque commisit praefatus ad eos qui pedites expectandos

urgebant. Caesar vivere aut mori debes: peditum viginti mil-
lium sit loco: Caesar adest. [Aliqui auctores tradunt primum
Capuchinum Mattheum Paschium Cesari animum ad-
didisse his verbis: Quid times Caesar? Aut quæ timoris imago
occurrit? Casarem fide potius quam ferro munitum non le-
dunt arma, non terrent tormenta cæca, non militaris imp-
etus, aut hostium insidiæ.

In carta Capituli nostri generalis denunciatur obisse qui-
dam Christophorus procurator domus majoris qui 84 annis
laudabiliter vixit in Ordine. Et Monialis domus Burgensis
quondam Priorissa quæ paulo prius vixit videlicet 80 et
alia quæ 81 annis.

Est una ordinatio quæ concernit Moniales, et tenor
illius est hic, ne ultra præfixum numerum novitiæ reci-
piantur sub pena excommunicationis interminata per
Lumnum Pontificem Reverendo Patri Cartusie.

Recipiuntur in 17 Maii in Schuet factus est religiosus S. Hubertus
Schuet S. Hubertus a Francia Burgundus.

a Francia et frater Item 29 Junii frater Joannes a dolobibus de Bruella
Joannes a dolobibus clericus redditus, credo et hunc choraulum fuisse S. Gu-
redditus clericus dulæ, vere a dolobibus dictus, qui dolores multos attulit
sibi et matri suæ (dico) huic domui propter scandala
quæ commisit ob quæ meruit diutius in carcere quam in
cella degere.

Agitius Beeckman in memoriam sui anniversarii
reliquit 30 stufers annue, est littera de data 30 Junii hujus
anni sub sigillis scabinorum Bruellensium.

Finis processus
de bonis Joannis
Everacti Donati.

Joannes de Keiser et post ipsum heredes ipsius volebant, (sicut in superioribus dictum est) irritare testamentum Joannis Everacti Donati. Donati hujus domus post diversos processus succubuerunt per revisionem Conventus adjudicatam hoc anno 1547.

Reverendus Domi-
nus Cornelius Hey
Abbas Nivensis

Reverendus in Christo pater D. Cornelius Hey Abbas n^u-
mus Cornelius Hey nivensis preterea dignitatis suae relicta mitra (quam ex Abbatibus
Abbas Nivensis primus a Summo Pontifice obtinuerat) sed non habitu
vitam solitariam solitudinem ingressus est in monasterio nostro de Schuet
acit apud Cartu. quo anno neclum scio precise, verum hoc anno testu-
sianos Brucellenses. dinatum fuit Capitulum et insignia predicti Domini
Abbatis declarabant expensis ejus id factum fuisse.

D. Levinum Ammonium ab anno 1544 usque ad hunc an-
num permansisse credimus in monasterio nostro Schuetensi, nam
in libro quo adhuc utimur ad sermones capitulares legendos
sic scripsit: In gratiarum actionem pro bono hospicio quo
usus est apud carissimos fratres suos monachos Cartusianos de
gratia nostra Domine apud Brucellam sermones capitulares
P. P. D. Guilielmi Ribauti suo labore conscriptos dono dedit
anno 1547 mense Octobri.

Alius scriptor Ordinis D. Joannes Picus professor domus
Parisiensis Prior Cartusiae Divionensis ac provincie istius
Commissarius ex vita migravit. (De quo vide Biblioth. Cart.)

Comitia Augusta
ad qua profecta
est etiam Maria
soror Casari.

Calendis Septembris Comitia Augusta frequentissimos
principum conventus sunt cepta. Nam praeter omnes sep-
tem viros, ac magnam procerum multitudinem ad-
venerat etiam Clinius, Cardinalis Tridentinus, Henricus Brus-
sicanus, Maximilianus Archidux Austriae, qui primus

omnium verba fecit. Advenerat etiam e Belgio Regina Maria Caesaris soror, quae ab eo instructa diligenter cum fratre Ferdinando Romano Rege egit, renunciata hac dignitate, eam in Philippum Hispaniae Principem, quem Caesar brevi expectabat, transferri permetteret sed cum per hoc animi parum generosi specimen praebiturus esset etiam aliis rationibus ab hac cogitatione Caesarem divertit.

Petrus Aloysius Placentiae Dux occidit. Concilium Tridentinum Bononiam translatum paulo post solutum est, magno proreum dolore. Verum Tridentini eod. insalubritas accusabatur et iussa Pontificis urgebant. Cujus filius Petrus Aloysius Placentiae intra aedes suas circum concursu est occisus, quo impulso etiam recentis memoria dubitatum est. Ferdinandus certe Gonzaga Mediolano Praefectus Placentiam presidio occupavit, Parmam munivit Pontifex, brevi tamen in principatus octavo Pontificis nepoti redditus. Scribit Huternus, praedictum Placentiae Ducem parum ante mortem conatum fuisse Germaniam trucidentis Aureis in Francorum potestatem restituere.

Ea solutio Concilii molestior extitit, quod Imperator inter conditiones pacis a principibus plerisque et Germaniae civitatibus expresserat ut Tridentinis Patribus arbitrium de Religione permitterent. Sic ea spe sublata in Augustae conventibus ad concordiam constituendam

libellus editus est, in quo doctrina Romana probata, utraque tamen Eucharistia pars volentibus permittitur, conjugium sacerdotibus, sed Episcopi hoc ad Lutheranos duntaxat, non ad Ecclesiam Romanam adherentes spectare inquebant, unde et in sporadis suis ejusdem matrimonia incerta, liberisque ex eis illegitimos declararunt.

Electus Saxonicus dignitas solemniter a Mauritio Saxonum Duci confertur a Carolo V Imperatore 24 Februarii.

Caesar in Belgium rediit. Carolus Caesar Germania pacata ac domita Belgium suum

revisit ac primo Bruxellam triumphanti similis invehitur. Carolus V Caesar Augustus indelicorum 26 Junii 1548 cum septem viris et ordinibus Imperii de Ducatu Brabantiae, et aliis quibusdam Belgii ditionibus Imperium alim agnoscere consuetis transegit, ut scilicet firmandi Imperii causa cum necesse erit libera voluntate et ex benevolentia (ex quo antea nil erant solite conferre, ut diploma a ponte Huterio sub finem lib. 2. de Belgio relatum manifestat) conferret quantum duo Principes electores ad Rhenum habitantes: ita ut vicissim Imperium tempore necessitatis aut alio in auxilium requisitum Belgas eorumque Principes omni ope et facultate defenderet ubi vero universalem in Curiam Caesar expeditionem decerneret Belgarum Princeps in pecunia numerata, milites, aut utroque non minus penderet quam tres qualescumque Imperii Principes.

Maximiliani Austriae in Hispania. Maximilianus Ferdinandi filius venit in Hispaniam ad nuptias Mariae patruelis, et quoniam Philippus Princeps in

niam profecto et Flandriam discessurus erat rerum Hispaniae pro socio Pro-
nuptiae. curatore Philippus eadem classe mense Novembri genuam
profectus est.

Ligismundus Polonus. Prima Aprilis mortuus est Ligismundus Polonus. Rex
Rex moritur. valde catholicus, fuitque ejus obitus perniciosus amplissimo
Poloniae Regno.

Elizabetha Van Adipros revertamur, 8 Februarii 1548 obiit Elizabetha
Fredon benefactrix Van Freen mater compatriotis nostri D. Firmini Coement sin-
nostra. gularis benefactrix domus nostrae, quae reliquit pro memo-
ria anniversarii sui 50 florenos pro tribus emendis scilicet
florenis, ut puto praeter ea quae reliquit et dedit cum
Firmino marito suo, quae plura erant.

Moniales nostrae. Moniales Ordinis nostri in domo S. Annae juxta Brugas
Brugensis dono dant acupictoria arte fecerunt nobis praeterito anno unum antepen-
Monasterio antepen dum representans Dominum nostrum de cruce depo-
dium acupictum, situm, et dederunt hoc anno, ut sibi demererentur
quod adhuc inte. Priorem hujus domus Visitatorem Provinciae atque retu-
quum exstat. nerent Vicarium, quem habebunt, forte D. Joannem
de monte Aquidae profusum domus Ulbrajecti, de quo
pariter egimus praecedenti anno.

Reverendissimo D. Didacus. In carta denuntiatur obisse Reverendissimus in Christo
de Sarmiento episcopus Pater et D. D. Didacus de Sarmiento episcopus Cubensis
Cubensis Ordinis no. magnus autor Ordinis et benefactor domus Cartusiae alias
stici. Procurator et Prior domus de Covis. Obiit 30 Maii anni pra-
cedentis 1547. Sepultus jacet in cemiterio domus de Covis
sub lapide marmoreo.

Christophorus Illustris D. Christophorus Spinula Sominus de Gereville
Spinula benef. magnus benefactor domus janua ibidem habetur obisse
ctor domus janua. circa hoc tempus.

Ordinatio Capi. Ordinatum est hoc anno, ut Conversi qui ad R. Pa-
triam scribunt vel ad Capitulum divertis verbis exprimant
statum, nomen et cognomen suum se Conversos dicendi
sic: Ego N. Conversus, ut possint dignosci an sint Conversi
an Monachi, quod in hac domo intellexi non fuisse ser-
vatum nostro tempore.

Ex parte fratris Joannis Everardi habuit Conventus
domistadium dictum Eggluden Hooost juxta domum
bladorum, sed vendidit reservatis super illud 50 Renen-
sibus annuis 4 Julii 1548.

Item 17 Julii ejusdem anni vendidit aliud domistadium
ex parte ejusdem Everardi. Unde adhuc tenet 25 Renens. guld.

V. P. D. Gerardi Prioris Cartusiae Coloniensis tanta pietas
fuit erga novam Societatem nominis Jesu, ut non modo
sociis octo Coloniensibus alimenta praeberet sed Romanae so-
cietatis egestate perspecta quingentos ad Ignatium Benen-
ses aureos subsidii causa transmisit. Et quoniam ali-
quot piacularia postulaverat grana, B. Ignatius ei septem
numero misit, addidit grati animi ergo Coloniensi Priori
epusque monasterio societatis meritum plenam commu-
nicationem.

Hoc anno 4 Iduum (alias 14) Octobris vita functus est D. Jo-
annes Morocustus Nervius quondam Prior domus Valencensis,

illoque hoc tempore qua pietate, qua eruditione floruit, scripsit *Primonium* ac *Hugoniam*, item *Ennodiam* adversus *Lutheranos* et alia.

Hoc quoque anno fato concessit D. Henricus de Brugne Prior domus *Lypæ* 19 Aprilis, successit D. Petrus a Scherpenisse qui erat Prior domus *Delfensis* et commissarius *Provincie*.

Eleonora soror *Cæsaris Francisci* cepitque *Novis Decembris* e *Francia* sororem *Leonoram Galliarum Regis viduam Francisci I Francorum Regis* ad se migrantem. *vidua in Belgium*. In *profesto natalis Christi* obiit *Bruxelle Maximilianus* *Edmondus Bure Comes* et magnus *fautor domus S. Sophie*, unica tantum relicta *filia heredeque Anna*, qua postea in *thalamum* convenit cum *Guiljelmo Nassovio* ea qua natus est *Philippus Nassovius* qui anno 1619 *Bruxellis* *inopina* *cæde* *interiit*.

Wilhelmus Punt Anno 1549 *januarii 15^a* obiit *honorabilis Dominus de Chiela benefactor* *Wilhelmus Punt de Chiela Capellanus* *Conventus ten* *ctor hujus Provincie* *Daell* *prope Ultrajectum* *magnus amicus et benefactor* *Ordinis nostri*. Dederat enim anno 1546 *D. Gilberto* *Procuratori Cartusie* *ibidem septingentis et sedecim* *florenos* *post obitum ejus aliquibus domibus distribuendis*. *Donus Ultrajectina* *habuit 162 florenos*, *Conventus Capel-* *lae 100*, *Conventus Delfhanis 144 florenos*, *Conventus Bruxel-* *lae 100*, *Conventus Campensis 100*, *et Conventus Lovanii 100 flo-* *renos*, *et habuerunt vinum ex parte ipsius domus mona-*

chorum, domus Hollandiae, domus Amsterdam, domus Populæ,
domus Selskensis et domus Campensis Ordinis nostri. Cujus
anima requiescat in pace, Amen.

Domus hæc emit super Cartusiana civitatis Lyre 25 Reen. guld.
qui redditus postea fuit redemptus, cujus litteras propter me-
moriam Conventualium hic subijcio.

In nomine Domini, Amen. Anno Domini 1549 16 ja-
nuarii stilo cameracensi nos fratres Petrus a Scarpens
Prior, Honorius de Monte Arnoldus de Arschot, Symon Vanden
Boeye Procurator, Jacobus de Antuerpia, Henricus Generamun-
denis, Melchior de Vilhorden, Henricus de Lovanio, Nicolaus
Berline, et Judocus de Generamunda ceterique conventuales et
professi Conventus S. Catharinae quondam extra muros op-
pidi Antuerpiensis modo in oppido Lyrensi omnibus et
singulis hæc nostras presentes visuris et audituris et de licentia
R. Patris domus Majoris Cartuxæ in Sabaudia etc. Receper-
ant a Priore domus hujus 500 Carola semel, quam sum-

Philippus II Austriacum postea refuderant. Sub tempus veris anno 1549 tan-
tus ad Cardum Vdem in Belgium appulit, ingressusque est Bruellus Phi-
lipponem pa. Philippus Cesaris filius unicus 32 annos ætatis habens summa-
trem venit sum. Patris gratulatione et ingenti Belgarum studio. Eux deinde
mis passim honorata est ætas, ea fere tota mirificis erga juvenem Prin-
cipem exhibendis pompis, dum is inaugurandi causa cir-
phis exceptus cumducitur, liberalitate incredibili consumpta est, adeo ut
atque inaugurati non desint qui annotarint solo Antuerpienses, in publica
hac congratulatione supra centena tricena coronatorum
millia expendisse; aliis sana quamopulenti urbibus, ad con-

similem et suis facultatibus correspondentem magnificentiam inde animatis. Vide Histerum.

Blasius Cardinalis Cr. Hoc anno natura concessit Blasius Cardinalis Prior quondam
dinis nostri. porte B. Mariae de quo nihil praeterea legi quam quod ha-
bet Petreus in Biblioth. Cart.

D. Joannes Buregeti Viam quoque universae carnis ingressus est D. Joannes Bea-
professus et quon- geti Monachus Professus et alias Prior domus Vallis Clusae etatis
dam Prior domus suae centesimo secundo anno ex quibus 70 laudabiliter exegit
Vallis Clusae mo- in Ordine Paulus Eremita nostri saeculi.

ritur etatis suae Priori domus Bruxella non fit misericordia, et ipsa
anno 102. domus visitetur per Comvisitatorem et socium a Conventua-
libus eligendum non obstante Statuto. Cui fuit Prior domus
Hollandiae, et pro expensis itineris habuerunt 9 flor. card.

D. Petrus Weytens qui anno 1511 venerat ad Ordinem et
anno 1534 institutus Vicarius nunc autem factus surdaster
absolutus fuit ab officio Vicarii quod circiter 13 annis exer-
cuerat, et factus est sacrista ad 3 aut 4 menses usque
ad festum Omnium Sanctorum, tunc migravit Brugas
factus Capellanus ad S. Annam apud Moniales, quo in
loco anno 1560 circa festum S. Joannis celebravit jubileum.

Pro eo autem ordinatur Vicarius D. Everardus Velthoven
qui tunc erat sacrista, et post diocesum predicti D. Pe-
tri Weytens D. Jacobus Van Dordrecht legitur institutus sacrista.

19 Maii in predicto nostro Monasterio Monachus factus
est D. Petrus Peto a Gorano bonus Infans in S. Jacobo Lovanii
qui in nova domo obiit senior anno 1605.

Ecce littera de septem bonariis terra Tomberghe per Conventum emptis sub sigillo de Lemke anno 1549 29 Maii.

Gylvam seu partem Gylvæ id est Itterbeke quidam Magister Philippus Hammeton voluit alienare a nobis cum fuisset in possessione ante litem 36 aut 40 annis et quantum colligo vicinus litem.

Recepit Prior in initio anni ab executoribus testamenti Patris D. Huberti Burgundi professi supius domus pro sua utilitate 15 scuta Francica valentia 28 floren. carol. 23 Julii convenit Prior cum quodam fratre Cementario, qui de lapidibus nostris ad domum Puerorum faceret putatum, pro se et pro duobus servitoribus præter expensis habuit 21 carol. flor. et in principio Septembris fuit completus.

P. P. Canisius Messane in regno Siciliae degens ad Patres Cartusianos Colonienzes hoc anno scripsit, de rebus suis seu potius societatis suæ certiores reddidit. Et quoniam caritas communia omnia facit non piget eam hic referre.

Epistola P. P. P. Cantus nostrorum est ubique profectus, ut in hoc pusillo grege excellam Dei gratiam nemo non agnosceret, ac jure summo predicare possit. Non diu est uti nostis, quod India nova, ut aiunt, orbis Dominum Christum profiteri cepit ubi etiamnum nostri strenue laborant, atque Deo favente erocunt. Nunc in regno Nubie, quod Africa complectitur, et ab Æthiopicis incolitur nova messis accessit: multa ibi Ethnicorum millia, fide Christi baptismoque donata sunt postquam e nostris qua-

tuor eo destinavit Rex ille serenissimus Lusitanorum, qui pro in-
 credibili pietate sua non contentus intra suas Provincias enutrire
 nostros, e quibus haud vulgaris doctorum hominum moeris
 emerit, in exteras etiam regiones mittit Christi operarios,
 ut ex feris barbarisque gentibus magna Ecclesiae accessio fiat:
 atque tam sapienter id facit, ut omnem fidei propagatio-
 nem in juventute bene instituta vitam maxime arbi-
 tretur unus est in dicta, jam Africa locus, in quo
 regia liberalitas pueros alit sexcentos, datis etiam proba-
 tissimis e nostra societate Magistris. Quid magis quidem
 regium, quid tam angustum, et efficax ad semina fidei
 nostrae per ea loca spargenda? Hic fructus, haec summa
 et scopus, ut ego censeo studiorum, hoc societatis nostrae
 proprium institutum, quod utinam recte noverint uni-
 versi. Cum in ea India cujus Regem vocamus vulgo Pe-
 sbyterum Joannem, expetitus est a Romano Pontifice
 Patriarcha qui Ecclesiae nostrae jura, ceremonias, fidesque
 suos doceret Indos. Abiit igitur, et illuc e nostris unus
 fide publica destinatus, nec dubium ullum arbitramur,
 quin adjuvante Domino sit augendum Ecclesiae regnum
 in regionibus illis vastissimis, ditissimis, florentissimis. Ita
 precandus est summus Pastor ille pastorum ut fiat unum
 ovile sub unius pastoris tugurio, gentesque efferrate sua-
 vissimo Christi fugo colla sua submittant, precandus
 est, inquam, pro hac etiam societate nostra, quam idem
 qui voluntate sua instituit virtute in dies augeat et

ad Ecclesie sue fructum magisque confiamet, Amen.

Addam nonnihil de sacris Reliquiis undecim millium Virginum et Martyrum Coloniensium. Ex his capita duo mihi jam pridem Coloniae data. Et illius authoritate Apostolicae Romae, uti postularam, sunt deportata, huc denique transmissa. Egitur, ut in nostrum templum deferrentur, sollemnis honestissimaque habita est pompa, totius civitatis ordines convenerunt, praecedebat cum Canonicis Episcopus, comitabantur nobilissimi cives, suum tenebant locum amplissimi Magistratus. Quatuor (ut diximus) Ordinum fratrum aliorum sodalitates aderant. Concinebant musici, clangebant tubae, scholasticorum cerei collucebant. Ad haec sacris capitibus parata erat sua capsula, pulchris distincta imaginibus, certis ornata verticibus, undique auro refulgens. Sunt haec, fateor, non per se satis neque ad pietatem prorsus necessaria sed quae tam religiose gesta vidimus, ut vel impios Germanos ad pietatem aliquam excitare poterint. Quasi vero sanctus ille sanctorum idcirco contemnatur, quod in sanctis suis predicetur Martyribus, quod in divorum reliquiis agnoscat, aut in sacris imaginibus intelligatur. Ego felicem sane Coloniensem semper putavi, quum celestibus illis thesauris et sacratissimis pignoribus affluat, feliciorum autem dixerim bona si sua norit, ut debito scilicet cultu, et majori in dies reverentia ditissimum perne Reliquiarum prosequatur, Deumque sic laudet, sic veneretur in sanctis suis ut

etiam ceteri hoc exemplo pietatem suam augeant, magisque confirmant, aut certe quidam non imminuant. Verum scribendi faciam finem, amicus omnibus ex me salutem quæro dicite, scribam ad illos sed alia, ut spero, via litteras mittam. Hoc unum mee ad vos litteræ semper loquantur, hoc subinde repetent, Venerandi Patres, ut mei memoriâ inter præcandum deponatis nunquam, Christum Jesum ex animo precor charitatè sua nos impleat et in interiori homine usquequaque reformet, ne sanctissimæ ejus voluntati quidquam repugnemus. Salutant vos in Domino, qui mecum sunt fratres et vestras expetunt preces. Hevanæ 5 Junii 1549.

Servus in Christo et filius vester
 Petrus Canisius Norwicensis.

Nec minor expiandum vite peccatorum ea se dedit occasio, quod cum et urbs ingenti concussa motu, et de cælo tacta paucos ante dies arx esset urbis, in eaque templum ipsum non sine strage hominum actu fulminis deflagasset, ita examinata civitas est ut sese plerique ad componendam animam, et abjicienda confessione peccata converterent, proptereaque, ut apparet petierint ab Ignatio duo prædicta sacramenta.

Eodem anno Canisius reversus est in Germaniam, atque Ingolstadtii 6 calendæ Decembriis exorsus est explanare Magistrum Sententiarum.

10 Novembrii moritur Paulus III Pontifex anno ætatis suæ 80 vir sapientia, doctrina, et virtutibus illustris, primus istius

temporis Ecclesie universalis reformatore, predefuit annis 15, die-
bus 28. Succedit illi Julius III anni insequentis Februarii 7.

Anno 1550 mense Januario Cesar gravissimum per
Belgium edictum contra hereticos promulgat, inquisitores
per Provincias instituit, in non servantes edictum graves
quoque penas comminatur. Quare sine mora pluribus
in locis pertinaces hereticos rogo et flammis tradi mandat.

6 Calendas Martii Princeps Philippus Bruxella cum
proceribus Belgis armatus ex equo decurrit, ac inter se
Belgæ et Hispani summa animorum contentione pro glo-
ria certant. Sed ferme cum vitæ periculo Princeps Phi-
lippus cum Ludovico a Juniga magno Alcantaræ com-
mendatore, qui Belgii gubernator obit, decurrit casu in
destro capitis tempore, lancea tam vehementer ictus, ut
sui impros fieret.

Princeps Pedemuntanus Philibertus Emanuel apud nostros
Patres in Schuet devotionem suam tenuit in hebdomada
sancta ut patet ex registro Procuratoris, in quo fatetur
se accipisse ab eo pecuniam pro sumptibus ibidem
factis.

Ultima Maii Cesar relicta Bruella Augustam Ven-
delicorum ad comitia cum filio proficiscitur. Ibi fertur
Cesar multum egisse de Philippo filio ad Imperii
successionem admittendo, sed restitit Ferdinandus frater in
filium Maximilianum ex Hispania reduecom jam

Bohemie Regem caritate propensior cum quo interfuit Con-
ventui.

In octavis Pentecostas hinc discessit in Germaniam D. Jacobus
Van Dordrecht sacrista, ut apparet post receptionem cartæ
Capituli (quæ nobis hoc anno deest,) et eodem die imponitur
officium sacristæ D. Joanni Corneur.

Heater D. Philippi Vilain quondam hujus domus sacristæ
dedit Ecclesie calicem, quem vocabant dominicalem, atque in
eo celebrata fuit missa Dominicæ ante Nativitatem S. Joannis
Baptistæ.

Coram officariis Capituli Anderlacensis Conventus est in-
hereditatus in tribus partibus sylvæ in Diebbeek, 18 Aprilis.

Ex parte D. Thomæ Heeck Monachi hujus domus Conventus
quoddam domistadium habuit quod vendidit, et reservavit sibi
super illud annuæ 7 Pennæ gulden: unde sunt litteræ sub
sigillo Conventus de pericho in Brussella de data 1550 20 Martii.

Cartusiani Pari- Hoc tempore nova Societas Jesu Parisiis tum admi-
sienses favent ministrandis divinis rite mysteriis tum piis sermonibus con-
Societati cujus la. ferendis, præcipue vero demonstrandis orandi meditandique
bonibus ipsi cre. viis suam civitati operam studiumque navabat. Et
scelant ut ha. quanquam templo etiam ipso carebat, sacramentorum
bat in histo. tamen frequentem usum modo in sacello domestico,
ria ejusdem modo in ecclesia Cosmi et Damiani, interdum etiam
Societatis. apud Patres Cartusianos urgebat: qui præcipua qua-
dam animi propensione templi sui copiam, potesta-
temque Societati faciebant: cujus laboribus etiam ipsi

crecebant, duobus circiter ac viginti paucis mensibus temporibus aucti. Hæc in historia Societatis lib. 20.

Florent in Cartusia Parisiensi An multiplicationem Novitiorum sibi ipsis dumtaxat tribuere debeant boni isti patres dubito, nam S. Godofridus tunc temporis florebat ibidem S. Godofridus Hilmanus Hilmanus et Jo. trium linguarum cognitione apprime eruditus, qui annis Parceva hoc ipso anno in lucem edidit volumen sane aureum, lenis. in quo sunt allegorice et tropologicæ in utriusque testamenti locos vide Biblioth. Cart. Claruit in eadem Cartusia Joannes Parcevalensis quondam Prior qui edidit divini amoris compendium anno 1530, et usque ad hunc annum in vivis permansisse colligitur ex eadem Bibliotheca qui de quodam Patre Ordinis nostri sic scribit. Placet hic obiter referre, quod ante paucos annos meminisse me a proba quadam femina hujusce Heroicus cujus urbis Parisiense audire. Hæc itaque mihi narrabat, solum introitum unum ex filiis suis juvenem sane multis dotibus in Ordinem Cartusianum, qui ipsa invita, invito etiam patre ejus marito Ordinem nostrum professus est, sibi ante ingressum religionis talia dixisse: Mater, si tu et pater meus staretis in ostio domus prohibere me volentes, ne monasterium intrarem, ego calcatis vobis pertransirem. Quæ verba hauerat, ut opinor, ex Hieronymi Epistola quæ Heliodorum invitât ad eremum et sic ait: Licet parvulus ex collo pendeat nepos, licet sparso crine et sciosis vestibus vera quibus te nutrierat Mater ostendat,

licet in limine jaceat pater, per calcatum perge patrem
 siccis oculis ad vexillum Crucis Christi evola, solum pietatis
 genus est, in hac re esse crudelem. Quo autem spiritu
 illa prolata sint, plus satis clamat sancta ab eo tempore
 illius in Domino conversatio, qui etiam multos jam an-
 nos feliciter preest cuidam domui Ordinis nostri.

Quatuordecim discipulos predicta Societatis Jesu Coloniae
 partim legata a Canisio pecunia partim egregia libera-
 litate Cartusiani Prioris alebat Kesselius, qui eis preerat.

Hoc anno Cartusianus quidam nomine Henricus
 Leodiensis professor domus Coloniae tum vero hospes domus
 Mantuae in Italia scripsit V. P. Gerardo ab Hamont id
 temporis Priori Cartusiae Coloniensis in haec verba: Fuit
 memoria Priori nostri hic (scilicet Mantuae) frater qui-
 dam Conversus hospes noster, professor autem domus Ferra-
 riae, qui suspectus fuit habitus de vitio proprietatis tam
 in ista nostra domo, quam in domo Ferrariae. Ubi ipso
 tandem mortuo inventa est in lectulo ejus summa
 quaedam pecuniarum, et subito visus est illic canis qui-
 dam magnus niger actare. Porro vehementer territi fra-
 tres consuluerunt ut cadaver vesperi occulte extra ce-
 miterium sepeliretur. Cumque eo deferretur sacco inclu-
 sum per quemdam fratrem insigniter audacem et for-
 tem, canis teter eum insequens cadaver illo reluctantem
 auferre nitebatur et dicente: quod si nihil aliud boni
 egisset, nisi quod habitum Ordinis gestasset, sepeliri tamen

debere. Frater ergo cani nigro prevalens, tandem illum sepelivit. Mane autem facto, quaesitum est, ac nihil penitus de cadavere proprietarii repertum.

Quanta observan. Addit. etiam ad calcem Epistolae suae quod officium regularis vicium divinum in Italia celeberrime persolvatur, quod querit hoc tem. que Priores in ipso primi sint et ultimi, convivio saepe in do. cularium imo et Religiosorum rarissime intersint, sed milibus Italiae. quantum possent sese exhibeant presentes Conventui. Porro Novitii ibidem magna cura suscipiuntur, majore probantur, maxima vero erudiuntur. Et quenaadmodum agnus matrem sequitur ita Novitius lateri institutoris nisi eundo ad templum, et redeundo in locis publicis adheret, eique in sancta simplicitate, omnibusque licitis et possibilibus obedit. Det ergo nobis Dominus ipsum et sanctos ejus per viam obedientiae ac paupertatis imitari, et proprietariorum penas evadere. Amen.

V. P. D. Joannes 10 Octobris quae erat sexta feria obiit Venerabilis ac Meerhoudt quam dilectus Pater noster D. Joannes Meerhoudt quartus Prior hujus Prior hujus domus, qui fere 34 annis laudabiliter profuit domus et Visi- in officio Prioratus, et plusquam 18 annis strenue quator Provinciae bernavit hanc Provinciam Convisitatoris et postea Visitatoris fungens officio, multum ampliarit domum istam in redditibus acquirendis et praecipue in aedificiis erigendis, quantum ad conversationem fuit vir exemplaris, zelosus, maturus, probus, laudabilis vitae, boni nominis et famae.

Hæc de verbis verbum ex monumentis domus addam ea que in catalogo Priorum habentur: Hoc Domino mortuo scilicet Mathia Hiddelbough, in Priorem electus est Joannes Meerhoudt in Campinia natus. Qui cum antea Bruxellis in loco qui dicitur Nazareth, fuisset anno 1507 ludimagister in festo S. Valentini habitum Ordinis nostri suscepit, factus postmodum sacrista, et anno 1516, 16 Novembrii Procurator. Et in Aprili sequenti die 18 anni 1517 eligitur Prior et confirmatur. In hoc officio constitutus factus est Comisitor et Visitator principalis laudabiliter se gerens in omnibus, calculo in fine vite plurimum laboravit, qui et causa mortis ei fuit anno 1550 10 Octobris Bruxellis in diversorio Conventus, nam Lovanii veniens hic propter morbum invalescentem nimium debilitatus compulsus fuit manere. Post mortem sectus, lapis major gallinae ovo in eo inventus est, plurimum hic bonus Dominus Conventum promovit, nam et novum templum suo tempore perfecit.

Eodem mense circa festum S. Lucæ Evangelistæ in Priorem eligitur D. Petrus Mertens natus in Beisberge professor et Procurator hujus domus, quo officio functus fuerat 7. aut 8. annis. Instituit D. Joannem Velthoven tunc Vicarium in Procuratorem, et D. Gasparum Van Wlinghe promovit ad officium Vicarii, quod minus D. Gaspar laudabiliter et strenue exercuit, multaque lucem suis annotationibus in Calendario attulit ad notitiam horum temporum, et appropiune cum aliis subsidiis destitueremur.

Circa initium anni 1551 novus Prior S. Petrus Martini accepit a Reverendo Abbate hospite suo Nirivensi octingentos florenos mutuo, de quibus cum habeam litteram, epus Pecunie mutue copiam subjungo.

date a Reverendo Nos Petrus Martini Prior fratres Iosephus N. Vicarius Eve-
Abbate Nirivensi. cardus a Velhonia Procurator, omnesque et singuli Con-
ventuales fratres Monasterii B. Marie de Schuet juxta
Brusellam Ordinis Cartusienis Cameracensis diocesis cogno-
scimus et fatemur per presentes accepisse amicali mutuo
in promptis et numeratis pecuniis a Reverendo in
Christo Patre et Domino Domino Cornelio Hey Abbate
monasterii S. Cornelii et Cypriani juxta Nirive pro cer-
teris arabilibus terris arabilibus emendis seu emptis et conquestis in
in Geriaco B. M. Geriaco B. Marie adversus quemdam vulgo nuncupatum
ria emptis. Merchet civem Brussellensem, summam videlicet 80 flo-
renorum Caroli quemlibet florenum ad viginti stufros
computandum. Quam quidem summam eidem Do-
mino Cornelio seu epus successori vel alteri seculari
vel spirituali per translationem seu donationem inter
vivos vel alias actionem seu suo ad presentem obliga-
tionem habenti seu habentibus satisfacere et reddere
promittimus omnibus cavillationibus, fraude, dolo, seu
privilegiis habitis vel habendis, impetratis seu impetrandis
reclusis infra 5 annos a data presentium cum 150 flo-
renis annue, et ultimo et quinto anno cum 200 florenis
supradictis, unde primus annus et terminus sedet decima die

Martii proxime sequentis videlicet anno Domini 1552 et sic de anno in annum, et de termino in terminum usque ad plenariam satisfactionem dictorum 800 florenorum, pro quibus denariis et solutionibus prænominatis N.ºs obligavimus, et per presentes obligamus omnia bona antedicti monasterii nostri presentia et futura, mobilia et immobilia ubicumque locorum illa fuerint situata et personas nostras proprias si opus fuerit, hac conditione adjecta quod si singulis annis et terminis supradictis annualem summam sicut præmittitur realiter et cum effectu dicto Domino Cornelio seu ejus actionem et sui habenti plenarie et integre non satisfecerimus, imo tribus hebdomadibus post quemlibet terminum seu annum elapsis, integram summam restantem satisfacere et solvere promittimus et obligamur, quibuscumque annualibus terminis conditionibus seu conventionibus præscriptis non obstantibus. In cujus rei testimonium atque omnium et singulorum præscriptorum robur et fidem presentibus litteris nostris obligatorii sigillum nostri Conventus et monasterii apposuimus, atque manu propria subscripsimus et subsignavimus anno Domini 1550 ante Pascha stillo Cameracensi (tunc omnes annos incipiebant a Paschate) Ita est. Subsignavit frater Petrus Martini Prior et frater Everardus Vellhoven Procurator.

Summa persoluta fuit per prædictos terminos et annos, de quibus quitantia extant. Præter fidem historicam

habes hic lector, exemplar absolutissimum litteræ obligatorie.
 In memoriam anniverarii sui idem predictus Domi-
 nus Cornelius Hey acquisivit super monasterium Ly-
 ranum Cartusiani Ordinis redditum 6 Penensiam Gulden-
 suumquem huic domui assignavit. Sunt litteræ Conventus
 sub utroque sigillo conventus scilicet et Prioris de data
 ultimi Februarii 1550 facto eodem stylo Cameracensi.
 Sed est nunc redemptus.

Henricus Kempf D. Petrus Martini Prior predictus recepit ad Crdi-
 et Regidius a nem hoc anno 19 Maii D. Henricum Kempf et 3 Au-
 Prato veniunt ad quatuor D. Regidium a Prato, Bruaxellensem.

Ordinem. D. Cornelius Lamberti de Musjerberch professor et senior
 domus Ultrajectinæ vitam cum morte commutavit 15 Fe-
 D. Cornelius de buarii anno 1551 postquam 36 annis et 6 mensibus officio
 Musjerberch sacristæ diligenter et devote deservisset, absolutus ab eodem
 professor domus officio propter nimiam suam infirmitatem quatuor
 Ultrajectinæ of- tantum hebdomadibus ante obitum suum cum
 ficio sacristæ 50 annos ab Ordinis ingressu fere impleverat.

36 annis functus D. Joannes Corneur sacrista vero hujus domus cum
 est. primis industrius scripsit hoc anno libellam de the-
 Et D. Joannes sauro et utensilibus ecclesie quem D. Priori dedicavit
 Corneur sacrista et adhuc extat, ut si quis velit scire qualiter dotata
 domus Bruaxellensis fuerit ecclesia hoc tempore poterit cum consulere.

scripsit hoc anno Regina Maria a fratre Cesare impetrata decreti con-
 libellam de tra hereticos editi moderatione in Belgium 6 Idus
 ornamentis eccle- Martii hoc anno 1551 iter instituit. Idibus Februarii conu-
 sive sibi commissa. tis Augustanis finis fuerat factus rejecta religionis causa

1851

Regina Maria ad Concilium Tridentinum. Caesar cum fratre Romano-
 in Belgium re. rum Rege Insuachum contendit. Princeps Philippus cum
 vertitur finibus patruale Maximiliano Tridentinum pergit inde Mantuam,
 comitis Augustini Mediolanum tandemque genuam ubi concessis Andree
 et Philippus Aurice tressibus Barcelona in Hispaniam 3 Idus Julii
 Princeps in appellunt, terrestri itinere Madriliam perveniunt.
 Hispaniam.

Obierunt circa hunc annum ut ex chartis Capituli
 patet in primis R^{mo} D. Floreanus Fusta. Vnhamia Ar-
 chiepiscopus designatus Duce mensis Novitius in domo Magu...
 putatur Maguntie Ordinis nostri;

R^{mo} D. Georgius a Haren Archiepiscopus Laudensis ma-
 gnis fautor et amicus Ordinis;

R^{mo} D. D. Fredericus Naupea Episcopus Viennensis Austrie
 amicus et fautor Ordinis;

Reverendus D. D. Rauffus Plomerii Decanus Ecclesiarum
 catholicarum gratianopolis et Valentia;

J. V. Doctor et consiliarius Parlamenti Sebhenis
 magnus amicus et fautor Ordinis.

Vita quoque defunctus est circa hunc annum
 D. Petrus Cheysi professor et diligens sacrista domus
 Cartusiae, qui laudabiliter officium sacristae exercuit
 per annos 25, minus quidem quam praedictus Cor-
 nelius, non tamen minori admiratione, dignum cum
 in dicta Cartusia crebriores fiant mullationes.

In festo S. Laurentii e vita decessit V. P. D. Joannes
 Gay Prior domus Hollandiae juxta montem S. Ger-

Honoratus D. truidis precipuus benefactor domus hujus, qui dedit semel
 Joannes Gaf in elemosinam 200 Remenses, et adhuc 100 pro muro
 Prior domus construendo, et frequenter pisces gratias et pitantias dedit
 Hollandiæ quæ fratribus, dedit etiam domui Lovaniensi redditum annuum
 multos labores 50 flaenorum ad emendos pisces; multumque in charta
 sustinuit pro sequentis anni commendatur quod multos labores sub-
 Ordine. ierit pro bonis Capituli generalis et Cartusiarum in pro-
 vincia Leuthoniæ; habuit Monachatum.

Nova belli Gal. Hujus anni initio Octavius Farnesius a socio Cesare
 lici causa. alienior factus partem ob mortem patris Petri Ludovici
 Farnesii, eo (ut existimabat) connivente procuratam,
 partem propter ereptam a Cesaris ducibus Placentiam;
 ad hæc interitu avi Pauli III Pontificis temerarius factus
 de Cesaris amicitia diffidens converso ad Henricum Fran-
 Impertune Octavia Regem. animo ejus sibi partes amplectendas judicavit
 nus Farnesius inatque indicavit per Horatium Farnesium fratrem cupere
 clientelam Gallie Parmam Regis presidio contra Cesaris vim defendere.
 Regis concessit. Hoc licentiarum facinus Julius III iniquissime tulit, quod
 niori suo præcise consensu rem tantam temere sus-
 cipi debuisse diceret, nam initio Pontificatus sui in Par-
 ma ac Placentiæ imperio confirmarat urbesque Ro-
 mæ Prefectum nominarat. Hæc res initium præbuit ca-
 lamitosissimo et maxime diuturno bello Gallico, quod
 non Italiam et Germaniam tantum sed et Belgium
 et Leodiensem ditionem pervasit et multum afflixit.
 Henricus II Galliarum Rex, paternam amicitiam cum

Curca renovat, atque in Aquitania, classe clam instructa undecim Belgarum onerarias cum mercibus in Hispaniam pacis fiducia tendentes intercipit.

Bellum a Maria Austria Caesaris soror Belgicarum navium directe Austria contra one violatam a Francis pacem judicans, detentis eorum mercato Gallos ob violatas ritibus et mercibus 6 calendis Octobris (alias 4 calendis in S. Michaelis praefesto) Bruelle bellum in Gallos jubet publicari. blicatum. Ad calendis Septembris Tridentini Concilium resumitur. Praefecti sunt illuc, instante Cesare, tres Germaniae Imperii Electores Archiepiscopi Electores Moguntinus Coloniensis Trevirensis et plurimi ex et praeter hos etiam aliquot Germaniae antistites. Austria Caesaris clientelis eius praesul. Leodiensis per valetudinem se excusavit, missus pro se Wilhelmo a Pictavia Scholastico Leodiensi, viro dentini comparant. sicut generis nobilitate, ita admiranda doctrina et maxime pietate praestanti. Erant in ejus comitatu et aliquot Litterarum sacrarum viri periti, et inter eos Antonius Gherardus ad examen ordinandum et parochialibus ecclesiis praeficiendum inter alios designatus, vir ut modestissimus ita et S. Ch. peritissimus. Praefecti et eo, instante Cesare, Universitatis Lovaniensis aliquot in Theologia Magistri Michael Badius ab Atho, Joannes Hessels a Lovanio, et Cornelius Jansenius Hulstensis S. C. Doctores.

Quo amandati ex Francia legati (quam decretis edictis id est censuris atque* suis Pontifex in se concitaverat ob Octavianum Farnesium in fidem et clientelam receptum, et Parmae (quod est Ecclesiae Romanae feudum) presidium im-

positum) in pleno senatu P. C. sunt attestati multis rationibus Regem (maxime vero propter susceptum in se bellum) adduci in eam sententiam, ut conventiculum quoddam architecto et machinatore omnium Pontificum et factiosam coitionem potius esse quam Synodum crediderit. Iterata tamen ea res, usque aliquo est continuata.

Sub finem anni Maximilianus Austriae Archidux cum uxore ac liberis ex Hispania in Italiam, indeque Tridentum venit, elephantem Lusitanice Regis donum ducens; maximo ei a Patribus Principumque legatus in Concilio Tridentino congregatus cum honore obviam est itum, lausaque cum comitatu aliquot diebus a Cardinale et senatu praebita, donisque abiens perhumaniter excoltus. Comiponti patrumque socerumque Caesarem salutabat, uxor Maria Patrem.

8 Novembris Mauritius septemvir Caesaris nomine Magdaburgum deditione capit, sed cum episcopo socerum Hessum libertati non redderet, junctis aliis Germaniae Principibus cum Francorum Rege foedus facit.

Germania in
Caesarem con-
citatur. •

Videtur mihi hac in re Caesarem pertinaciorum fuisse, cum et fratris Ferdinandi et aliorum prope omnium Principum littere adferrentur, quem scilicet Hessum etiam non pugna sed deditione facta coeperat. Sed quid Dei permissoe omnia fiunt ad peccata Regum et populorum punienda.

Hoc anno 6 Octobris D. Hubertus Knobant absoluitur a

1551

Prior domus Lovaniensis in actu Visitationis factae per D. Peraniensis absolutum Scherpenise Priorem domus Gyranæ et Visitatorem hujus Provinciae assumpto secum D. Gherardo ^{Gerardo} Goednoven Priore domus S. Joannis Baptistæ in Zellem in hoc actu vices agente Patris Commissitatoris qui tum erat D. Theodoricus de Abeunven Prior domus S. Lophisæ prope Ruwoducum. Deinde quarto die post, nempe 10 Octobris, cum in electione novi Prioris voces non concordarent D. Joannes Zupel professor ejusdem domus Lovaniensis institutus est per eosdem Patres Visitatores in Rectorem quem sequens Capitulum anno 1552 confirmavit in Priorem: mirum certe dictos patres in festo S. P. N. Bruonis (in sextum diem Octobris praeter) incidit recitasse scrutinium de Visitationi finem imposuisse, modo non sit error in numero.

Constantia et devotio Wilhelmi adolescens nomine Wilhelmus Kanter Amsterdamentis, Kanter postea cui ob singularem devotionem quam habebat erga sanctis Ordinem sacrum Ordinem nostrum presidens domus cum nostrum. consensu seniorum permisit ut habitaret in una camera hospitum, sicut ipse summis precibus exoptaverat, videns se non esse receptibilem propter defectum ætatis, nam 15 tantum annorum erat. Verum propter importunitatem amicorum, quibus id vehementer displicebat iterum in profecto Regum coactus est redire ad locum unde venerat, datus 7 Re-

nensibus pro suis expensis. Paulo post tamen pater nimis quem habebat ad Ordinem affectu circa festum Pasche Coloniensem petiit Cartusiam, ut ibi nullas a suis parentibus molestias prateretur, ubi et receptus fuit.

9 Decembris venit illuc Lovanium similiter habitatum Magister Guilielmus Lupi Rector (forte Rector) Universitatis Lovaniensis, qui ex gratia Patrum Visitatorum et consensu Conventualium obtinuit, ut posset habitare in claustro Monachorum, solvens expensas, et vivens ut Monachi quoad portionem, habens tamen libertatem eundi quocumque vellet. In eadem domo vita finem fecit in statu Praebendarii V. D. et Magister Andreas Tolbrandi, ut supra dictum est anno 1539. Hoc tempore habebamus in Schuet R. P. Cornelium Heoy Abbatem Ninivensem, et quoniam cum salute animarum et decore atque profectu domorum Ordinis, sacerdotes et aliae devotae personae, quae forte fugum Ordinis ex toto sufferre non poterant, olim admixtae sunt ad cohabitandum nobiscum placet congratulationem quae Lanspergii devotissimi Patris et vere Cartusiani ad Longum huc referre, quam scripsit dedicando Enchiridion militiae Christianae, Venerabili ac Deo devotissimo Christi sacerdoti S. Danieli Arents Gheerulietensi olim Canonico, Ecclesiae in Cortenacken Pastori etc. tunc temporis vero Aquippinae apud Cartusios Patres integerrimam vitam agentis.

J. Daniel Arenty Necio an ulla in re alia, optime Daniel, tibi sit magis
 ex canonico et gratulandum, quam quod directis vinculis mundi, quibus certe
 cantore Impera. tam variis, quam non paucis olim fueras irretitus, totus nunc
 totis Praelendarius liber, totus a mundo absolutus, nec Imperatorii (ut solebas) ter-
 in domo Colo. reno, sed Christo tantum servis. Agebas jam dudum vitam inter-
 niemi.
 Canonicos decorum triumve collegiorum, novissime in aula
 Imperatoris, in musicorum turba insignis, et optimatibus
 cunctis charus: scis autem ipse, quam musici fere omnes
 (ut praee illorum id loquar) hoc est ii, qui discantandi
 sectantur officium, hominum sint genus indevotum plevum
 Musici plerumque ac leve. Adeo, ut eam ob rem, tu hodie quoque
 indevoti ac leves. plangere non desinas te, aliorque item multos candidis
 licet moribus aliqui ornatos cantionum studio, his fuisse,
 essere hodie nimium inescatos, quandoquidem Religio ple-
 rimumque haud grandis, devotio fere nulla, atque postremo
 exigua virtus; vanitas vero multa huic sese professioni admisceat.
 Et sint licet fortasse auditores nonnulli qui animo ex mu-
 sicorum (quos figurativos vocare solet vulgus) harmonia, con-
 centuque in templis compungantur, eos tamen qui
 discantant (dicere tu solus) omnium esse indevotissimos,
 atque a morum maturitate haud raro alienos. Quare
 Mundi seu ~~se~~ non possum jam tibi ex iis mundi retibus erepto non
 cularem comen. gratulari, potissimum autem, quoties pro tam inutili;
 sationem parte, infructuosaque tam etatis quam temporis consumptione
 culatim deplan. te audeo gementem. Indefesse enim plangis quod huic
 q. it. arti, huic professioni, etiam veniente natura ac moribus,
 operam nimiam navaveris, quod in excellentissimis Cano.

nicorum aliquot collegiis mundo quam Christo magis
 servieris, quod stipendia opulenta otiosus receperis, quod
 in aulis Principum atque adeo Caesaris pro pane (ut
 tuus utar verbis) discantaveris. (Hoc namque quare discan-
 tandi officium quamvis tibi quoque inuisum sectatus
 sis, unum in causa fuit ut te tuoque aleres) quod
 denique Principum, optimatumque aliorum tibi concii-
 liaveris gratiam atque favorem, quod beneficio uno non
 contentus ecclesiastico, possideres plura; in quibus licet
 omnibus vitam sis visus agere satis honestam ac mundo
 laudatam, omnia tamen haec laqueos, retiaque tibi fuisse
 nunc sentis quibus praepeditus tardior ad Christum fue-
 ris conversus. Volebas enim contra Salvatoris sententiam et
 mundo servire et Deo. Quorum cum neutrum ab-
 solute faceres (quandoquidem nemo utrique potest ser-
 vire) quasi inter maris fluctus ambiguas tentationum atque
 eventuum procellis huc illucque quotidie jactabaris,
 et licet nunquam non sentires te periclitantem, por-
 tum tamen etiam suspirans, haud quaquam po-
 tuisti attingere. Otiosam neminique fructiferam vi-
 tam tuam ipse causabaris, at hanc quomodo exeres,
 quomodo correctiorem ageres, quomodo denique a
 mundo ageres abstractam, aut quomodo Christo te
 soli arctius dedicares invenire haud poteras. Mirabaris
 saepe numero monachorum solitudines, amabas illorum
 vitam, utpote sanctiorem hanc multoque aliter
 quam quidam obgannunt, inveniens, totumque te

illis optabas conformari. Terum obstantibus rebus aliis non paucis, tanto illam tempore, quamvis expectabundus amplecti distulisti, quoad jam ferme seni, viribusque per exanthlato labores exhausto, nemo sit qui sumendam hanc tibi suadere audeat. Itaque tum sic varia tecum meditaris, quomodo hujus vitæ instabiles periculososque vitares aufraactus, retraheret nihilominus te pietas illa laudatissima, quæ parentes egenos inopemque sororem alere te cogebat. Hos namque ne relinqueres inopes ac desolatos ipsa humanitas efflagitabat ceterum cunctis qui tua sustinebantur ope hac luce defunctis, superna illico lux te uberius clariusque illustravit, beneficiis namque mor omnibus resignatis, aliisque quibuscumque quæ te illaqueare solebant, amputatis magis quam solutis de terra et cognatione tua velut aliter Abraham egressus es ad desertum et Cartusiensium solitudinem fugiens. In qua quamvis vestem non mutaveris, monachorum tamen vitam ac mores in reliquis omnibus ad amissim imitaris, cum eisdem jejunos, cum eisdem psallem, cum eisdem denique solus cellam incolens. Hic certe divine in te gratiæ fuerat admirari potentiam, quam ut ad Dei gloriam in aliorum quoque ædificationem predicemus sinas oportet. Preferam igitur quanta tibi (ubi bonam in te offendit voluntatem) fecerit Deus. Cur enim hæc taceam, cum non ignorem multos adhuc superesse in sæculo bonæ voluntatis homines, tum obsti-

Quanta vite
mutatio.

ctos ritus, tum seculi negotiis illaqueatos, timidis quoque ad correctionem vitam, atque ne fortasse hanc tolerare nequeant formidolosos, tuo hoc exemplo committendos, ut jam non quomodo gloriose delicateque post hoc vivant, sed quomodo feliciter moriantur, sint meditati. Deus enim desperet divinam gratiam, ea quae in te operata est, in aliorum quoque cordibus posse operari, ut Danielem sequantur hodie penitentes, cui in delictis heri arriserant gaudenti? Itaque eam ob rem libet recensere quanta sit in te facta mutatio dexterae Excelsi. Vixebas olim in aula Caesaris, et ob naturae complexionisque teneritudinem cibos nisi accuratissime preparatos, fastidiebas. At modo inter Cartusianos vivens, fabas, ova, aliosque id genus rusticos ac his coctos cibos non solum toleras, sed in deliciis quoque habes. Inter Imperatoris optimates olim cunctis familiaris et charus agebas, verum nunc in cella solus etiam inter compunctionis lacrimas es alacrior. Quid de beneficiorum ecclesiasticorum multitudine dicam? habes enim ea in re multos, qui tibi perniciosi huius praebuerunt exemplum, quippe tecum sunt hunc secuti errorem, patronos. Quotus enim est hodie, qui in rebus se non patiatur vel ultro obligari? Quotus qui non plura, si obtinere queat, recipiat beneficia? Videmusne miseros beneficiorum sarcinis pregrandibus gravatos, plura adhuc quaerere onera, quae infirmis

imponant humeris, eisdem aliquando obviandos? Sapientissimi-
 Quantum munus me igitur tu consulisti tibi, qui beneficiis cunctis resignatis
 danis rebus nunc vix tantum pensionis tibi servasti, ut sobrie edas. Nullum
 datum. hodie habes beneficium, nullo comitatus mancipio, non tibi
 ad prandium sedenti astat minister. Idem es qui imperas, et qui imperata exequeris. Præter te tibi servit
 nemo. Christus enim tibi solus omnia est. Pro cuius
 amore, adeo factum et mundi ostentationem cum
 divitiis omnem a te abdicasti, ut pauperibus infirmis,
 atque Christi etiam minimis haud insuaviter famu-
 leris. Qui jam pridem inter musicos letabaris tua
 Præbendarum obediens nunc tristis ploras in solitudine delicta: et unius
 dicentia. hominis vocem (cui obedientiam promisiisti) tremis, qui
 pluribus olim imperabas. Rideant hæc qui spiritum
 huius mundi receperunt, qui Ecclesie beneficiis multis
 pinguescunt qui carnem sectantur et otia, qui mu-
 Mundanos de- sicorum Levitatibus oblectantur, qui denique Christi
 plorat auctor. patrimonio suam carnem saginant, at haudquaquam
 nunc (quod illis aliquando audiendum est) monte
 percipiunt: fidei recepisti bona in vita tua, pro-
 pterea nunc cruciaris. Quam feliciter agerent si tuo
 exemplo inducti, mundum mundique relinquerent
 contagia. Heu infelices vos, quotquot hæretis mundo,
 quotquot rebus confiditis caducis, et iis nitimini, quæ
 in die iræ et calamitatis ac miserie vestre nihil
 vos juvare possunt. Metuitis converti ad Dominum,
 quandoquidem viam audistis esse arctam, quæ du-

cit ad vitam. At non attenditis quam angustialiter
 vobis, quam modo latam ambulatis, via vestra, idque
 precipue ~~&~~ in fine quando omnes cogitationes vestre
 peribunt cum dissipabuntur consilia et studia vestra,
 quando opera vestra in vos clamabunt, vosque clamma-
 bunt, quando prostrato quae amastis omnia, in que
 ve sperastis, ut somnia vos deserent et nudi, horrore
 ac metu pleni exhibitis iuxta delectationum, ambitionum
 gaudiorumque vestrorum ineptias, impietatisque mer-
 cedem recepturi. Legistis veram Christi viam, legite
 simul quiesco et experimini jugum ejusdem suave
 Exhortatio ad et onus leve. Lassati estis in via iniquitatis, et in de-
 fugam sæculi: litis et iniquitatibus vestris laboratis. Sed audite ite-
 rum quod Christus ait: Venite ad me omnes qui la-
 boratis et onerati estis, et invenietis requiem ani-
 mabus vestris. Collite jugum meum super vos, etc.
 Quid meticolosi hæsitatis? Quid trepidatis adhuc
 cunctabundi? Quid Daniælem vestrum sequi vos pu-
 det? Si servire pudet, pudeat vitæ esse subjectos.
 Gloria est maxima, esse servum Christi. Opes sunt
 immensæ propter Christum paupertatem amare.
 Porro quam speciosa continentia sanctimonique car-
 nis, quam jucunda simplicitas, innocentia atque so-
 brietas? Aut numquid in Christi est aliquid or-
 nitate, quod in universum non sit candidum,
 ornatum, honestum ac cultum? Verum deterret vos

fortasse jam aut aetas gravior, aut vitae austerioris insuetudo, aut corporis lascivia, fracti imbecillitas. Quis vestrum hoc Daniele imbecillior? Quis tenerior, quis denique ad adversa erat subeunda timidior? Ad nonam in Dei vineam accenit horam jam grandaevus, jam viribus deficiens, Quanta gratia devotione sola reflorescens. At modo in Dei mandatorum via non solum ambulat, sed currit etiam juvenibus ferventior. Cujus haec, nisi Christi tua sunt dona? Videtis quanta mutata haec dextera est caecae. Videtis quantum gratia naturae praevalcat. Quis igitur post hac formidolosus de Dei desperet adiutorio?

Novit piissimus Dominus (modo bona accedatur voluntate) dura frangere, molata reddere suavia, novit male-suavia in fastidium vertere, atque rursus quae fuerant fastidio mutare in desiderium. Tot olim juvenes, tot pueri, senesque ac tenere puellae pro Christi sanguinem fuderunt, tot inediae persecutiones exiliisque passae sunt, et nemo ad non servendum Deo causatus est aetatem, aut imbecillitatem, et adhuc vos pavetis! Verum ad te revertor optime Daniel. Tu quod cepisti perficias. Non haec in tuam sed in Christi laudem commemoravi. Liquidem tuum aliquid in his, ne tu quidem agnoscis, Christi est virtus, Christi opus, Christi mutatio. Humilior idcirco non elatior sis necesse est quandoquidem cum, qui multa a Deo recepit dona, pro multis quoque respondeat oportet.

Ceterum ne studiis tuis optime desine, quibus mon-
 tificandis vitis impiger insistis mitto tibi nostrae Chri-
 stianae militiae Enchiridion, simul te praemonens
 ne perfectum absolutumque opus ac multae erudi-
 tionis te recepturum expectes, sed hoc quod equidem
 ferme puer sive adolescens altero conversionis meae anno
 mihi ipsi praescripseram. Quandocumque enim salutare
 mihi quid circa exterminandas vitiorum passiones
 in mentem venit sumpta charta ocius assignari quo
 alia vice in pari conflictu constituto mihi lea et
 devoto iuxta quam impenderem pro virtute com-
 tum. Haec subinde in ordinem conscripta tibi pro
 eisdem obviae roganti optime fili, communia facio,
 non quo te veluti magister qui haec ante perfecim
 doceam, sed ut qui in via Dei me tibi comitem
 praebes, quo eundem sit nostrum utrique commo-
 stem. Haec aptiori loco fuerant recitanda, sed
 prius non legeram, nec dies, immortalis Injuria praesen-
 darii mihi cognitus est, dedit autem domini Coloniensis
 linteam cum viva effigie sua eleganter pictum,
 quo annis singulis quadragesimali tempore cooperitur
 altare. Nec ita mirum si cantor hic Imperatoris solitu-
 dinem pretierit, cum ipsemet Imperator paucos post an-
 nos se imperio abdicaverit et in monasterio Sancti
 Hieronymi se ^{abdiderit} condiderit, religioso ad id recessu opportune
 delecto, ubi et a solitudine otium, et a loci sanctitate
 suffragium habere posset.

27 Decembris obiit venerabilis vir Magister Arnoldus Halvermolen secretarius episcopi Lovaniensis, magnus fautor et benefactor domus Ordinis nostri in dicta civitate qui anno 1548 dedit eidem domui donatione inter vivos 24 Renenses annuos pro sustentatione unius Monachi, et statim eodem tempore quo praedictam reditum contulit, petiit ut ea prima receptione praedicti reditus poneretur una fenestra vitrea in ambitu. Insuper Conventui reliquit in suo testamento pro uno anniversario 4 Renenses annuos redimibiles denario 18.

Magnam adhuc hoc tempore curam gerit R. P. Bruno pro domo sua in Calabria ubi ejus Reliquiae quiescunt nec minorem pro personis quam pro bono domus Dei Venerabilis vir D. Prior Sylbius refert quod cum hoc anno 1551 necesse habuisset pabulatum dimittere vacas Monasterii, ad oram maritimam dimiserit, circa tempus autem hibernum appulerint et applicuerint triremes aliquot Maurorum, qui paulatim in continentem ingressi ut obvia quaeque praedarentur, inciderunt in gregem Monasterii, fugientibus autem pastoribus et gregem derelinquentibus, invaserunt nullo resistente peculium domus, nec tamen aliud damnum intulerunt, quam quod cum vitulis ipsi spuria vitulamina vitulari coeperunt, agente et ita providente Deo, qui hoc sermo suo Brunoni concessit, ne domus ullum pateretur detrimentum. Auxit autem admirationem, quod ulterius progressi Mauri praetermisso hoc grege illeso, alium statim invaserunt, quem partem occiderint par-

tem fugarint, nulloque resistente coeperint, caesis pecori-
bus plurimis opulari, cumque satiati fuissent reliqua
praeda triremes suas onerarunt, moxque in altum
mare vela dederunt.

Vixum est sane prodigio simile quod iidem pi-
rate relicta praeda quam jam captam tenebant, eam-
que vicinam stationi triremium ad quam proxima
potuit esse compendiosior convectio remotiorem aliam
quaxierint et non sine difficultate ad piraticas suas
traxerint.

Principes Germa- Anno 1552 Principes Germania cum Gallo foedus
niae Caesari inessent contra Caesarem, Concilium Tridentinum dis-
rebellant. solvitur.

Principes Mauritius Saxo et Albertus Brandenburgicus
Germaniae urbes Caesari subditas titulo libertatis misere
affligunt, capiunt, vastant, et occupata Augusta Carolum
Caesarem nullis copiis militaribus fulcrum in fugam
conficiunt. Adjici queat immanis, prorsusque insana Mau-
thionis Brandenburgici Alberti Lutherico poculo ebrii Ho-
guntinam in urbem ingressio anno Domini 1552.
Eto enim urbis muros et propugnacula non dimittit,
quae tamen muris et propugnaculis omnibus erant me-
liora et sanctiora, quae urbem ipsam nobilissimam
arcium instar exornabant, templa S. Victoris, S. Albani,
S. Crucis totamque Cartusiam sacrilegio barbarisque flom-
mis absumpsit ut dici posset quod Francorum Regiam

no Domini 765 scribebat de Longobardorum Romanam urbem
 obidentium impietate et feritate. Stephanus Pontifex: Ipsi, ait,
 lapides nostras desolationes videntes ululant nobiscum. Gerarius
 in hist. Mog. Quia et cella salutis in Cuckelhausen in
 hoc bello Margravico anno 1552 misere spoliata atque
 excoriationibus exhausta et pene attrita fuit.

Solida Galli Vi- Gallus cum maximis copiis Germaniam ingreditur non
 ctoria occupatis per Arthesiam, Hanoniam et ditionem Leodiensem, ut
 Cullio, Verduno, existimatum fuerat sed per Lotharingiam, ubi Cullum,
 Meti urbibus, Verdunum, Metim imperio subtrahit et Lotharingiam
 quas huc usque occupat, rex Carolo cum matre vidua ad se vocato
 possidet. filiam illi suam Claudiam Francicam despondit, et
 eum in Franciam reclamante, plorante regique male
 precante Christierna matre, ut cum filio Sclifino
 enutiretur mittit.

Preces pro pace Piores Ordinis nostri per Capitulum generale monen-
 instituta. tur, ut præter preces jam pro pace institutas, aliquas
 insuper alias speciales instituant.

Profecta ætatis Circa hunc annum obiit soror Anthonia de Lannasio
 personæ in Or. professa et Priorissa domus Salutarium quæ lauda-
 dine obierunt. biliter vixit in Ordine 75 annis et Joanna Laurarica
 Monialis professa domus Præmollis quæ 77 annis lauda-
 biliter etiam vitam in Ordine peregit sed et Jacobus
 Lazarus Donatus Porta cæli qui 73 annis etiam lau-
 dabiliter in Ordine vixit et obiit anno ætatis cente-
 simo et amplius. Ordinatam ut Visitatores accedant
 domus Monialium et diligenter expendant quos et

quantos habeant redditus, quae onera vel gravamina, similiterque expensas reparaciones et exactiones, easque describant seorsum, deinde iis expensis quot personas possint alere, ut certus numerus statuatur.

16 Julii D. Petrus Martini Prior hujus nostrae Bru-xellensis ex commissione sibi data a V. Patre Priore domus Lyrae Visitatore hujus Provinciae Lovanium iit ad introducendum et confirmandum P. Rectorem D. Joannem Zupel in Priorem dictae domus, deditque in gratiam Conventualium 3 Benenses et 11 stiferos.

17 Julii D. Franciscus Caveneer natione Flander de Heygen custos Ecclesiae in amplissima Abbacia Kirivensi Ordini nostro se addidit in Schuet monasterio nostro antiquo, juvenis egregiae staturae, industrius, quem vidi in nova hac domo senioem, de quo plura occurrent postea dicenda.

Aegidius Beech. 27 ejusdem mensis obiit Aegidius Beechman man civis Bru. civis Bru-xellensis et pauperum G. Guldulae receptor, xellensis moritur, ex cuius testamento venerunt annuae Conventui 30 Benenses.

Nicolaus Robeert. Item ex parte Nicolai Robeerti Donati hujus donatus et donum domus Levat Conventus Bru-xellae 6 Benenses Guldones ipsius. de data 1552, 2 Decembris.

Mauritius Rex Casari reconciliatur, opera Ferdinandi Regis Imperator Saxoniae et Langravio libertati redditis Mauricium pacavit. Ad finis Italiae (quo se in metu recepit) Brandenburgensi noxam condonavit, quoniam

ejus opera contra Gallum uti cogitabat.

Occupatione urbis Metensium Germani habentem veniunt Protestantium Principum ac civitatum le-
 expergefacti ad gratiam, eique de adventu gratias agentes, ne ulterius pro-
 consulendum li-
 bertati Patrie. redactum ut Principum petitionibus necessario satisfacere
 subscribereque cogatur.

Tum Gallus in Germania adhuc versatur, Cesa-
 riani duce Martino Rossemio Gallias invadunt, et
 Campaniae Gallicae fines incendiis longe lateque vastant.
 Quocirca Rex de tuendis potius suis quam alienis
 occupandis deliberat. Hoc igitur trajecto Basella re-
 diens vice versa Luxemburgicum agrum depopulatur et
 incendit. Castris deinde motis Danuillierum oppidu-
 lum deditione capit, itaque Trodium ex precipuis
 ibi propugnaculis unum, quamvis Ducatus gubernator
 praesens adesset, sed Germani non Germanos aut fortes Bel-
 gas se praestiterunt. Inde Bullonium principatus Leodien-
 sis castrum ingenio loci munitissimum in ejus pro-
 testatem venit. Verum praefectus Leodii capite multatus
 est.

Cesar frustra Metem admote ad 13 Calendas No-
 vembres, quarum magna parte hyemis inclementia
 consumpta obsidio nullo fructu soluta est.

Hoc anno postidie Calendas Decembris S. Fran-
 cisus Bavaricus in aditu Pinarum defunctus est domo
 Vasco, e decem primis sociis S. Ignatii Evangelii

lucem in remotissimas nationes tulit, vir plane mirabilis, corpus integrum Goe servatur in sui Ordinis Societatis yesu templo.

Hac tempestate Vincium Maria Hungaria Reginae deliciae, Henrici II Galliarum Regis odium experta, feruntque repertum inibi saxum, quod Henricus ille suae a Maria partatae ultor incidere in haec verba: Invana regina Polembraeum memoria repete.

Annum 1553 lubet a miraculo S. P. N. Brunonis inchoare. Cum enim refectorium domus S. P. Stephani et Brunonis edificaretur (referente supradicto Priore Gybio) certa pars tecti cecidit, cum qua devolutus in proceps Praefectus operum pene fuit oppressus; in tantum autem periclitari cepit, ut impossibile iudicaretur ex ruina posse extrahi: positus igitur inter mortis et vitae confixus vidit Ordinis nostri Religiosum pulla veste amictum praetendentem sibi: coram celestis auxilii, cuius ope et inexpectato penitus subsidio sensit se ex presentissimo vitae periculo divinitus ereptum, et ad aliam refectorii partem translatum tuncque praeter omnem spem, cum nihil aliud expectaret, quam certam mortem sensit se vere liberatum.

S. Petrus Aqua solus Anno 1553 die 21 Januarii sepultus est in Capitulo
 tus missas in Cartusa Cartusiae Lovaniensis circa altare in parte orientali
 Lovaniensi celebrare
 vita delinqitur ac
 eisdem sepelitur.

D. Joannes Aqua Gallus, qui jam ante a 14 annis et amplius ex gratia Prioris et Conventus quotidie ibidem celebraverat in cuius compensationem et hostimentum et simul ut oraretur pro anima sua, reliquit dictæ domui in suo testamento semel 20 Renenses. Et in carta habetur item alius V. D. Petrus Francus sacerdos benefactor domus a Pontibus.

D. Petrus Vas Abbas 8 Februarii R. D. Petrus Vas Abbas S. Ghetuudis Lovanii S. Ghetuudis in infirmitate constitutus misit eisdem Patribus Cartusianis in eleemosynam 25 Renenses.

Obitus P. P. D. 12 Februarii ex hac vita migravit Reverendus in Christo annis. Volonis qui Pater D. Joannes Volonis Prior Majoris Cartusie, qui antea fuit Ordinis amantissimus fuerat scriba Capituli generalis. Successit D. Damianus Longonus Italus, Mediolanensis Prior, qui non diu ^{super} pres fuit.

Ill^{us} S. Petrus de Circa hoc tempus, 7 Calendas Februarii obiit Florentiæ, Coledo 20 annis dum Senas obsidione premeret D. Petrus de Coletto Mar prorex Neapolitanus. Chio Villefranche qui 20 annis fuit prorex Neapolitanus, et magnus fautor domus Neapolis et aliarum domorum Provinciae Lombardiæ remotioris. Habuit anniversarium perpetuum et Missam de Domina per totum Ordinem.

D. Petrus de Coletto sepultus fuit Neapoli in ecclesia S. Jacobi Apostoli, in qua tale legitur Epitaphium:
 Petrus Coletanus Frederici Lucis Alve filius Marchio Villefranche Reg. Neap. Prorex Curcar. Hostiumque omnium spe sublata, restituta justitia, urbe, manis, arce, foroque aucta, munita et exornata, denique toto Regno divitis et hilari securitate repleto, monumentum

vivens in Ecclesia dotata, et a fundamentis erecta post ~~modum~~ ^{modum} Visit
 an. LXXIII Rexit XXI, obiit MDLIII. VII Kl. feb. Mariae Esorio Pimen-
 tel conjugis Laris Imago Garcia Reg. Sic. Proca, Mariae
 que Praefectus Parentib. opt. p. MDLXX.

X
 Visitatores Scotiae.

Item in carta habentur illustres hae personae Ordinis
 et benefactores Ordinis D. Guilielmus de Rupe professor domus
 Parisiensis Prior domus Legeti et olim domus de Paulani Vi-
 sitator in Scotia;

D. Adam de Pratis professor domus Fontis B. Mariae Prior
 domus Fange olim et Convisitator in Scotia;

X
 D. Vitus a Sulken Prior domus Maguntiae Convisitator
 Provinciae Rheni qui anno saeculari 1550 martirium
 Patrum nostrorum Anglorum in lucem edidit ac
 D. Theodoro Loper a Stratis Priori Aulae Mariae in
 Buxia dedicavit.

Nobiles Dominae, D. Catharina Molembroarum et
 domicella Bors magna benefactrix domus S. Sophiae.

Et antequam a funeribus recedamus, dicamus et
 nostrum cum primis memorandum.

In nostro monasterio de Schuet prima die Rogatio-
 num feria secunda 8 Idus Maii circa horam quartam
 post meridiem, morti concedit Reverendus in Christo
 Pater ac Dominus Cornelius Hey quondam Abbas Nini-
 vensis cujus corpus ad praedictam Abbatiam translatum
 est. Retinemus autem effigiem ejus ad vivum cum
 hoc cenotaphio: Reverendus Pater Cornelius Hey olim in

Abbatem Rivinensem creatus qui suae tandem cedens dignitati, amore sanctae solitudinis his Patribus Cartusianis convixit, hincque spiritum Deo devote obtulit, die et anno quo supra, aetatis vero circiter 63 quia imago depicta fuit anno 1545 aetatis 54, quo autem anno ad nos venerit non habeo pro certo affirmare feci mentionem ejusdem ad annum 1547. Ordinavit 6 florenos annue in memoriam anniversarii sui pro pietantia fratrum in vigilia Epiphaniae, domum capitularem suis sumptibus absolvit, et quaedam ornamenta dedit Ecclesiae, pecuniam etiam mutuo dedit Priori, et in aliis multis fuit fautor et benefactor domus. Habuit plenum cum praeliis Monachatum in hac Provincia.

Novitatio officia- In Maio litteris a Capitulo missis absolvetur D. Everardus in Schuet cardus Velthoven ab officio Procuratoris, et in iisdem litteris habebatur D. Joannes Boelants (Procurator domus Hollandiae et professor hujus domus qui et ipse litteras defferabat) constitutus Procurator hujus domus. Sed Venerabilis Prior contradicebat huic ordinationi, eo quod aptitudo in eo requireretur. Porro in Visitatione sequenti iidem Visitatores suam ordinationem irritam fecere, et absolvent eum ab officio quod nunquam obierat. Ab absoluteione igitur D. Everardi usque ad 29 Julii per duos menses circiter caruit conventus Procuratore. Et eodem die D. Joannes Courneur sacrista, Procurator factus est, mansitque in illo officio usque ad 17 Septembris anni 1559 quo vicarius

factus est: Dominus autem Joannes Boelantz repudiatus ab officio Procuratoris institutus est sacrista.

In vigilia Pentecostes 12 Maii hujus lucis usuram amisit D. Jacobus Joannis De Ylpedam professor domus Ultrajectinae annuum agens 63 qui fuit bonus Pater ab omnibus dilectus homo pacificus et exemplaris cellæ et silentii zelosus observator.

29 Aprilis per intercessionem et commendationem D. Guilielmi Pensaert Patris Desiderii Pensaert Religiosi Cartusie Lovaniensis recepit Prior dictæ domus ab Elemosynario Imperatoris 20 coronas aureas seu 40 Renenses ut cantarent unam Agendam cum 9 lectionibus et Missa Conventuali pro omnibus fidelibus defunctis, et ut singuli sacerdotes legerent unam Missam pro dictis defunctis quod et factum est, qua intentione hoc petierit ignoro, sed scribitur in obsidione Heptensis oppidi periisse ex exercitu Imperatoris quadringenta millia militum, sed si Imperator in Mediomatricibus male pugnaverit, in Morinis bene pugnat hoc anno.

Nam 20 Junii Bervana antiqua civitas expugnata, atque Cesaris jussu crematur, evertitur, atque solo adæquatur, quæ Arthesiis hactenus admodum fuerat infesta, postea de Hesdino similiter factum est nisi quod sequenti anno loco commodiore restauratum fuerit.

6 Julii obiit. in Anglia Eduardus Rex, successit illi Maria Catholica, quæ publicis Novatoribus orthodoxam fidem in regno suo coli voluit.

Bellum inter Mauritium Saxonem, et Albertum Brandenburgicum motum, Mauritius victor vulnere in prælio accepto 2 Julii moritur, et succedit Augustus Elector, frater predicti Mauriti. Cæsarianis vero ac Germanis hoc prælio nihil utilius nec commodius accidere potuit duobus acerrimis germanicæque quietis perpetuis interturbatoribus liberatis ducibus, hoc morte sublato, illo concisis nervis in sempiternum indelilitato.

26 Junii obiit Meckliniæ Magister Arnoldus Moens licentiatus Juris qui fundavit Anniversarium in domo Lovaniensi ubi habebat fratrem pro quo 6 Renenses annuos reliquit.

Anno 1554

Joannes Lusitania Princeps Joannam duxit Imperatoris filiam, nuptiæ celeberrimæ fuerunt, breve gaudium, non integro circumacto anno obiit postridie Calendas Januarii serenissimi Januarii 1554, commendatur in Capitulo tanquam Principis Joannis unicus filius serenissimi Regis Portugalie magni benefactoris Ordinis et maxime domorum in Provincia Castellæ. Uxor prægnans ad 13 Calendas Februarii filium edidit Olivipone, cui a die ortus Sebastiano nomen fuit: regia indoles, vita brevis, mater non longe post in Castellam abiit rebus gerendis, quod Philippum fratrem ex Hispania novum conjugium Angliæ evocasset.

Obitus Caroli Ducis Sabaudie Sub idem tempus moritur Carolus Sabaudie Dux Sabaudie. relicto filio herede unico Emanuele Philiberto a Cesare epoque filio in protectionem (concesso illi Astæ comitatu) suscepto, magnisque exercitiis ab præcor ingenium judicii que acrimoniam (quibus pater caruerat) prefecto. Sepultus est Verellis, insigni a suis pro facultatum ratione exequiarum pompa honoratus, qui fuit magnus fautor et benefactor domorum Ordinis sub ditione sua.

Cardinalis Polus Cardinalis Polus ex urbe profectus cum aliquanto venit Bruxellas. tempore substitisset in Germania venit Bruxellas 25 Januarii magnis ceremoniis et solemnitate (tanquam Pontificis legatus) a clero exceptus. Tractabatur tunc, ut dixi de matrimonio Philippi Cesaris filio, cum Maria Angliæ Regina.

Reverendus in Christo P. D. D. R. P. D. Damianus Longonus Prior Cartusie, et Ordinis mianus Longonus Generalis minister, professor domus Papiæ; ejus Prioratus Prior Cartusie non fuit nisi unius anni. De quo non habeo quod dicam amplius.

R. P. Damiano dedicavit D. Bruno Laker Vicarius Cartusie Coloniensis Sermones Lanspergii de Sanctis, inter cetera dicit: Possem equidem multo hic laudibus vehere R. P. C. nunquam pro dignitate satis laudandam, possem commemorare eximias animi tui virtutes, egregiaque decora, quibus te insigniter

ornavit Pater Luminum, a quo bona cuncta proficiuntur,
possem referre præclaram ac multilinguam eruditionem, et
variâ experientiam, summamque prudentiam tuam,
multaque id genus alia sed verè ut ejusmodi encomiis
non tam honoratum, quam oneratum te putas.

In totius Ordinis nostri Monarcham assumptus est
B. P. D. Petrus Gardenus non absque nutu et operatione
Spiritus Sancti, ut asserit D. Bruno Lohr a Stratis
Cartusie Coloniensis Vicarius in Epistola dedicatoria
pæfata operibus minoribus Lanspergii. Fecerat ante
Prior Portus B. Marie et Caturci, juris utriusque Doctor
eximius. Alias sæpe propter peccata populi multi
Principes ejus intra paucos annos tres. habuimus Gene-
rales.

Julii 26 Philippus Princeps noster thalamum redinte-
grat cum Maria Henrici VIII Angliæ Regis et Catha-
rinæ Aragoniæ conjugis filia atque regni hærede.

Londini regio factu nuptiæ fuerunt celebrata. Hoc
ex conjugio Anglia ab hæreses fove, quam Henricus
Rex infuderat, expurgata est.

Fluvius navigabilis. S. P. D. Bruxellensis mercatus ampliandi studio, atque
oppidi Bruxellensis cum Antuerpiensibus navali opera communicandi deside-
rio excitati fluvium suum, Hechliniensibus nequidquam
reluctantibus alveo novo fortiter adparato navigabilem
Antuerpiam versus, nec temerario animo reddere adorien-
tur. Non nemo notat Bruxellenses id audendi pote-

statem anno 1531 impetrasse, ac demum insum-
 ptis eo in opere amplius 800.000 florenorum post
 undeviginti annos scilicet 1560 opus istud absoluisse.
 Alterne hosti ^{Gallum} Caesar ab obsidione Bentiaci castris, quod est
 in finibus Artesie retrocedere coegit utique
 Casariense cohortes in Picardiam torrentis instar
 effusa ferro et igni obvia queque depopulantur: et
 vicissim a Gallis in Artesia talione agitur. Quin-
 et Gallus Campanie fines egressus ad Mosam iter
 tendit, Bonnum oppidum diripit et flammis am-
 burit Dionatum capit, Mariaburgum munit, majora
 dubio procul istuc tentaturus nisi Caesar Bruxella di-
 gressus cum suis copiis Namurcum venisset.

Domicella Mar. Hoc anno Domicella Margareta Vandem Dale
 garetta Vandem vidua Domini Verendels mater Domini Philippi
 Dale magna Viclain professi et sacriste quondam hujus domus, vitam
 benefactura hujus cum morte commutat 21 Augusti, qui fuit dies mar-
 domus diem suum tis hora septima ante meridiem. Hæc bona Domina
 obit 22 Augusti. fundavit hic missam unam de nomine Jesu super-
 benedicti, dedit calicem argenteum decoratum pulchrum
 et magnum, (ut supra dictum est) casulam, et al-
 bam in capella, ureculos de argento, pro missa vestes
 lineas, aurifrigia pro casulis, pitantias et gratias fratru-
 bus, mapulas pro ecclesia et linea pro corporalibus, et
 alia dona; requiescat in pace.

D. Franciscus Duelen. Hoc anno D. Franciscus Duelen Cartusianus ecclidit

Gandavi mortis descriptionem.

Venerabilis in Chri. 26 Augusti rebus humanis exiit V. P. D. Theodoricus Loer-
 sto Pater D. Theo. a Stratis professor domus Coloniensis, Prior domus Russie et
 doricus Loer a Stra. Visitator Germanie inferioris, et olim Prior domus Claustru-
 tis optime de B. Mariae in Provincia Saxonia. Fuit natione Prabantus,
 Ordine meritis qui non contentus rebus sese mundanis abdicasse etiam
 mortem appetit. virumque germanum suum nempe Brunonem ac Hu-
 gonem Locheris ad eundem divini servitii famulatum
 secum pertrahit, 15 annis fuit Vicarius domus Coloniensis
 sub V. P. D. Petro Leydensi, quo tempore plurimum labo-
 ris exhaust die noctique in emulgandis S. Dionysii
 Richelii lucubrationibus prout suis locis dictum est. Deinde
 Hildesiensores fratres cum sibi in Priorem advicerunt,
 quam laudabiliter et proficue huic et Russiane ac
 toti demum Provinciae profuisse luculenter edocet
 S. Theodoricus Petreus in Cartusiana Bibliotheca, qui
 etiam refert in quodam magni momenti negotio invi-
 tissimo iuxta ac prudentissimo Imperatori Carolo V (a quo
 mirum in modum amabatur, ac suspiciebatur)
 suam egregie navasse operam, tantamque apud ipsum
 hoc nomine gratiam inisse ut amicitia contestan-
 dae causa, propria cum Hispanica induerit toga. Can-
 dem vero post innumeros labores, fatigationes profectionesque
 cum esset in itinere morbo correptus e carnis ergastulo
 ad caelestem patriam commigravit, humatus nimirum
 in celeberrime Herbipolensis Cartusiae Cedeo, hoc anno 1554

justa tumulum fundatoris. Quem idem Petreus tali decoravit Epitaphio in Bibliotheca sua Cartusiana:

Nobile Cartusii Dionysius Ordinis olim

Et decus et splendor, nil nisi sacra crepat
Hæc Læo excipiens Theodoricus omnia, tandem
Prestitit ut volitent docta per ora virum.

Quem levis hic tellus retinet, sed spiritus astra
Scandit, ubi æthereæ pace potitur ovens.

Antequam a domo Coloniensi recedamus quid de Gerardi Prioris ejusdem liberalitate et caritate in Societatem Jesu Historia referat, dicamus. Collegii, in quo Societas doceret, cupidissimus Cartusiae Prior Gerardus suis id urgere sermonibus nunquam destitit; cumque alia ipse re non posset, rei nummaria subsidio ipso, qui domo conductitia Coloniae utebantur, occurrebat, ac præter aureos 100 coronatos quos subsidii nomine Romano Collegio summisserat, cum litteras in gratiarum actionem ab Ignatio accepisset statim Leonardo Coloniensi Rectori florenos 500 tradidit addens nolle sibi nec litteras, nec gratæ memoria significationem ullam rependi; nec paulo majora, si tempora ferrent, Romano Collegio subsidia transmissurum.

Copiam autem Epistolæ B. Ignatii, (quoniam ad manus meas pervenit) hic gratanter subjiciam:

Epistola P. P. Ign. Summa gratia, et æternus amor Dei, et Domini
tui ad Patrem Car. nostri Jesu Christi Paternitatem vestram cum
tuis Coloniensis.

sancta sua congregatione continuis donorum suorum spiritualium exornet, et promoveat incrementis. Quamvis rara nobis cum vestra Paternitate fuerit his annis litterarum communicatio, crebra tamen fuit orationum: sicut et mutuae charitatis affectum ipso temporis decursu augeri potius quam minui utrimque sentimus. Quod ex parte nostra viva memoria vestri et in dies magis propensus in vos animus; et ex parte vestra non solum litterae nostrorum, qui continuis se beneficiis affici a Paternitate vestra scribunt, sed et: experientia ipsa vestrae beneficentiae Romam usque ad nos se extendentis nos docet. De qua gratias agimus Deo bonorum omnium auctori et P. V. quam maximas. Admodum enim opportune necessitatibus hujus Collegii vestra liberalitas subvenit et in nobis mutuae dilectionis vinculum tantae charitatis vestrae significatio valde strinxit. Dignetur Dominus Jesus secundum divitias summae bonitatis suae hoc beneficium cum ceteris omnibus pro suis pauperibus repondere; Romae valent fratres qui in Collegio, et in domo nostra sunt, me Dominus adversa valetudine his mensibus exercuit, sed jam mediocriter valere incipi. Reliqua ex fratribus nostris, ad quod fusius scribentur V. P. intelliget omnes nos orationibus et sacrificiis V. P. et venerabilium fratrum suorum ac nostrorum humiliter commendari cupimus. Vale in Domino Jesu Christo, qui salus, omnibus et vita sit sempiterna amen. Romae, 12 Calendas Septembris MDLIII, vestrae Paternitatis servus in Domino Jesu Christo. Ignatius.

B. Ignatius in assidua morbi conflictatione ege jure vitam, ac plerumque decumbens traherat proinde illi fuere ei, quos ad consilia adhibebat, ut aliquem adjucceret, in quem partem oneris declinaret, qui die Sanctorum omnium solemni rursus unum in locum coacti, communi consensu vis uno desiderato suffragio natalem designant.

Ad nos revertamur D. Willebordus Joannis de Midelburgo primo professor, et quasi 7 annis laudabiliter stetit in Abbatia Pramonstrantium ibidem, tandem majori devotione attractus professionem fecit in Cartusia Ultrajectensi. Iste bonus pater studiosus fuit sacrarum litterarum, usque ad senectutem et cecitatem oculorum multos bonos et pulchros sermones copulando (ut libri ipsius testantur, quamvis non polita littera exarati) obiit 4 Octobris ipso scilicet die S. Francisci confessoris hoc anno 1554. Vivit in Braine nostro 36 annis, 8 mensibus, 3 hebdomadibus et 5 diebus.

26 Septembris obiit Lovanii in Beguinagio honesta vidua et Beguina ac vidua Inverta mater Cartusiani Lovaniensis Pauli a Chenis, quae in suo testamento legavit Conventui ubicumque predictus Paulus habitaret 4 Renenses annuos ad vitam filii, qui tum habitabat Louvrae; pro suis autem exequiis in Cartusia Lovaniensi celebrandis reliquit semel 6 Renenses et 6 alios domui

Lyranse.

Gravamina domus Venerabilis Prior et Conventus noster humilem admodum
 et subsidium supplicationem obtulerunt Cesari obsecrantes propter pas-
 profuturum pro Con- sionem S. N. Jesu Christi pro remissione dimidia parte
 cilio generali. subsidii quæ erat 332 Penensium (ni fallor) eo quod non
 bene solveretur ipsis a villicis, quod alia adhuc subsidia
 præstiterint Cesareæ Majestati, et Concilio generali, et
 imposita super caminos, insuper detrimenta passi fuerint
 a militibus transeuntibus, et a tempestate, esse in debitis
 400 Penens. gross. scilicet 500 Penens. gross. mutuo acceptos ab
 Abbate Ninivensi apud eos super defuncto ad margi-
 nem scriptum gallice erat: Considerer les pertes et
 debtes des supplicans aussi au regard qu'ils contribuent
 es aydes diverses, et autres charges réelles cõme les gens
 layz semble au Receveur que l'Empereur feroit belle
 ausmesme en leur quittant la reste de leur ^{taxe} tax^e faict
 le 3 d'octobre 1554. N. Nicolai.

Et tandem in finantio non nisi dimidia pars
 superius restæ remissa est his verbis: Il semble aux Com-
 missaires que ayant respect aux grandes charges de ces
 Supplicans que l'on leur pourroit quitter la moitié
 de ce qu'il doivent du dernier terme de leur sub-
 side montant à Cxxi lib. x s. payant l'autre moitié mon-
 tant a semblable somme faict a Brusselle le 23 de
 decembre 1554. P. Negui. Le. Montmorency.

Eodem anno nostri elocarunt quaedam bona magni
Bigaerdi usque ad annum 1565 et inde usque ad tran-
nos estat littera.

Memoria commentum Hoc quoque anno 1554 Decembris 4 litterae concessae
judicium secularium sunt ab Imperatore ad omnes judices Provinciarum
rium. ut opem ferrent ad capiendos fugitivos ordinis qui
parochias vel alia ministeria secularia administrabant,
neque enim vel requisiti et brachio seculari invocato
opem ferebant Patribus ad dictos fugitivos capiendos
non sine magno supplicantium dolore; unde ani-
madvertendum est deploratum hujus temporis et
patriae statum, quam necesse fuerit plures episcopos
et superintentes in hac ampla et populosa regione
habere, prout etiam Caesar et Philippus Roes Cardi-
nali Gravellano et Praesidi Nigri negotium dederant
Belgium in certas dioceses distribuendi, jam enim
contemptis edictis Principum plerique haereses fo-
rebant et dilatabant, quamvis etiam in episcopali
civitate Cornacensi hoc anno vires sumpserit Calvia-
Vigilantia Visi- na haeresis. Litterae istae concessae sunt ad instantiam
tatorum Cr- Visitatorum Provinciae Leuthoniae, qui erant Petrus
ditinis. Scherperense Prior Lyra praecipuus Visitator et D. Theo-
doricus Prior P. Lophiae iuxta Buscumducis Convisitator.
D. Paulus a Chenis hoc anno assumptus est in
Vicarium domus Monialium Brugis, qui fuit pro-
fessus domus Lovaniensis, et illuc transiens 7to die Octo-

bis cantavit Missam in Conventu, cui et vinum curavit promendum in prandio et sequenti anno datus est illi procurator ex eadem domo D. Joannes Eschius Procuratoris officio ibidem tunc temporis fungens, pro quo D. ~~Ramoldus~~ Meens institutus est.

22 Octobris Magister Godofridus d'Cupey petiit a Cartusianis ibidem, ut per annum integrum celebrarent quotidie unam missam privatam pro anima D. Henrici Rameldt Pastoris in Emynus qui obierat anno precedenti 26 Augusti, et hac de causa dedit eis 36 Renenses. Et rursus 29 ejusdem mensis alios 36 Renenses attulit petens tot missas quot sunt dies in anno pro eodem sic tamen ut possent dividi inter sacerdotes ad arbitrium P. Prioris.

Successio Pontificum.

Anno 1555 Julius Pontifex III Romae ad 10 Calendas Aprilis decessit e vita; successit 4 Idus Aprilis Marcellus Cervinus domo Politianus qui in eodem nomine tenuit Pontificatum dies tantum duos et viginti. Sufpectus est ad 10 Calendas Junii Joannes Petrus Carrafa Cardinalis patria Neapolitanus, Pauli IV nomine rexit Ecclesiam annos 4 et amplius.

Circa principium hujus anni aliquid questionis et turbarum habuit ordo noster in Provinciis Hispaniae circa abstinentiam a carnibus sed quia non plane mihi innotuit res, dicam breviter quae D. Joannes de

Bullæ juli^{III} Madaricæque profanus domus Porte Cœli scribit docens quis
 et Pauli IV de sit sensus et sententiâ Romani Pontificis de hac nostrâ
 observanda absti. abstinentiæ observantiâ: multis post annis Julius III revo-
 cavit a carni- cavit aliam bullam, quam summus ejus penitentiarius
 concesserat quibusdam infirmis et valetudinariis hujus Or-
 dinis nostri ut possent carnes comedere: Julio Papa de-
 functo successor ejus Paulus IV duabus suis editis bullis præ-
 cepit in virtute sanctæ obedienciæ, et sub pœna majoris
 excommunicationis sibi reservatæ, item sub pœna
 peccati et aliarum pœnarum in statutis expressarum,
 ut perpetuo et inviolabiliter per totum Ordinem
 servetur Regula et consuetudo, quæ tangit jejunium
 seu abstinentiam perpetuam a carnibus cum eodem
 rigore qui semper sanis et infirmis unus et idem
 fuit. Similiter præcipit ut Monachus frater, aut Abbas
 vel quicumque alius cujuscumque dignitatis ecclesia-
 sticæ vel secularis caveat sibi ne consilio, auxilio vel
 favore aliquo suo intervertat publice vel occulte quo-
 minus hæc bulla servetur, alioquin postquam hoc illis
 innotuerit, nec destituerint ab hac machinatione, sciant
 se easdem pœnas inobedienciæ et excommunicationis
 Sedis Apostolicæ reservatæ incurrisse. Item præcepit
 summo suo Penitentiario ne unquam super abstinentia
 nostrâ dispensaret. Hæc bullæ jam quarto iteratæ fue-
 runt. Prima est Innocenti VIII, concessa ad instantiam
 Generalis nostri 26 Junii anno 1490. Secunda est Peni-

tenturæ data anno quinto Pontificatus Julii III et recepta in Capitulo nostro generali hujus anni 1555. Tertia est Pauli IV data ad S. Petrum Romæ 26 Novembris hoc eodem anno 1555. Quarta est ejusdem Pauli in executionem precedentium data Romæ 22 Martii anno 1556, utraque anno primo Pontificatus ipsius.

Fragmen Bullæ Julii Papæ:

Vos omnes et singulos ad regulam et consuetudinem vestram antea observatam sub pena peccati, et aliis penis in eis expressis teneri, et ad id cogi posse decernimus, etc.

Moritur Joana Joana filia regum Hispaniæ Ferdinandi et Isabella, Hispaniarum Re-eademque Caroli V Imperatoris mater, conjux Philippi gina Caroli Im. Regis primi, qui quo anno venerat in Hispaniam, peratoris mater et regni gubernacula tractare ceperat eo ipso vitam postquam composu- finit: cuius ex acerbis funere conjux tantum hausit sitæ mentis indidoloris, ut plane de potestate mentis exierit, amensque cia dedisset ad vitam reliquam Cordesilla multos annos egerit. Ad vocem et exhorta- hanc graviter laborantem jussus a Joana Prin- tionem Francisci cipe et nepte Franciscus Borgia quondam Dux Gan- Borgia. diae tunc sacerdos Societatis Jesu accurrere, cum haud ita procul a supremo periculo offendisset, aggressus est ocius piis eam confirmare colloquiis et morituræ succurrere, obstabat votis continua dementia quæ nulla menti dabat integri luminis intervalla. Borgia tamen Deo fetus quem tacitis precibus obsecrabat hortabatur

feminam Deo se committat, et poscat novissima sacramenta sibi vero protestande ipsius nomine sanctæ fidei partes eamque permittat, quando pro morbum ipsa non parit. Ad hanc illa vocem præter spem omnium convertit animum et Borgia fuisse inchoare symbolum, quod cum Pater inchoasset, et verba quædam ipsamet e Niceno symbolo sapienter addidit, et eadem sapientia respondit ad extremum ubi pronuntiandi finis est factus, Amen. Deinde crucifixi Christi signo, ejusque matris imagini pone propositis pia oscula fixit: eaque propius sibi admoveri applicarique jussit. Rite igitur ad extremum inuncta certamen migravit e corpore sexta feria in Parasceve magno populorum gaudio, Caroli vero Imperatoris et Regis tum Angliæ Philippi longe maximo quod eo Regina delibuta mysterio et recuperata mente migrasset. Cæsar sollemnes illi exequias Brusellæ Brabantia Rex Ferdinandus Augustus ubi tum erat solvit.

Caritas Cartus. Hinc crevit fama de sanctitate Francisci Borgia, sionum Colonien. et novæ Societatis Jesu. Nec in Germania deerat piissimum in Societate sociorum hujus Societatis laboribus unitata. Cartusianorum Colonensium benignitas, qui non de bonis externis modo commodisque Societatis, sed de fama quoque atque existimatione solliciti tam Evangelii præconibus necessaria, cum celebri Doctoris Henrici Harphii mysticam theologiam vulgo edendam, typisque vul-

gandam curarent, in Ignatii Societatisque apparere nomine voluerunt, adeoque multas in operis praefatione inseruere huius ordinis laudes, ut iis Societas potius nostrorum caritatem Patrum, quam sua merita aestimet. Epistola dedicatoria auctor Bruno Loerius. Verum in Francia non parum exagitata fuit novella societas, et decreta edita contra socios, quos putabant deserti priore disciplina ad Cartusianos, quod suadebant decretorum auctores, transitorios: ubi tranquillissima eas vident in suis institutis perseverare constantia.

Maii 10 Dominus Theodoricus Hessius pietate et sacrarum litterarum scientia praestans Adriano VI Pontifici quondam a secretis, posthabito Cardinalitio pileo, uno contentus Canonicatu Leodiensi, officio inquisitoris haereticæ pravitatis sub praesule Georgio Austriaeo multis annis probe functus ex hac mortali ad immortalem vitam transit, et in Ecclesia Leodiensi sepelitur, cui tale adscriptum est elogium:

Hic jacet eximius Theodoricus Hessius ille
 Candor et integritas istius Ecclesiae
 Doctus et a summa famatus Religionem
 Inque hostes fidei fortis athleta Dei
 Qui cum magnus erat, et major evadere posset
 Cunctis posthabitis maluit esse latens

Ex Molano. Theodoricus Hessius Canonicus Leodiensis fundavit in Pedagogy Palatii
 2 buras 35 florenorum ad quos admittendi erunt primum consanguinei, deinde conterranei
 ea Fles Landt Geldres et Mierloe et unam theologicam in collegio Adriani VI, cui Romae fuerat intimus et a secretis epistolae vir optime litterarum notitia christiana
 modestia insignis et singulari pietate conspicuus, et ut Jomius scribit ad honorem
 pilei cocineo cum primum novi Cardinales ab Adriano crearentur destinatus quo
 mortuo Leodium recessit et a comendatione ad amplios honores frequenter etiam missis
 ei equis revocatus modeste et constanter eos remittit verissime in epus epita
 phia legitur.

Pauperibus largus, sibi strictus, semper in bonis.

Inque piis causis, omnibus expositus
Hic decus ergo tuum Campina et Legeria tellus
Hic jacet, hic recubat Hæzius ille tuus.

Cujus propterea hic facimus mentionem, quia fuit cognatus et Hæcenas de Theodorici Loherii qui libros Dionysii Cartusiani in lucem edidit, et prædicto Hæzio non paucos dedicavit, ut hujus viri humilitatem cum summa eruditione conjunctam cognoscatis fragmentum ipsius Epistolæ ad cognatos suos hic annectere cogitavi.

Epistola D. Theo-
doricæ Hæzii ad
cognatos suos Lohe-
ricæ
fessori germanis, ambobus cognomenti Lær et a Strato Co-
loniæ commorantibus amicis et cognatis suis charissimis
Theodoricus Hæzius theologus Leodiensis Canonicus S. P.

Venerabiles amantissimique cognati, reddidit mihi nuper vestro nomine bajulus libellum satis apte compositum et ornatum, opusculorum aliquot piissimi, erudite epitete distissimique Patris Dionysii sacri Ordinis tui (P. Theodorice) alumni et ornamenti non mediocri, una cum eorundem opusculorum non paucis exemplaribus, quæ vos vestris, seu tuis (D. Gulielmo) impendis recens excudi,

Humilitas D. Hæziæque sub nomine in lucem prodire fecistis. Et profecto majorem in modum mihi placuit hæc vestra editio, hoc dumtaxat exceptoque quod in Epistola mementoria ipsius opusculis preposita me immodicis titulis Lau-

dibusque sic ornatis, imo oneratis, ut mihi reboris potius quam
 elationis argumentum præbuisse videamini, nimirum scientibus
 hominibus et impiis me apte agnoscente conscientiam
 quam longe abim ab eo virtutum, meritorumque gradu,
 in quo me constituere conamini. Sed mirum non est
 si multum me propinquum, scilicet vestrum diligentes,
 multum etiam in me appreciando decepti estis. Absit enim
 ut credam homines religiosos et sinceros amicos assentandi
 studio has mihi laudes contra mentem vestram tribuere
 voluisse. Gratanter igitur amplector utriusque vestrum
 dilectionem, et officium ex ea profectum. Grata nihilo-
 minus habeo ipsa que edidistis ac misistis opuscula, neque
 id tam quod sub meo nomine excusa et edita sunt,
 quam quod saluberrima, et sanctissima ac omnium
 prorum hominum lectione dignissima esse judico, certe
 quanto plus versus in scriptis istius sanctissimi Patris, tanto
 mihi impensius ardent ac me efficacius movent.
 Tantoque insuper sublimius de ipso autore sentio:
 atque eo demique uberiores vere pietatis fructum
 ex eius operibus (si tamen omnia edi potuerint)
 proventurum spero et sub finem spero Deum vo-
 bis in tam sancto molimine haud defuturum. Et
 credendum est insuper, etiam si nemo alius adjuva-
 ret patres Ordinis vestri (P. Theodorice) in quo sunt
 tot Conventus, omnino daturus operam et opem laturos,
 ut omnia Dionysii opera in lucem edantur: tum

Sinceritas

Sententia ipsius
 de Dionysii opu-
 sculis.

ad honorem ipsius Ordinis, tum precipue ad omnium
 piorum hominum et sancte Ecclesie utilitatem. Ego
 in presentiarum pauculos nummos auri mitto, in
 qualescumque subsidium sumptuum vestrorum, in fu-
 turum uberius assistere paratus si visero. Imo si edi-
 tio operum istius optimi Patris propter defectum pe-
 cunie (quod non est verisimile) impediri deberet, cu-
 rarem potius mutuum accipere (si mihi facultas
 deesset) et conatus vestros efficacius curare. Spero etiam
 quosdam ex Dominis nostris nonnihil suppeditationis,
 praesertim si eis opusculum dedicaveritis. Donam dictis
 opusculis confratres meos Dornenses viros certe optimos
 ac piissimos, sicut et plures alios bonos piisque vi-
 ros feci quibus omnibus quantum adhuc cognoscere
 potui valde probantur. Ceterum proalterum quod
 sub prolo esse dicitis aride expectabo, et ea insuper
 que Dionysius scripsit de sacra Missae officio et
 venerabili Sacramento, etc. Valete felices cognati charis-
 simi, et me quiesco vestris vestrorumque orationibus
 apud Deum adjuvate, Leodii 22 Decembris MDXXX.

Sequenti anno dedicavit illi adhuc D. Theodoricus
 Loerius opusculis Dionysii de potestate Papae et concii
 tituli S. Basilii generalis et qui sequuntur in folio inter minora
 et merita in Opera praedicti Dionysii Cartusiani. Dedicat autem illi
 dinem nostram tanquam consummato theologo et jurium perito,
 et precipue in protonotario et scriptori apostolico, sanctissimi Papae no-
 theodoricum Lo-
 rium Cartusianum.

stri acolyto in Romana curia diu versato et subdit postea, Promptiorem vero animum defensandi Dionysium in te non devideo, quam hactenus in me et totum Ordinem nostrum multiplici benevolentia, et largissimis declarasti beneficiis quibus nos totos devincaisti. Possem hic quoque non paucas adsignare rationes, cur hic honor quam maxime tibi a me deferri debuerit nisi vereor rursus abs te inculpari, ac plus satis te commendasse relin, quod magis re ipsa omnibus honoribus dignus esse, quam verbis ampulosis preconisari et extolli. Cur alioqui subiticerem tuum amicum sincerumque in me amicum et pium adfectum, quem multiplicibus beneficiis dulcissimisque ad me epistolis saepe declarasti multoque tuo consilio, quo ut non rarenter, ita quoque prudenter mihi meisque proficioti. Ne interim quod semper pro tua humilitate vitas, nimius sim mortalium laudator, hoc unico omnia involvam verbulo, te tanti abs me aestimari, tantumque amari, ut reer nunquam satis te commendari posse.

Liquidem per publicam famam non ignoremus te sic laude dignis præcellere, ut facile sis extra D. Hæsis omnibus laudis aleam collocandus: in quo sic ex æquo vir acceptus et gratus. tus cum scientia pugnet ut in re neutra parem habere videaris. Atque hinc est quod te docti et indocti, nobiles et ignobiles seculares et spirituales, non modo infimi et mediæ verum etiam summæ et Principes non secus ac unum ex paucissimis colunt,

ament, et observent: imo quem perinde habent de quo
vere dici queat *6090*, quod sic prudentia eruditionem,
et miræ vite candorem divino munere (cui omnia
accepta referre debes) undecumque copulasti; ut sis
in ~~xxx~~ quem solum, in solatium multorum, longa
desideretur vita. Vale felix mi omnium amantissime
cognate, et perge, promovere Dionysium, tuumque
amare pauperem cognatum, ut hactenus solitus es.
Ex Agrippinensi nostra Cartusia ipsis sanctæ Barbare
nostræ domus singularis patronæ feuis anno 1531. — Cui
et Fr. Bruno Loer dedicavit Sermones dominicales Lanoper-
gii.

Hæc prolixius de tanto viro bene de republica et
Ordine nostro merito dixisse sufficiant.

Adjungamus D. Hæzio alium ex familia sanctionim:
D. Petrus Vander D. N. Adriani Papæ VI. S. S. Petrum Vander Malen
Malen ex fa. Canonicum S. Salvatoris in ~~Ms~~ ^{Ms} ~~noter~~ famulum quon-
dam et sacellanum predicti Papæ qui hoc anno die 20
benefactor domus Octobris Trajecti ad Mosam vita defungitur, magnus hic
Loamienais.
quoque amicus pauperum, et nostris Cartusianis Lovanii
legavit semel 25 Carolinos, et ad vitam Fr. Joannis Vander
Malen sui nepotis Conversi ibidem 12 Penenses.

Ordinatio unica facta est in Capitulo generali hujus
annus que tangit conversos quibus præcipitur ut
radi faciant suos grones.

Obiit scribitur in charta S. Franciscus de Bruxella pro-

fensus domus cujus nullibi vidi fieri mentionem.
 D. jacobus profes- Item D. jacobus N. professor domus Bruxella Prior do-
 sus domus Bru- mus Herbipolis.

xella Prior do- Inter profenos invenio unum jacobum Hugonis, et
 mus Herbipolen- puto hunc esse, alias in Calendario defunctorum non
 sis. invenitur quod dies obitus ejus forte ignorabatur. An
 sit vero idem D. jacobus Van Dordrecht qui fuit sacri-
 sta anno 1549 et sequenti anno per chartam discessit in
 Germaniam, non ausim affirmare, quia certum est
 D. jacobum de Dordraco sic denominatum obisse
 8 Septembris anno 1569 qui erat tunc senior hujus do-
 mus, an vero fuerit in Germania aliquando a Priore
 jacobus forte evocatus, an vero dictus jacobus Prior Her-
 bipolensis fuerit etiam de Dordraco cognominatus me
 latet: sic fuissent in hac domo ^{duo} cognomines.

Die 29 junii obiit in Conventu Delfensi V. P. D. Mi-
 chael Hoens Prior ejusdem domus professor domus
 Lovaniensis.

Circa Hunc annum receptus fuit in eadem do-
 mo B. Judocus a Schoonhovia qui post 15 annos illu-
 stre martyrium subit de quo plura sua loco.

2 Octobris D. Petrus Apothecarii Amsterdamsis
 primus professor domus Lovaniensis celebravit suum
 jubileum, ad quod vocatus fuit P. D. ^{Ruardus} Reynardus
 Capper Secanus S. Petri et Cancellarius Universitatis
 cum aliquot Canonicis, qui omne precati sunt ju-
 bileo salutarem diem suae resolutionis et liberaliter

solverunt expensas factas et superfuit, modum celebrandi jubileum tradiderunt Religiosi Martinenses mutato tantum cantu. Nec fuit inconveniens hæc solemnitas quæ non tam ipsius Religiosi quam totius Conventus esse videbatur et quia adhuc interruptus huc usque permansit et percremet apto et voce.

D. Wilhelmus Reynaldi Anglus et secundam horam obiit D. Wilhelmus Reynaldi moritur in hic hospes, professor vero domus loci de Henton in Pechet. Anglia.

Apud Belgas Rex Henricus Mariburgum ac Maseriam de firmo presidio ingentique commeatu copia providet: eo enim Cæsarem vires conversurum existimabat, quod non contemnenda ejus copie in partibus Duce Martino Bossemio vagarentur.

Carolomontium Landem Sabaudus ad exercitum veniens arcem Ghepro tuitione veiam ad Mosam sitam insigni operarum diligentia adificata permunit, quadratoque instructo vallo cum quatuor ingentibus extantibus munitionibus ac altissimis largissimisque fossis novum oppidum Carolomontem a Cæsare Carolo V. appellavit.

Hunc temporis Martinus Bossemius vir bellica gloria clarissimus moritur.

Pugna navalis. Hac estate ad angustias Oceani Prutamici Cæsariani cum Gallis memorabili, et utriusque exitiali sane periculo navali depugnaverunt. Prætorica navis Gallica mersa, sea.

alia incendio absumpta, et ex Belgicis Lyburnicis totidem.
Ceterum Gallorum caedes quam nostrorum major fuit.

Galli in Artesiam dum excurrunt ab Aussimontio
Bapalm. Praefecto fortiter excipiuntur, et caduntur, ca-
ptivi etiam clari nominis non pauci abducuntur.

Carolus V occupat Gatis prospere Caesariani rem egerunt tam in
Genas. Belgio quam in Italia. Genensis tandem urbs victa
obsidionis malis deditioem Imperatori facit.

Octavius Parma Simul opem Alexandri Farnesii Cardinalis Octavio
Dux reconciliatur fratri noxa condonatur retenta tamen Hispanico praes-
Caesari. sidio Placentiae arce.

Carolus V cedit filio Philippum filium 8 Septembris ex Anglia (ubi ha-
Philippo sua regna. ctenuis cum nova nupta egerat) in Belgium evocatum
cum honorifico Hispanorum Anglorumque comitatu
advenientem Caesar recipit, septimoque calendas
Novembis Bruxellam Ordines Belgarum omnes convenire
jubet, usque presentibus consentientibusque rem
Principibus raram mirante mundo perfecturus, certa
ad vitam servata pecuniae annua summa, in filium
omnia regna transferre decernit. Fratrique Ferdinando
Romanorum Regi imperii jura, auctoritatem
dignitatemque cum Caesaris titulo concedere statuit,
humanae vitae honores, gloriam, pompas, adulationes,
adorationes, splendidasque miseras deserere, quodque
restabat vitae, divino cultui, veraeque pietati impendere
animum ad conditoris considerationem revocare, seque
componere ad adorandam ejus infinitam sapientiam,

potentiamque cum immensa erga creaturas benevolentia amoreque conjunctam proponit. His in posterum negotiis corpus animumque suaviter fatigare, deoque de summis beneficiis quibus corpus animum, famam familiamque condecorarat, gratias agere decrevit.

Carolus igitur Philippo filio suo Belgicas primum Provincias deinde Hispaniam, Siciliam, Indiam aliaque regna et ditiones presentibus ordinibus de manu tradidit prout graphice describit Pluterus et orationes etiam ab Imperatore habitas, sicut III Reg. cap. 2 legimus. Et ingressi servi Regis benedixerunt Domino nostro Regi David dicentes: amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum, et magnificet thronum ejus super thronum tuum. Et adoravit Rex in lectulo suo, et locutus est: Benedictus Dominus Deus Israel, qui dedit hodie sedentem in solio meo videntibus oculis meis.

Omnia de manu Inter cetera quae Carolus Caesar sapienter eructant: hoc Dei accipienda imprimis notandum existimari ad nostram instructionem et gratiae ei actionem et animi compositionem, quod de eventu belli disseruit: feci quod permittente Deo concessum fuit. Neque enim bellorum eventus e Principum, sed Imperator potius Dei pendent voluntate: nos qua possumus arte iam asseruit ac consilio ea gerimus, Deus victoriae cladisque est dator. Quod potui egi, Dei voluntatem obtinui, gratias ei scientem volentem immortales ego et vos debemus. Postremo conclusit non que alicui e sub esse theatrum ullum virtuti, conscientia majus, ea comite ditio injuriam aut vim fecisse aut fieri permissose.

se proclare sustentare ac consolari. Porro si forte, quod factum nollet, usquam transversum digitum a regula discesserit, id errati propter voluntatem ^{suis} suam, et incuria, imprudentiaque humana admissum esse fateri, ideo veniam deprecari.

Hoc anno facta est permutatio terrarum per Provinciales hospitalis S. Joannis Baptistae et Conventum nostrum: ut patet ex Epistola sub sigillis Conventus nostri et dicti Hospitalis de data 1555 28 Decembris.

Hoc pariter anno vel in principio sequentis secundum stilum istius aevi data est procuratio Revero Brooman Donato hujus domus cum facultate et permisso Imperatoris nec non Reverendi Patris Cartusiae tradendi et transportandi in manus civitatis seu Receptorum Bruxellensium domum quandam sitam circa sacellum B. Mariae Magdalene quam vulgo vocabant diversorium Cartusianorum, de Schuet seu hospitium Schuetense. Apposuerunt nomina sua P. Petrus Mertens Prior, F. Firminus Courment, Philippus Vander Noot, Everardus Van Velthoven, Gaspar Van Weynghe Vicarius, Joannes Van Douae, Joannes Boelants, Joannes Courneur Procurator, Petrus Van Loven, Henricus Kermpf Franciscus de Caveneere.

Hoc anno 1555 qui fuit secundus regni Mariae Angliae Reginae P. Mauritius ex mandato Reverendi Patris in Patriam redire fuit ad restaurandum

Ordinem cum duobus comitibus 29 Junii Londinum appul-
lit; quem hospitio suscepit Dominus Robertus Rochesterius
familie regie censor (controlare vocant) qui fratrem
joannem inter martyres habere meruit, et has Cartu-
sianorum reliquias beneficio et consilio florit restaurata
et reddita eis domo Lichena, etc.

D. Eustachius
Chapucius fun-
dator collegii
Sabaudiensis.

Anno 1556 23 Januarii obiit Lovanii spectabilis D.D.
Eustachius ^{Chapucius} Lepucius fundator collegii Sabaudiensis, qui
legavit Cartusianis ibidem 10 Penenses semel.

Eustachius Chapucius prænobilis utriusque juris Doctor
Cæsareæ Majestatis Caroli V Consiliarius et libellorum
supplicum Magister ordinarius per annos 17 conti-
nuos apud Regem Angliæ legatus; comendator Abbatis
S. Angeli in Sicilia crevit et dotavit Lovanii magnifi-
cum collegium anno 1548 potissimum in gratiam
Sabaudorum, voluit præferri ceteris venientes ex oppido
Anessiaco loco suo nativo obiit Lovanii 21 Junii an-
no 1556 sepultus in ecclesia sui Collegii.

D. Guilielmus
Pensart Bruella
pater D. Desiderii
Cartusiani Lovaniensis.

Item 5 Februarii obiit Bruella D. Guilielmus Pen-
sart Bruella pater D. Desiderii Cartusiani Lovaniensis, qui præ-
benefactor domus cedente anno in mense Octobri visitaverat atque tabulam
altaris quæ adorationem Magorum continet jussit
erigi, quo cum altera ex alabastro sculpta constitit 8 Ca-
rolinos ac præter multas elemosynas et beneficia legavit
conventui ad vitam filii sui 25 Penenses nec non 216 Pe-

nenses cum onere unius anniversarii quot annis dicto die et aliquot elemosinas ab Imperatoris Elemosynario eis impetravit.

Hic annus 1556 imperii Philippi Hispaniarum Regis primus, qui totus in pacem inclinabat, quare passim per Belgium - preces et sacrificia solemnesque supplicationes pro pace cœlitus impetranda fiebant. Igitur post multos tractatus hinc inde inter Reges habitos tandem 3 Februarii non pax sed inducie 5 annorum æque parum solide valuerunt.

12 Calendas Februarii Rex Philippus Equitum aurei velleris Princeps jamprimum factus Antuerpiæ in templo D. Virginis Mariæ Ordinem cum pluribus in numerum ascitis solita cum pompa primum supplet.

Diuturnæ concordie spem bellum importuno tempore a Pontifice Romano concitatum conturbavit. Cæperat initio hujus anni Columnas Proceres insectari quibusdam eorum captis, fugatis aliis, in eorum ditionem invasit. Philippus Rex Duci Albano mandat, uti eos ab injuria tueretur. Contra Gallus a Pontifice in partes attractus Quisiano Duce misit validas copias in Italiam. Quæ per Insubres Romam delatæ in ditionem Neapolitanam irrumperentes magna parte consumptæ morbis, reliqui in Galliam redierunt. Interea Albanus omni ferme circum Pontificis ditione occupata Romam copias

admoit. Ne denuo urbs diriperetur religioni datum est.
Pax cum Pontifice æquissimis conditionibus facta, sed
proximo anno.

Belli initio Cosmus Florentinus Dux a Philippo Rege
Genas urbem impetravit dari sibi, quasi Regum His-
paniæ beneficio. Dumptus in bello senensi præterea
debat spernque factam ejus urbem. Necessitati Rex
paruit quo nihil potentius est. Potentiam tamen mul-
tam dedit stipendium militare.

Mense Martio ingens cometes illuxit diebus pene
12 in octavo gradu libræ notatus quem pervidens Ca-
rolus Cæsar. His ait indicis me mea fata vocant.

V. P. D. Leninus Ammonius de Harena primo profes-
sus domus Sylvæ S. Martini, secundo domus Gardani et
in utraque Procurator, et in postrema etiam Vi-
carius in Ordine jubelarius vixit laudabiliter, græce
pariter et latine eruditus composuit libellum de
filio prodigo impressum Lovanii anno 1542 apud
Routgerum Pecenum; scripsit etiam de institutione
Nocturnorum, de qua duos quaterniones duontaxat vidi,
et ad Erasmus et ad alios frequenter litteras fami-
liares, quas se legisse P. P. Petrus Schaven Societatis
jesu asseruit in Collegio Antuerpiensi sed eas nun-
quam potui habere dicitur et scripsisse vitam
P. P. Guilielmi Ribautii, tandem naturæ concessit hoc
anno in domo Gardensi (ni fallor) 19 Martii circa

horam nonam noctis. Petrus Cymerus non dubitat eum inter viros, quos Ordo noster habuit pietate et varia eruditione conspicuos recensere vellem ut pro merito possem eum laudare.

D. Ludovicus Hoyt 30 Maii D. Ludovicus Heynroggen Praeses Flandria sepultus
 wiffgen praeses est in Cartusia Lovaniensi in sepulchro Patris, legavit
 Flandria sepultus 20 Penenses semel dumtaxat pro sepultura.
 in Cartusia Lo- Circa hunc annum obiit D. Petrus Esche professor
 vaniensi. et olim Prior et Vicarius domus Catterci qui vixit in

Ordine 50 annis laudabiliter et fructuose in instruendis novitiis. Anniversarium 14 Aprilis.

D. Theodoricus Zittard Brugensis professor et
 Zittard olim olim Prior et Vicarius domus Leodii qui 60 annis lau-
 Prior Leodii 60 an- dabiliter vixit in Ordine; alius ab eo fuit receptus
 nis laudabiliter Theodoricus Zittard anno 1555 in eadem domo.
 vixit in Ordine Breui tempore & Electores Rheni e medio abbate

sunt, precedenti anno Moguntinus Sebastianus ab
 Hausenotain, hoc anno & Calendas Martii Fredericus
 Palatinus, post eum Joannes Trevirensis Archiepiscopus
 ex Comitibus Eisenbergicis, et in Septembri Adolphus
 Coloniensis ex Comitibus Schaurenburgicis.

Excessit e vivis 3 nonas Julii R. D. Joannes Popela
 Lippia Suffraganeus Coloniensis probitate vita et stro-
 nuo concionandi labore de Ecclesia et fide catholica
 aptime meritus.

Apud nostros in Schuet obiit 8 Junii dominica die

Moriantur in tempore Completorii honestus et probus vir Joannes Ghy-
 Schuet Joannes sibi familiaris ac prebendarius noster habitus et conditione
 Ghyfels preben- secularis, qui dedit semel domui 350 Renenses, et alia
 darius et Guicel. de quibus alibi scribitur.

mus de Pachere Eiusdem mensis 15^a feria secunda circa horam secun-
 Donatus. dam post mediam noctem vita defungitur Guicel-
 mus de Pachere hujus domus Donatus senior, sactor, de
 Bruzella oriundus.

Blotus S. Ignatii Pridis Calendas Augusti, feria sexta, post solis ortum
 fundatoris Soci. hora prima Romae S. Ignatius de Loiola Societatis fe-
 tatis Jesu. su Fundator, Jesum inter mortuis vocibus appellans ani-
 mam placidissime multis sanctitatis indicis relictis
 efflavit.

De cuius felici migratione V. P. Priorem et Conven-
 tum Cartusie Coloniensis uti de Societate bene merito
 sic certiores reddidit P. J. Polancus S. Ignatio a litteris
 et secretis cuius epistolae exemplar subjungimus.

Epistola P. P. Jo. Reverende Pater in Christo semper observande. Pac Christi.
 annis Polanci ad Memores singularis Patris nostri Magistri Ignatii sanctae
 P. Priorem Car- memoriae in V. P. ac sanctam eius familiam devotionis,
 tusie Coloniensis benevolentiae, ac studii, et cum jam inde a primor-
 de felici mi- dio et institutione minimae Societatis ejusdem V. P.
 gratione P. Igna erga nos propensionem, liberalitatem ac charitatem
 tu. eximiam perspexerimus, non videremur satisfacere se of-
 ficio nostro S. P. V. certiores non faceremus de felici
 migratione ejusdem Reverendi Patris nostri Ignatii,

quem his diebus divina Bonitas ab hac temporali vita ad eternam et immortalam transferre dignata est, privam nos quidem jucundissima et utilissima presentia tanti viri et servi sui, cujus exemplo, doctrina, prudentia et precibus hanc Societatem ipsius providentia constituit, et tantopere auxit ac propagavit. Nihilominus tamen in eam spem eadem divina Bonitas nos adducit, ut nobis Patris nostri operam e caelo magis profuturam, quam unquam in terra profuerit, speremus, et proinde ab ipsius obitu letiores et alacriores parationesque solito ad divinum obsequium simus, sic congratulantes ei felicissimam, et ab ipso tantopere expectitam vitae commutationem, et e terris ad caelos migrationem, ut interim certi sumus de auxilio quod eo copiosius majusque expectamus, quo is est divinae gratiae omniumque bonorum fons propinquior. Interim dum Societas cogitur, quae per totum Christianum orbem dispersa in duodecim tredecimve Provincias distributa est, generalem nobis Vicarium elegimus, qui Italiae Provinciae Praefectus erat, et quamvis egrotet tamen ut ipse ita et nos omnes V. P. cum tota familia sua sancta obnixè oramus, ut eodem loco nos, quo prius etiam nunc habeat, et sanctis orationibus ac sacrificiis suis universam Societatem nostram juvare dignetur, ut nobis divina Bonitas de Praeposito generali, qui sit secun-

dum cor suum, provident. Tibi persuadeat V. P. quod et ille S. P. N. fuit, quam amantissimo erimus animo erga sanctum suum monasterium, ac totum Ordinem, et quantum per instituti nostri rationem, et imbecillitatem vicium licet, parati erimus ad obsequium V. P. ac totius domus suae, ad gloriam et honorem Domini nostri Jesu Christi, cuius summa et infinita bonitas det omnibus gratiam, qua ipsius voluntatem omnes intelligamus, et intellecta semper obtemperemus.

Romae 11 Augusti MDLVI. — V. P. V. servus in Domino
 Joannes de Polanco de commissione P. nostri Vicarii.

Maximilianus Au. Aestate hujus anni Maximilianus Austriae Archidux, Ferris Archiduxa Ferdinandi Romanorum Regis filius natus maximus cum uxore Mariae uxore Mariae Caesaris filia in Belgium ad Patrum eum via Bruxellam dem socerum contendit. Obviam ei Bruxella procedit Beza Philippus, deinde ad portam urbis Magistratus Casare cum sororibus subsequente, ac utroque populi ordine Principes debito cum honore reverentiaque suscipiente: intrant Bruxellam postidie Idus Julii, et cum transegeret Maximilianus de uxoris dote sub finem Augusti in Austriam Cesari Amisique in eternum valedicens rediit.

Una protis septem
 sceptris fovere simul
 In curti anteriori ad occidentalem caenobii Viridis Vallis plagam quercus immensa annosaque cernitur sub qua aestate hujus anni 1556 simul septem coronata steterunt capita scilicet Carolus ejus nominis V Imperator Germanorum, Beza Philippus II, Regina Leonora conjux Francisci I Regis Francorum, Regina Maria vidua

Ludovici Bohemia et Hungariae Regis, utraque soror Caroli Imperatoris, Maximilianus Austriae Archidux Ferdinandi Romanorum Regis filius natus maximus cum uxore Mariae Caesaris filia, Muleastes Aegypti in Numidia Rex Cuncti. Unde versus:

Est praeter homines
equi quasi novies
mille aderant.

Quod sim sacra Jovi, dico bene regia quercus
Imperium in Superos scilicet unus habet:
Dumque suam dedit, reliquis caput altior una
Arboribus tanto nomine digna tili
At septem patula Reges complexa sub umbra
Imperio major jam Jovis esse queo.
Gaudebant illi nostris se subdere ramis,
Succubuit foliis prona corona meo.
Nil mihi jam tecum est Rex Juppiter, ardua septem
Quae Regum possum subdere colla mihi.

Mense Septembris Carolus V Imperator ex Belgio cum duabus sororibus Reginae Eleonora et Maria in Hispaniam navigat, et raro imprimis nostraeque aetate inaudito exemplo in sodalium Hieronymianorum cenobium S. Justi titulo nobile Placentino in agro Hispaniae amenissimo secessit ut quod reliquum esset vitae spatium Deo transcriberet, nec mirum

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu

Carolus enim puerili iam aetate Gandavi degens ita apud Cartusianos (a quibus avelli via poterat)

frequens erat, ut in domicilio Gandensis Cartuie (aula non obstante adeo vicina) saepius de nocte quieverit. Eam illic rugens pietatem, quam exercuit in imperio, illumque solitudinis quietisque amorem, ut jam maximus existens, qui unquam fuisse Imperatorum (seu imperii Regnumque latitudinem, seu rerum gestarum spectes gloriam) se ipso factus grandior, toto admirabilis orbe, deposito diademate, et sceptis, quietem properaret et regnis, hinc Sapiens ait: Adolescens iuxta nam suam gradibus etiam cum senuerit non recedet ab ea. Recte sibi adaptare poterat illud Sapientie ego in altissimis habitavi, et thronus meus in columna nubis. Gyrum caeli circumire sola, et profundum abyssi penetrare, in fluctibus maris ambulare, et in omni terra steteri: et in omni populo et in omni gente primatum habui: et omnium excellentium et humilium corda virtute calcavi, et in his omnibus requiem quaesivi, et in hereditate Domini morabor.

Magna stabi. D. Judocus Hinckert Buscellensis fecit professionem
 lita D. Judoci in domo Capelle, qui ad honorem Dei et anime sue
 Hinckert Car. salutem reliquit eidem domui circa 96 Penenses. Vivit
 fuisiam domus Ca. laudabiliter ibidem 66 annis contentus sua cella videlicet
 pella. cet littera N in qua et obit hoc anno in profesto
 I Lucæ Evangeliste, quam stabilitatem ut digne pos

sem laudare vellem mihi facultatem adesse, relinquo lecturi
debite pensandam.

Creditus pro missa. Hoc quoque notandum erat quod pro missa de
sa P. Rominiis genu. Nomine Jesu hebdomadam celebranda per Margaretam
Kanden Dale ordinata habet Conventus noster Antuer-
pia 6 Remenses guldemes ut patet per litteras Scalino-
rum Antuerpiensium de data 1556, 20 Martii.

Induciae a Gallis violatae. Anno 1557 profecto Regum Gaspar Colingius Fran-
ciae Admiraldus Duacum astre occupare tentat, quo-
circa induciae quinquennales vix anno servatae sunt.
Inani spe in furorom versa Lensium oppidum ado-
ratur atque vi captum diripit et incendit.

Albertus Brande. Octavo die Januarii obiit Albertus Brandeburgius Ger-
burgius exul maniae flagellum dictus 5 mensibus valido morbo (vene-
Formesii mo- num epotasse, fuere qui asserent) vix robustus in etatis
ritur. flore constitutus, conflictatus tandemque anno etatis
trigesimo quinto victus. Nec enim diu vastus animus
quiescisset, si diuturnior vita concessa fuisset. Ingen-
tia enim animo volvebat, liberatus, quem solum
timebat, Caesare Carolo. Sed huiusce ingenio Deus
ad tempus tantum utitur. Sicut vidimus nuper
Halberstadiensem qui etiam flagellum sacerdotum
se vocabat juvenem e medio sublatus. Perit
Brandeburgius miser, inops, proscriptus, utque meruerat
exul apud Carolum Marchionem Badensem affinem

sum. Succedit ei in solidum Caesaris Ferdinandi consensu Georgius Fredericus Brandenburgius proximus agnatus.

Eodem die obiit D. Arnoldus a Sibia Bruxellensis professor et Prior Domus Capelle sex dumtaxat mensibus, olim Vicarius ibidem, et Vicarius ac Procurator domus Hollandiae. Succedit ei in Prioratum D. Nicolaus a Marca, ad cuius instantiam circa festum S. Martini J. Franciscus Caveneere professor et junior Sufus domus nostrae Bruxellensis per ordinationem Patrum Visitatorum fuit institutus Procurator domus Capelle.

Die 7 Januarii in domo Ultrajectina natura concepit W. P. D. Florentius Nicolai Monhedamus professor istius domus vir eruditione et pietate insignis valde quondam Vicarius et Prior istius domus; vixit in Ordine 42 annos.

6 Februarii executores testamenti D. De Chervia dederunt Cartusianis Lovaniensibus in elemosynam 300 florenos Carolinos.

Ipso die Cinerum in templo eorum sepultus fuit Arnoldus Huens. Pater cuiusdam ibidem Religiosi Philippi.

Philippopolis con- Huius anni veris tempore Philippus Rex ad Sal-
ditur. torium vicum loco valde idoneo Philippopolim in
vicinarum Provinciarum munimentum condidit, ibi
enim exercitus contra Gallum cogebatur.

Philippi catholici
Regis erga egenos
liberalitas.

Per hos quoque dies magna fames totam inferiori-
rem Germaniam premit. Philippus Hispaniarum Rex
aliunde frumenta Brusellas, in usum non civium
tantum, sed et omnium advenarum, qui variis ex
causis illic magno numero confluebant, afferri curat.
Idem ipse paternæ pietatis emulatoꝝ, tria millia
pauperum suis sumptibus in ea fame aluisse di-
citur ad ejus exemplum idem officium et alii Prin-
cipes et viri nobiles, quisque pro suo modulo exerue-
runt. Quare ex tota inferiori Germania tantus istuc
pauperum et egentium accurrit numerus, ut testi-
monio magistrorum hospitalium novemdecim millia
pauperum in xenodochiis aliquot mensium spatio
obierint. Originem habuit fames ab asperissima hyeme,
quæ in Martium usque perseverans fruges et legu-
mina corruerat.

Magister Petrus
Gheerts didascalus
lus puerorum
in Schuet mo.
ritus.

In monasterio nostro de Schuet 5 Aprilis circa
horam completorii vita defunctus est Venerabilis
D. Magister Petrus Gheerts a Beehout sacerdos et
sacellanus divæ Gudulæ in Brusella, qui spatio
18 annorum docuit pueros in sacello nostro Do-
minæ de gratia et reliquit 6 florenos annue in
memoriam anniversarii sui sepultus in ambitu
nostro.

Joannes Hebraeus
Cemeterarius.

Decima ejusdem mensis in pago te Veren obit

senex et probus vir Joannes Metsaert arte camentarius qui 37 annis et amplius fideliter servivit Conventui, precipue labore et arte sua edificando Ecclesiam nostram novam, Capitulum, sacristiam, parvum ambitum, tertiam partem majoris ambitus, domum lignorum.

Ex Capitulo generali non habeo nisi hanc ordinationem: Spatiamenta per Visitatores ordinata confirmamus, taliter tamen, ut rite et recte utantur illis Religiosi, nec ad domos vicinas declinent alioquin spatiamenta ipsa suspendantur vel revocentur in toto vel in parte.

Georgius Austrius Maximiliani I Imperatoris filius cui Cornelius Bergensis Episcopatum Leodicensem anno 1544 cessabat, Leodici decessit 5 Maii ad divi Lamberti in choro conditus, postquam Ecclesiam patriamque Leodicensem magna modestia clementiaque annis 13 gubernasset; successit Robertus Bergensis Joannis Bergarum ad Zomam in Brabantia Marchionis frater.

Idibus Junii serenissimus et inelytissimus Joannes Rex Lusitanus Olisippone decessit. Princeps religionis cultui deditus, rebus gestis clarissimus et magnus benefactor domorum Ordinis maxime in Provincia Castellae. Haeres Sebastianus nepos triennis. Fuit pra-

cipuus promotor Societatis Iesu & qua ipsi parentatum,
et a multis aliis, nam ejus longe communem expressa
modum benignitas, officia quoque grati animi postulare
singularia visa est.

Circa hunc annum obiit illustris D. D. Cheobaldus
de Rosnour Dominus de Poieus magnus fautor et pro-
fector domus Gosnary.

Ingens Gallorum Augusti decima luce B. Laurentio sacra Galli apud
ad Quintini Quintinopolim vetus Veromanduorum oppidum auspiciis
fanum cedes, Philippi II Principis nostri memorabili prelio superato,
et urbs vi ex caesis multis, salvis paucis, nobilem victoriae palmam
pugnata fuit. nostris tradidere. Hinc repentina ejus oppidi deditio.
Victoria haec magnum Philippo novo Regi nomen pe-
perit, gradumque fecisset ad maxima, si miles ea
victoria uti scivisset, vi capta direptaque civitate
Philippus Rex muliebris sexui atque imbelli aetati
praecipue consulit curans eos a vi defendi, et ad suos
salvos et incolumes deduci. Arces omnes et castella
deditionis Regis Philippi captivis fuere referta.

Pax inter Pon. Pontifex hoc nuntio animo consternatus simulan-
tificen et Regem ter pacis auctores querere, circumspicereque incipit
Hispaniae. Tandem Venetis Florentiaeque Duce satagentibus Al-
banus Pontificii honoris existimationisque causa pacem
prior petit, de qua in principio praecedentis anni
diximus, sed non sic Roma omnem cladem evasit
Ciberis restagnat. nam nocte ea quae diem praecessit quo die in senatu

Pontificio pax erat solemniter pronuncianda. Libris aquis ingentibus et vehementer reflante Africo auctus plana urbis late obtinuit permulta hominum millia miserime oppressa extinctaque in his Cardinales septem (inter quos verisimile est fuit P^{mus} in Christo Pater et S. Joannes de Colledo Episcopus Luculanus G. E. R. Cardinalis Ordinis nostri, sincerus protector cujus anniversarium habetur 15 Septembris nam supradicta inundatio teste Mariana contigit 14 Septembris et forte sequenti) et Pontificem ipsum agra fuga elapsam nebulas vanissimi tanquam divinae voluntatis ostenta Romanam damnantes fidem popello simplici venditabant.

5 Calendas Octobris quarto decimo die postquam Romae restagnaverat Libris, similes aquae colluvio effunditur ad mille tecta eversa mortales ad tria millia partim aqua partim ruina domorum oppressi.

V. P. Gerardus Hamontanus Cartusiae Colo- Cartusiae ibidem Prior suggerendis praeter alia niensis Prior vite subsidio, cujus benignitatem nequaquam fatigabat dies, sed felix rerum successus incitabat.

Jacobus Lederma Doctor Hispanus concionibus et familiaritate Ribadeneire societati se dedit cumque eo Romam profectus, cum prius multiplex scientiae

compluti Parisiis postremo Lovanii operam dedisset annum
 Ledesma Doctor ætatis ægens tertium circiter ac trigesimum, Colo-
 Hispanus Colo- niam cum venisset pro familiaritate quam ha-
 nia desiderio habebant Patres dicte Societatis cum Cartusianis, cono-
 Cartusianæ vite virum eorum Ledesma invisit. Dum per singula
 capitur. oculos ac mentem studiosè circumfert, et solitudi-
 nem ac quietem sacrumque illud silentium ad-
 miratur; cepit paulatim animus ad ejus discipli-
 næ formam propendere et affici. Si demum videban-
 tur homines religiosi qui instituto Beatorum vite
 quam proximo, longe a mortalibus curis, longe ab
 rerum strepitu humanarum in suavissimo dum-
 taxat et honestissimo otio collaudandæ contemplandæ
 que divinitatis ærum agitent: Societatis ratio san-
 cta illa quidem, sed (quod eam propius non
 tractarat) laboriosa nimis et implicita videbatur:
 nec rebatur in mediis sæculi fluctibus tranquill-
 tati locum relinquere. Quæ dum animo agitatur
 prope aberat ut in vitam a se viam damna-
 ret, sed comes P. Leonardus Henselius eum confirma-
 vit his verbis: Non hic sunt omnia, frater mi, habet
 Christi yesu Regina sponsa vestitum aureum
 pulcherima varietate distinctum et vere hi sunt,
 et præter hos alii sunt multi vere homines religiosi
 quorum Deo sunt accepta obsequia.

5 Novembis moritur V. P. D. Gysbertus de Arthuesden

1557

D. Gilbertus de in Rutenberch professor et Procurator domus Ultra-
 Antwerpiensis pro jectina per 22 annos, scripsit librum professionum et
 fecit et Procura obitum suorum Confratium, quo saepius unus sum-
 ma domus Ultra in hoc opere, et alia multa et mirabilia quae non
 jectina, scripta vidi, 15 Julii anno 1555 electus fuerat Prior domus
 moritur. Vivere vixit in Ordine 36 annos.

In domo nostra obit ipso die S. Martini D. Philippus
 D. Philippus Vander Koot, qui anno 1509 12 Novembris induerat habi-
 Vander Koot monachum Monachi, ex cuius parte Conventus habet annu-
 ritur. pratum tot Nederpede et alia bona quae sunt quitata.

~~In domo nostra obit ipso die S. Martini~~

Mutatio officia. Circa hos dies fuit visitata domus per Commissarios, ni-
 lium hujus de fallor, et D. Franciscus Cavener, ut dixi, missus est Pro-
 curator ad domum Capella, et pro D. Gasparo Van
 Winge institutus est Vicarius D. Joannes Roelant, et sacrista.
 D. Hubertus a Francia, qui duo sequente anno dimissi
 fuerunt ad exterarum regiones pro adiutorio Ordinis non
 sine detrimento forte propriae domus, quia postea ut vi-
 delimus hospites recipiendi fuerunt etiam ad officia, pro-
 pter obitum et dimissionem professorum, nam et

D. Joannes Corment 17 Decembris hujus lucis usuram amisit D. Joannes
 professor et bene. Corment Hechliniensis Monachus professor hujus domus
 factor domus domi cuius parentes gratiose domui providerunt ut suo loca
 suum obit. dictum est. Conventus tam in vita quam post mor-
 tum parentum ejus facile recepit XXVIII° Renenses Guldenses.
 Unde empti sunt super oppidum Brussellense 27 Renenses

guldenses. Item 7 bonaria terræ juxta molendinum sat Comberghæ, et alia onera domus quitata.

Moritur mense Novembri, Bruxellæ Præbantiæ Ferdinandus Gonzaga vir belli pacisque artibus, multis victoriis illustris ac clarus, posteaquam ingentia invidiæ tela forti animo superasset, arcanaque Pauli III Pontificis ob cæsum filium Petrum Ludovicum Farnesium insidias implacabilemque iram feliciter vitasset, sed Dei non omnino in tantam enim animi formidinem, perpetuumque favorem miser senex, omnia etiam tuta ubique locorum timens, inciderat, ut nemini fideret, semperque instantem vim verens etiam solus invitatusque caput ignarus obverteret, oculosque nunquam quietos nec stabiles in omnem partem magna aspicientium cum admiratione conjiceret ac quoscunque ignotos vidisset, ut percussores clam submissos, suspectos haberet. Non raro enim horum insidias manumque violentas feliciter evaserat.

Maria Sigmara, de qua egi supra ex municipio Costeriano anno 1545 Coloniam profecta a PP. Cartusianis sustentationem habuit, apud quos et sepulturam accepit anno 1557 30 Septembris. Hanc vocat filiam suam D. Petrus Blomereus Leidensis Prior Cartusie Coloniensis cujus orantis virtutem complures haud infeliciter sunt experti.

Caletum a Anno 1558 mense Januario Franciscus Guisio Dux cum Gallis capitur. copiis militaribus ex Italia in Galliam reversus Caletum, oppidum maritimum annis fere ducentis ac duodecim ab Anglis possessum expugnat Anglosque universa Gallia deturbat.

Eleonora Cæsar Duo mense obiit Eleonora Regina Imperatoris soror ris soror moritur. Vallisoleti, ejus exequiæ Lutetia Parisiorum diebus 13 et 14 Aprilis in summo B. Mariæ Virginis templo celebratæ sunt.

Carolus Cæsar In Caroli V Imperatoris locum qui sponte imperio Ferdinando patri rese abdicarat frater ejus Ferdinandus 18 Martii ab Electo signat imperium. storibus sufficitur.

Ad 14 Calendas Maii Franciscus Henrici II Gallie Regis Franciscus Selpki filius natus maximus annum ætatis decimum quintum natus ducit in uxor. agens uxorem ducit Mariam Stuartam Scotie Reginam Mariam ginam Jacobi V Regis filiam. Quante te puella immo Reginam Scotie. cens æruanna manent! Heresis tabes in utroque regno grassabatur plerisque e nobilitate infectis.

Chemonis villa Rex Gallie Duce Guisio Chemonis villam detionis Luca capta a Fran. cemburgensis oppidum expugnat desiderato Petro Strozza cis. Florentino Gallis addicto et caro.

Lamoraldus Comes Egmondanus comitante Ponto Lalaino Franci cæsi a Bentiaci Marchione memorabili prelio Francos apud Comitæ Egmon Gravelingam Flandrie oppidum cecidit.

dano. De domo nostra vix quidquam inveni nisi quod

D. Joannes Polandi D. Joannes Roelant tunc temporis Vicarius missus fuerit
 professor hujus domus in Germaniam et institutus Prior domus Aulae B. Mariae
 institutus Prior in Ruxia prope Memmingen, et D. Gaspar Van Wine
 prope Memmingen restitutus in officio Vicarii. Item D. Judocus Abs
 gen, Judocus Abs receptus fuit in nostram societatem et veste mona-
 recipitur. Kalis Donatus 5 Maii.

In festo B. Mariae Magdalene obiit V. P. D. Petrus
 a Scherpenisse professor domus Sylveducensis, Prior do-
 mus Lyrae et alias Prior ejusdem domus Sylveducensis
 Leodiensis et Delfhensis Comisitor et Visitator Pro-
 vinciae, quod postremum munus Visitatoris suscepit
 administrandum anno 1555 D. Theodoricus de Heu-
 wren professor et Prior dictae domus Sylveducensis sed
 non satis feliciter. Hic autem D. Petrus Scherpe-
 nisse dicitur vir pius et bonus, (et dicitur in carta
 anni 1568 quod sub ipso observantia regularis lauda-
 biliter vixerit), quamvis et ipse aliquando calumniam
 passus fuerit. Dominus autem Cornelius Kerckoven primo
 Rector institutus et postea Prior confirmatus a Capi-
 tulo domus Lyrensis. Hic omnes muros in promario
 et circumquaque edificavit.

21 Septembris Carolus V Imperator in Hieronymiano
 P. justi sodalitate vitae muneribus defungitur, cujus fautes
 sunt laudes ut de eis aliquid dissiose detractione sit,
 cujus etiam summa in nos fuit liberalitas prout habetur
 in libro fundationis. Kalibus autem verbis denuntiatur

epus obitus in charta: Obiit serenissimus et catholicus princeps
 D.D. Carolus Imperator Romanorum, Hispaniarum. Rex
 magnus fautor et benefactor Ordinis et maxima domus
 Brucelle et epus predecessores domos Ordinis fundaverunt;
 habuit plenum monachatum. In ejus exequiis rogatus
 P. Borgia soc. quondam Dux Gandie ut verba faceret in
 Prophetæ verbis exorsus: Ecce elongari fugiens et mansi in so-
litudine, egit de animi exaltate, miroque consilio quo

Patermum famulari ille magnus mortalibus rebus prorsusquam ipse desereret,
 Philippus II Hidesertus post tot ea hostilibus reportatos triumphos sui præ-
 paniarum Rex stantissimus victor Imperii insignia regnorumque tam
 planait in vi. multorum coronas ad Christi crucifixi pedes abiecit
 ridi Valle cura omni ad celeste regnum ac beatam eternitatem
 sibi deinceps parandam conversa. Ejus funus etiam Bru-
 xelle a Philippo celebratum fuit.

Imperatoris Caroli V Elogium.

Inscriptum velo navis Victorie, quæ rotis imposita, et
 equis tracta pompam illius funebrem Brucellis anno 1558
 decoravit, et quotannis dominica 6 post Pascha circumdu-
 citur in encaeniis ejusdem urbis Brucellensis.

Imperatori Casari Carolo Maximo, Pio, Felici, Augusto,
Gallico, Indico, Burgico, Africo, Saxonico, Victori triumphan-
torique multarum gentium.

Sancti res ab eo terra marique gesta, singularis huma-
 nitas, incomparabilis Prudentia, ardentissima Religio, satis toto
~~orbis~~ terrarum orbe conspicue sunt. Reipublica, tamen

Christiana, ob memoriam justitiae Pietatis, Virtutisque epus
Victoriam, navim, quae mundum circumiit, quem suis ipse
victoriis illustrant.

P. D. S. P. B.

- 1519 Praeterea quod Novum, ubi nostro orbem, patefecerit, ex-
teris gentibus christiano nomini addictis, multaque regnis ac
Provinciis aucto Hispaniarum Imperio.
- 1532 Quod Solimannum, Curcarum Imperatorem cum
CCC equitum peditumque millibus Germaniae impendentem,
ruptis in fuga pontibus, amissisque XX millibus in suos
fenos compulerit, Germania servata.
- 1533 Quod classe Peloponesum, invadens, civitates Curcarum
Methonem, et Coronem vi cepit.
- 1535 Quod Barbarossam, Tyrannum cum CC millibus pedi-
tum, XVI millibus equitum proelio ad Carthaginem
superatum arce Guleta, LX furemibus multis piraticis
navibus, omni nautico bellicoque apparatu, ipso Cuneto
Hippone novo Hippone Regio, civitatibus captis, regno
Cunetano imperioque Libyae spoliaverit, restituito et
recticali facto veteri legitimoque Rege Mudeasse.
Quod undeviginti Christianorum millia, eo bello
liberata, in patriam reduxit.
- 1535 Quod regnum Bremesamum justo proelio Mauritaniae
Regi restituerit.
Quod Aphrodisium Libyae nobilissimum emporium
Iusam Monasterium, et Clupeam classe cepit,

maritimasque Libye civitates ac Principes rectigales fecerit;

Quod duas Curarum classes nostrum mare infestantes duobus praeliis altero ad littus Mauritanie, altero ad Siculum deleverit.

Quod assiduis piratarum rapinis mare infestatum, navigantibus securum reddiderit.

1530 Quod pristinam Genuensium Reipublice libertatem restituerit.

Quod Ducatum Mediolanensem, sex exercitiis hostium repulsis, tribusque magnis praeliis devictis Imperio Romano his Francisco Fortis semel restituerit.

1543 Quod incredibili celeritate Ducatum Geldrensem, armis suae ditioni restituerit.

Quod preclaro militaris peritiae exemplo primum cunctando, mox longis difficilibusque itineribus celeritate confectis, Adique transmissis tumultuantis Germaniae motus, pacata insuper Bohemia, victor sedaverit;

Quod plures Germanorum Principes et Provincias tumultuantes compresserit praesidia civitatesque recuperavit, ducibus copiarumque fuis, et pacata Germania;

1547 Quod Romanorum Imperator Albin trajecerit, et hostibus praelio victis, civitatibus in deditioem acceptis, urbibus, ducibusque captis, in his Joanne Frederico, Jacone et Philippo, Arso, victor inde redierit;

Quod contra Christiani nominis hostes sponte, contra

Christianos non nisi laceratus et injuriam propulsans, arma sumpserit;

Fortissimo Catholico optimoque Principi, titulos trophaeque additis summo Regnorum signis, devictarumque gentium imaginibus eadem Christiana Respublica Summi Majestatisque ejus devotissima P.

Ejusdem triumphi ordine recensiti I. orbe novo invento. II. fide Indis inuenta. III. Luneto capto et restituto captoque reducto. IV. Affecta Genua. V. Germania Bohemiaque sedatis. VI. Geldria recepta. VII. Aphrodisia deleta. VIII. Mari pacato. IX. Cremeseno restituto. X. Solimano profligato. XI. Methone Coroneque sui capitis. XII. Mediolano vindicato.

Ad Columnas Herculis.

jure tibi Herculeas, sumpsisti signa Columnas
Monstrorum Domitor temporis ipse tui.

Vixit annos LVIII, menses sex, dies XXVII.

Imperavit annos 40.

Reynavit annos 43.

Maria Hungaria Regina Ludovici vidua tertia a Caesaris morte septimana fratrem relicto mundo est secuta, cum paulo ante desiderio Belgarum tacta iter Barcelona Genuam indeque terrestri itinere in Belgium facere constituisset, classisque in eam rem parata staret, quae cum fuisset Belgarum per 25 annos Gubernatrix, ideoque illi parenta-

Idem 15 Calendas Februarii Bruxellæ.

Idem Maria Angliæ Regina Philippici Hispaniarum Regis Principis nostri conjux 17 Novembri Londini moritur, cui 18 Calendas Januarii Bruxellæ regia pompa ab Philippo parentatum.

Eodem die quo Maria Regina Angliæ obiit e vita demigravit Ill^{mus} Reginaldus Polus Cardinalis ex prosapia Regum Angliæ, quem Gurius scribit delectatum fuisse Cartusianorum sodalitate et instituto.

Epilogus predictorum cum pia animadversione. Animadversionem est insigne documentum mortalitatis humane tres potentissimos Germanos 6 mensibus Carolum ejusque sorores Eleonoram et Mariam extinctos simul et Philippi Regis conjux Maria Anglorum Regina sub Novembri finem sublata inestimabili Religionis damno. Quo eodem die, ut plane videretur Britanniæ Deus iratus quod unum ei adversus existata dogmata subsidium erat reliquum.

Reginaldus Polus Cardinalis est mortuus.

D. Joannes Bloemarts 19 Decembris sepultus est apud Cartusianos Lovanii Decanus christi in choro Conversorum circa cancellos ad plagam nitatis sepultus aquilonarem V. D. Joannes Bloemarts sacerdos et de in Cartusia canus christianitatis et quondam sigillifer R^{mi} Domini Lovaniensis. Episcopi Leodiensis. Repererunt autem in elemosynam 6 Benenses præter jus sepulture; nam reliquæ tres partes erant Domini Decani S. Petri Lovanii, quia erat sumus Decani. Porro jus sepulture erat octo petrarum ex

quibus prefatus Decanus habuit sex. Pastor S. Jacobi unum, et
 Cartusiani unum, valebant autem singuli petri 18 stufens.
 Et quia exequia fiebant cum octo stufis Pastor S. Jacobi
 habuit unam et Cartusiani unam, insuper habuerunt
 medietatem oblatorum ad offertorium in exequiis celebratis
 in ecclesia S. Jacobi, quod est notandum et observandum
 ad dirimendas lites et pro servanda nostra quiete.

P. P. Andreas Ca. Coletum ad inchoandum domicilium Patrum Socie-
 pilla quanti in Astis inter alios missi leguntur Argidius Consalvius
 juvenis apud et Andreas Capella (qui fuit postea Cartusianus et
 Patres estimatus. Episcopus Urgellensis) ambo Theologie decursus spatium
 stometii nondum initiati sacris, missi leguntur in
 11° parte hist. Soc. qui praeter domestica munera et
 collocaiones cum populo ad suum exque profectum et
 aliquod Patribus nominis (quod in civitate falsis rumo-
 ribus imbuta) necesse erat conciliandum, studia dum
 retractant in Coletanae Academiae disputationibus qua-
 re multum valebant religiosa modestiae solidaeque
 sapientiae specimen preberent.

Anno 1559 14 Januarii Elizabetha Henrici VIII Regis
 ex Anna Bolna filia Angliae Regina renuntiatur
 quae paulo post prioribus edictis abrogatis haereticos in
 Angliam restituit et nostros Cartusianos expulit primo
 Julii qui Brugas venerunt, et cum Flandris viverent
 in Cartusia usque ad annum 1570, etc.

Prior Cartusie Circa festum S. Antonii in Januario D. Joannes
 Lovaniensis D. Jo. Zupel Prior domus Lovanii profectus Leodium ibidem
 annes Zupel in elemosinam accepit a V. P. D. Wernero Helix
 quanta caritate Priore Cartusie Leodiensis sesquiamam vini rubri,
 a Leodiensibus et annam vini albi Leodiensis nec non integrum
 Cartusiano ex novum habitum ex bono panno, et insuper Lovanium
 ceptus et facultas usque reiectus fuit curru domus ejusdem.

6 Nonas Martii Ruwardus Coperus Euchenianus de
 R^{mus} Dominus canus S. Petri Lovanii et Cancellarius Universitatis magnus
 Ruwardus Coppe. ejusdem decus et ornamentum Bruxelle moritur. Sua
 nus decanus S. P. doctrina et integritate chorum annis 24, scholam
 tri et Cancell. vero annis 39 rexit et docuit. Fuit sui temporis
 rius Universitatis Pontificibus Carolo V et Philippo Hispaniarum Rege.
 Lovaniensis mo. non immerito carissimus. Erat enim supremus fidei
 ritur. inquisitor et primus ad Concilium Tridentinum
 e Belgio evocabatur, constantiter catholicam Religio-
 nem haeresibus vexatam etiam libris ad hoc edi-
 tis defendebat. Obiit aetate anno 71. Hic duobus eru-
 ditissimis voluminibus articulos Lovanienses contra Luthe-
 rum rogante Carolo V editos solide explicavit, aliaque
 conscripsit, et inter cetera volumen de providentia Dei,
 et predestinatione sed quod dolendum est pro-
 pter characterum ruditatem et litterarum compen-
 dia a nomine hactenus legi potuit. Suprema sub vo-
 luntatis heredes constituit pauperes: executores Judocum

Celestem G. S. Doctorem virum pietate eruditioneque
prestantem et amplissimam D. Viglium Zuichemium
Belgia Presidem, insuper in suo testamento petiit apud
Cartusianos Lovanienses celebrari duo Tricenaria et rece-
perunt ex parte ejusdem 10 Renenses. Ruardi erga pau-
peres benignitatem quidam carmine chronographico sic
expressit:

Ad SVperos ab Iens Ma Vort Is LV Ce se CVnda
VLtro pa Vper Ib Vs s Va dat bona CVncta BVard Vs.

12 Aprilis obiit in oppido Delphensi honestus vir
Angelus Artiens, qui legavit dicto Conventui Lovaniensi
unum redditum 24 Renensium redimibilem denario
decimo sexto nec non 50 Renenses semel et filia ejusdem
legavit eidem annum redditum 30 stufferorum.

Hoc anno 26 Martii Conventus noster emit Bru-
xella redditum 15 Renensium Guldensium.

D. Hubertus a
Francia sacrista
missus est in
Burgundiam.

Duo etiam mense discessit hinc cum Patribus
qui ad Cartusiam ibant, Burgundiam D. Hubertus
a Francia tunc temporis sacrista, pro cuius viatico
dedit Prior D. Priori domus Hollandia 30 Renenses
Guldenses et pro equo 16 Renenses Guldenses. Et loco
ipius institutus est sacrista D. Petrus Bets de Lovanio
qui non multo tempore mansit.

Ex testamento D. Arnoldi Van Gherstogenbosch rece-
perunt nostri 10 Renenses Guldenses.

Obiit hoc anno 1559 in festo S. Agnetis D. Rudolphus de Gudewater professor domus Ultrajectinae vir valde contemplativus et extaticus. Hic ante conversionem ad Ordinem solebat habere amorousum affectum ad muliebre sexum, ita ut tanquam dea sibi amabiles viderentur mulieres. Pulchre et solemter Augustinus lib. XXII contra Faustum cap. 70. Anima, inquit, virtutis capaces ac fertiles praemittunt saepe vitia, quibus hoc ipsum indicent, cui virtuti sint potissimum acomodata, si praeceptis fuerint excolta. Per predicationes autem devotissimas D. Theodorici Bonaburgensis sive ut vulgo vocabatur monasteriensis Ordinis minorum, qui ut sanctus a pluribus habebatur, conversus est ad religionem Cartusianam. In qua post non multos annos ita suum amorousum affectum quem solebat habere ad mulieres convertit ad Deum, ut ei similis in Seraphico amore nullus crederetur vivere. Nam frequenter in missa quam celebra-
bat in extasi factus per nonnullas horas immobilis persistebat. Vis autem sensualis epus ex frequenti hujus Seraphici amoris exercitio ita tandem habitusata erat ad huiusmodi extasim, ut aliquod devotum verbum cum attentione non posset audire quin extasim talem statim pateretur. Quinetiam nonnulla amatoria verba et cantica, quae nobis viderentur libidinem sapere descripsit in suo enchiridio et júbilo mentis deflectebat in amorem Dei: ex quo videtur illum experimentaliter

sensisse illos affectus quos liber Cantici Canticum qui in sacris Bibliis est, pra se fecit. At vero comitante indiscretionem circa nutrimenta corporis nihil in cerebro laesus erat, nam in primis annis, quibus coeperat huic Seraphico amoris instantius esse nonnunquam per 14 dies sine cibo et potu fuit, praeterquam quod crustum panis olefaciebat, et illius odore quodammodo favebatur sicut retulit D. Florentius a Monichedamii postea Prior dictae domus qui eum solebat custodire, et fere omnia ejus secreta noverat. Hinc evenit quod idem D. Rodolphus postea non fuerit tam compos operum suorum, ut cum ceteris Ordinem servare posset ad frequentandum deputatis temporibus chorum et legendum horas canonicas et celebrandum missas, sed interim sua quamvis singularia spiritus exercitia non intermittebat. Quapropter multa adversa tulit non solum a fratribus domus sed etiam a quibusdam Visitatoribus, qui jubebant eum secundum ordinem conformari Conventui. Visitatores autem tales movebantur zelo quodam Dei quod volebant omnia ordinate fieri, sed lesionem cerebri ejus non advertebant, quam aestimari debere praesertim in eo qui tam Seraphico et sensibili amore Dei absorbebatur, quis non judicet? Patebat enim ex verbis et moribus ejus manifeste quod officium divinum in ecclesia celebrari consuetum in summo honore habebat, et libentissime ei semper interfuisset atque suas partes praestitisset si per defectum cerebri et alias infirmitates

licuisset; unde vicissim a multis discretis, doctis et expertis viris excusabatur, in quibus maxime fuit D. Petrus Leydenensis Prior domus Coloniae Ordinis nostri et Visitator principalis longo tempore Provinciae Rheni, vir singulariter doctus et expertus in spiritualibus sicut manifeste apparet ex tractatibus et libellis quos edidit. Erat autem D. Rodolphus etiam admirabilis patientiae erga eos qui suam vitam contumeliose tanquam diabolicam in deteriorem partem interpretabantur, ita ut eis non minus esset benignus quam suis amissis. At demum anno 1550 propter suas infirmitates deputatus est ei locus ad habitandum extra ambitum inter laicos, quo magis aperta aura et liberis deambulationibus fruere, ultra 40 annos vixit in Ordine, investitus enim fuit anno 1528 ultima Maii.

3 nonas Aprilis in castro Cameracensi praesente inter Philippum et Henricum II Reges sancitur mox ea Bruxellis primum deinde per omnes Belgii Provincias promulgatur magno omnium applausu.

Haec consensu leges dicte: Philippus Rex Isabellam Galli filiam, Dux Sabaudiae Margaritam eius sororem ducunt. Sabaudia paterna ditio redditur. Corsica ad Genuenses redita. Inter Reges duos eo bello capta utrimque restituntur. Neque Hispanus Burgundiam, neque Gallus Mediolanum aut Neapolim, etc.

9 Aprilis Ordini nostro se dedicavit D. Joannes Leydenensis

qui postea obiit Prior domus Selywe S. Martini ut suo loco dicetur. Et

24 ejusdem mensis Lovanii Magister Andreas Loots Hulstensis qui anno sequenti fecit professionem et parentes ejus consignaverunt Conventui certum redditum. Anno 1560 in sabbatho Pentecostes ordinatus est in subdiaconum per episcopum Cameracensem S. Maximilianum a Bergis, et eodem anno mense Septembris factus est diaconus sub S. Roberto a Bergis episcopo Leodiensi, postea obiit ultimus Prior domus Monachorum ut suo loco dicetur.

Curarum Paulo IV prima erat incorruptam Auen. catholicam fidem: quod Rex Philippus haud segnus agens eam maxime ob rem e Belgio referre se in Hispaniam cogitabat ut deprehensam superiore anno pestem opprimeret: ac severe scripsit nolle hac in causa mortalium cujuspiam rationem haberi, ac ne suo quidem, si nocens esset filio parci. Nec secus est actum. Pintia primum dein Hispani supplicia de impiis memorabilia sumpta. Pintiani autem exempli ubi ad Pontificem perlatus est nuncius (estate enim hac ineunte est editum) supra quam credi facile queat Pater et gaudio gestat, et amore adversus Regem accensus est, morbo qui diu presserat ex eo die vehementer levatus est, nunquam catholicum vere catholici Regis animum finem faciens laudandi, confirmaque univerni licet mortales,

mundusque totus conveniret ad gratias hac de re clementissimo Domino agendas nunquam preces gratias fore ac mandabat ut pro carissimo filio suo Philippo Rege preces sedulo fierent.

Hinc promanant hee ordinationes per Capitulum hujus anni: Monemus omnes personas Ordinis nostri ut in recipiendis apostatis qui mandatis Summi Pontificis obediendo redeunt ex apostasia ad Ordinem exhibeant se promptos tamen juxta formam edicti et non aliter. Insuper per aliud mandatum Pontificis moderni et generalis inquisitionis ejusdem plane imotescat qui libri suspecti, prohibiti et censurati sunt, solumus illam censuram ab omnibus observari, talesque libros prout ibi mandatur consignare.

Est super Joanne a Miria domus Bruxellensis professo et ibidem incarcerato committitur Visitatoribus Provincia, ut in proxima Visitatione, vel ante cum commode poterunt dictum incarceratum visitent et audiant, et si signa penitentiae et resipiscentiae invenerint provideant sicut viderint expedire.

Hic enim a Regio ministris interceptus fuerat Joanni cum causa mercatura forte eo divertisset et haberet ibi amicos et parentes suos, et propter obstinationem in errore via supplicium evasisset nisi fuisset professus Ordinis nostri et propterea nobis redditus, acete enim huic saeculo alligatus erat cum haberet

conculinam et pudes, sed haec vincula dirupit Deus atque morbis eum hoc anno corripuit ac tandem perfectam et consummatam penitentiam Dei dono assecutus est ut dicemus infra anno 1567.

Mense Maio Paulus IV Pont. Max. Philippo II Principe nostro postulante episcopales sedes in Belgica multiplicat tribus Archiepiscopatibus et quindecim Episcopatibus eorum suffraganeis, ut loquuntur, instituitis.

Archiepiscopatus.

Mechliniensis	Cameraensis	Ultrajectinus
1. Antuerpiensis	<u>Episcopatus subjecti</u>	1. Harlemensis
2. Gandensis	1. Atrechtensis	2. Darentiensis
3. Brugensis	2. Tornacensis	3. Leopnardiensis
4. Iprensis	3. Audomarensis	4. Groningensis
5. Buscoducensis	4. Namurcensis	5. Bidelburgensis
6. Bruremundensis		

Armisimus recte Archiepiscopatum Ultrajectensem cum Episcopatibus quinque ei subjectis et nuperime Episcopatum Buscoducensem in quantum temporis Deus ipse novit. Dux omnia ut evulgata fuerunt magnam Episcopis et Archiepiscopis alioque Praelatis signanter Lodiensibus querularum occasionem praebuerunt, sed de protestate summi Pontificis dubitandum non erat cum multis ante saeculis Gregorius II Pont. Max. (sedebat anno 715) Bonifacio Germania Apostolo pra-

scribebat idem: Praecipimus ut iuxta Canonum Statuta ubi multitudo excreverit fidelium ex vigore Apostolicae Sedis debeas ordinare Episcopos pia tamen contemplatione ut non vilescat dignitas Episcopatus.

Quantae molis fuerit hos novos Episcopatus erigere particulari libro tractat V. P. P. Arnoldus Havensius Prior Cartusiae Gandensio.

Henricus Rex Galliae a Gabriele Henrici II Galliarum Regis filiae magnifico apparatu Montemmerii Parisiis per Albanam Promulam celebrantur, tunc Barone ad Has repente incidit gravis illa clades, quae et Galliam siludium pro- et rempublicam omnem Christianam percussit, vel vocato, infelici- tam gravi verbera ad fragilitatem naturae, et fe- ter per casu dicitur humana cogitandam, modumque servandum succulam vulne in rebus Deo excitante mortales. Henricus enim Rex ratus 10 Julii ex dum genere omni publicae hilaritatis nuptialem co- stinguitur. honestat promptam eo magis quod caestitia multiplex celebrabatur, cum eodem tempore alteram filiam nomine Claudiam Lotharingo Duci Carolo, et Mar- garetam sororem Emanueli Philiberto Duci Sabau- diae collocasset, ut erat animi exelsi, viriumque ro- bustarum inire ipsemet voluit ludicrum hasta cer- tamen. Inter ea belli simulacra, cum facinora Rege digna multa fecisset, lacato diuturna concertatione oris integumento, hastaeque ab semulo impactae fragmine, qua viam reperit subeunte, graviter in

oculo ictus undecimo die interiit. Henricus quoque Rex eam admonitionem divinae attribuit irae, quod lentior ipse in haereticis coercendis fuisse sibi videretur. Quare Franciscum filium, qui fuit Rex secundus hoc nomine, spondere voluit in eos se animadversurum, obtenturumque constantem ac defensurum Catholicam fidem. Quamdiu aegrotavit, qui ad se adituri essent voluit omnes, prout ipse statim ut vulneratus est fecit, expiare confessione noxas, et ad divinam mensam accedere: sive ut facilius sua morumque submissione ac pietate caeleste Numen placaret, sive ut fideiiores haberet ministros, sive quod facile reor odio haereticorum ne supremo eo tempore quinquam ad se nisi sacrosanctis illis Catholicæ fidei insignibus ab impiorum turba discretus accederet.

Sic Rex Henricus ætate, opibus gloria florentissimus moritur regni sui 13 anno relictis ex Catharina de Medicis conjugæ sua quinque filiis Francisco, Ludovico, Carolo, Edoardo, Hercule qui omnes sine prole obierunt, filia Trabella, Claudia et Margarita, ea quæ Henrico Vendomiensi tandem nupsit, qui postea Gallia Rex fuit Henrico socero Philippus Gandavi regales celebravit exequias.

20 Augusti Rex Philippus Hispanias repetiturus ordines Gandavi convocat quibus inter alia negotium fidei et religionis catholice proceribus Provinciarum et

impium Principi Auriaco et Comiti Egmundano commenda-
 dat. Hi fide et re promissione Regi se obstringunt, quia
 fidelitate ipso presente publicam rem gesserant, eodem
 absente navaturos, dummodo dimissis Hispanis urbes et
 castella nobilibus patriae concedat. Ea res licet non
 parum Regi suspecta esset, tamen consideratis rebus
 ab ipsis tum domi tum foris proclare gentis facile
 Crigo belli Bel. adductus est ut desiderium ipsorum acquiesceret. Ac
 gici. hinc quidem initium bellorum aliorumque malo-
 rum ad haec usque tempora per Belgium. Itaque
 Rex statu Belgii composito Margaretam Austriacam
 Parmae et Placentiae Principem cum summo imperio
 Belgicae administrationi praefecit adjuncto procerum
 atque Senatorum ad expedienda Republicae ne-
 gotia certo numero quorum Princeps erat Antonius
 Perenottus Cardinalis Gravellanus atque primus Ar-
 chiepiscopus Mechliniensis.

Philippus Rex Bonam et commodam tempestatem nactus a Vli-
 et Principe no. singa solvit unoque benigno et perpetuo flante
 ster in Hispan. Aquilone paucis diebus Laretum Cantabrorum mu-
 niam nunquam incipium 8 Septembris appulit.
 rediturus profl. Idem narrat Heuterus: circa calendas Septembris
 civitum secum cum omnibus, inquit, Hispanis naves convocavit,
 rehus omnes prostroma ad proceres ac ordines verba praetorice astan-
 Hispanos. tis ornatissimae navi fuere religionem catholicam
 quam commendatissimam haberent, sartam testamque

servarent. Exinde in altum classis abiit Regem Philippum nunquam amplius Belgas visurum cum omnibus rebus Hispanis. Id enim enicissime a Rege Belgarum ordines proceresque petierant, ne exeri sensim numero aucti non solum urbium, civitatum omniumque munitionum administrationem sed totius Provinciae gubernationem invaderent, quam vero prudenter postea experti sunt et adhuc experiuntur. Postero posteaquam appulisset die tempestas adeo severa ac horribilis surrexit, aliquotque diebus perduravit ut Deo gratias agentes se presenti mortis periculo ereptos omnes, qui in classe fuerant confiterentur.

15 Calendas Septembris gravis annis ac benefactis Paulus IV Pontifex decessit. Vix eo plura quisquam et salubriora ad lapsos reipublice restituendos mores conservandamque religionis castitatem ad eam diem decreverat: tamen (ut est fere iniquus arbiter populus et severitatis osor, apud quem unica offensio quamvis multorum gratiam benefactorum extinguit) in demortui Pontificis ejusque gentis monumenta fide veritum est. Homines insigniter improbi per insanam rabiem, quem vivum extinctum cupiebant, emortuam statuam rapuerunt, freguerunt non novam injuriam meditantibus, sed veterem Constantino Theodosio optimis Principibus renovantes. Patet est ostendisse tanti mali auctores fuisse qui

sacri tribunalis sancti officii carceres confringere, commissarium Ordinis S. Dominici vulnerarunt, hereticos 70 inter quos 42 dogmatizantes erant liberarunt. Ipsum vero Pontificem vel inimici fatebantur vitam sanctorum modo finire. Ita mente ac sensibus usque ad extremum spiritum viguit, ut convocatos Cardinales hora ante obitum latere facundique aliquid loqueretur, graviter eis sancte inquisitionis officium et consensionem in pastore optimo subrogando commendans. Et quoniam Cardinalis a Cueva serius advenit eadem propria illi Hispanice iteravit, fuerat enim Samsi sub Ferdinando Catholico et Carlo Imperatore in Hispania sacelli regii sacerdos atque linguam Hispanicam exacte addidicerat. Visit annos 83, mensem 1; sedit annos 5.

Cartusiani Ulla tota in Hispania urbs facile fuit quae majori domus de Paulari omnium gratulatione ordinum Colonos Societates erga Societatem exciperet ac Legalia, Monachi quoque Cartusienenses Jesu benevoli. (domus scilicet B. Mariae de Paulari) quibus et rei et caritatis affectum erat, multa pollicebantur.

Nuptiae Ducis Erat Legalia tunc temporis P. Borgia iter Montis Ferix cum nobili Stellam intendens rogatu Ducis Ferix, ejus parentem Anglia qui nostras Marchionem Plegi vehementer egram quod is Antistes Cartusiano glicane feminae, quanquam primariae, ut postea cognovimus Anglia educum est ac pudice se nuptiis illigarat, consolatus sit. Erat Dux Ferix (ni fallor) legatus in Anglia, ac post

mortem Reginae Mariae, cum Elizabetha nova Regina Calvinismo aditum a pia heroina obstructum, dedisset ac patefecisset, reversus in Belgium reduxit secum uxorem Ariam et sororem uxoris quae in Cartusa Lovaniensi sepultae sunt, ac ipsos etiam Cartusianos reduxit et forte pensionem a Rege impetravit.

Liberalitas D. Ge. D. Joannes Zupel Prior domus Lovaniensis in itinere rardi ab Hamont hujus anni domum Leodiensem non sine emolumento Prioris Cartusiae adierat, adiecit et Coloniam proficisci, et ibi in elec-
Colonienis etiam Colonienis etiam messagiam accepit a V. P. D. Gerardo ab Hamont Priore
erga Priorem erga Priorem Colonienis (de cuius effusa liberalitate in Societatem
domus Lovaniensis. domus Lovaniensis. Jesu saepius diximus) multos bonos libros inter quos
 fuerunt omnia opera Joannis Chauleri, et alii diversi
 boni libelli, etiam omnia opera D. Joannis Justi Lan-
 pergii Cartusiani. Et insuper habuit in elemosy-
 nam sex bonas arvas optimi vini Penensis, quod idem
 Prior Zupel curavit Religiosis distribuendum per pin-
 tas, et hoc modo multo tempore ea gratia refecti
 fuerunt.

25 Augusti pie in Domino obdormivit D. Gasparus Winghe professor et Vicarius hujus domus Bruxellensis et quondam infirmarius circiter 18 annis valde obsequiosus et paratus omnibus inservire: vir magna patientiae et pacis, non curiosus, non vindictivus amator simplicitatis et rusticitatis zelus. Hoc illi retributum a Domino ut tam luculenter ejus virtutes enumerarentur qui tam

diligens fuisse attestare aliorum laudes in Calendario. Vixit
circiter 30 annos in Ordine. Successit ei in officium Vicarii
D. Joannes Bourneux qui 6 annis et amplius fuerat Procurator,
sed post paucos menses instituitur Procurator, nunc
autem 17 scilicet Septembris institutus est D. Franciscus
de Caveneer qui manet usque dum Prior confirmaretur
in Januario. Fuerat (ut diximus) Procurator domus Ca-
pelle, sed quantum possum assequi P. Nicolaus a
Marcha Prior dictae domus qui eum postulaverat
19 Aprilis obierat, et ideo domum reversus.

Frater Joannes . In Nativitate D. Virginis 8 Septembris obiit frater
Vanden Driessche Joannes de Gandavo alias Vanden Driessche hortulanus
Domatus diligens donatus hujus domus, diligens utilis domui et tam die
et devotus. quam nocte frequentans Ecclesiam.

Sicut Philippus Rex hoc anno Belgium sua presentia
Alberti Principis destituit, sic eodem anno Novembris 13 Albertus Archi-
nostri natalis. dux Austriae Belgarum futurus Princeps Maximilianus
filius Neostadii in Austria feliciter nascitur.

Obitus B. Petri . 16 Decembris universae carnis viam ingressus est
Herbertus quinti V. P. D. Petrus Martini professor et quintus Prior hujus
Prioris hujus domus, domus, natus e Peisberge, qui fuit 7 aut 8 annis Procu-
rator Conventus, in utroque officio fuit valde diligens et
multas reparationes fecit in ecclesia et in Capitulo, or-
natum enim quoad picturas summi altaris suo tem-
pore procuravit, noverat autem artem pingendi se-
que mediante speculo depinxit, atque dux hujusmodi

pictura in hac nova domo adhuc habentur. Vixit in Ordine circiter 28 annos.

Insignis mutatio et in patria et in domo nostra successit cum novo regimine.

Receptores nove navigationis Bruxellensis usurpaverunt in usum dicte navigationis ex nostro prato (quod habemus ex fundatione) dicto den Inellaert sito in parochia de Hoolenbecha duo journalia cum 9 virgatis pro quo recepimus 200 Renenses Guldenses assignato nobis reditu; summa receptorum ex redditibus dequitatis cum predicto prato empto hoc anno fuit 1266 Renens. Guldens ~~12 stufl.~~ 12⁹ que summa fuit exposita in quitandis et emendis aliis demptis 17 Renens. Guldens, 18 stufl. qui adhuc restabant.

Cum progenies Lutherana in plurimas sectas abisset: in Gallia quoque conjuratio Novatorum in Regem et Regnum detecta, civile bellum attulit. Nec minor in Belgio malorum facies secuta, statibus Principi rebellantibus, atque heresi ultro portas aperientibus. Tunc diebus aliquot ante festum S. Michaelis Archangeli de nocte antiqua renovantur portenta, apparentibus in aere vari coloris et figure vexillis, gladiis cruentis, lanceisque sibi invicem occurrentibus. Ex Chronico Cruciferorum.

Anno 1560

Nova sed plerumque calamitosa aetas.

Joannes Angelus Medices 7 Calendas Januarii exiit
prioris anni post longa tandem Comitibus in Petri sede
Pauli IV excessu vacua collocatus et Idibus ejusdem men-
sis coronatus, ut ingenii morumque suorum pignus
daret qualemque esset gesturus Pontificatum profite-
retur Pius voluit dici et quartus hoc nomine Pon-
tifer fuit.

D. Franciscus
de Cavener
rectus Prior
Cartusia Bru-
xellensis con-
firmatur. —
Hac ultima
fuit electio
Prioris in Schuet-
Imore, deinde
nec in nova domo
Bruxelli habita
est usque in hanc
diem et annum 1630.
Jam a 70 annis ca-
ruit electione
Prioris domus Bru-
xellensis.

Circa festum Epiphania electus fuit et 10 ejusdem
mensis confirmatus in Priorem hujus domus D. Franciscus
de Cavener professor domus qui 17 Septembris Praecedon-
tis anni institutus fuerat Procurator. Restituit autem
D. Joannem Lournear Vicarium in officio Procu-
ratoris, et D. Hubertum Enobbant Bruxellensem pro-
fessum domus Lovaniensis fecit Vicarium, qui fuerat
Prior et Prior domus suae postmodum sacrista Ly-
ris in Schuet-Imore, deinde Vicarius Sybreducis, deinde Procurator Amstel-
redemensis. Ecce quanta opus est resignatione et
Bruxelli habita subjectione ut intra religionem vivamus. Et notandum
est usque in hanc diem et annum 1630. Vicarios huc usque exceptis quatuor primis in initio in-
cepti Monasterii continua serie ex professoribus fuisse creatos,
nunc autem desuisse et alia insuper officia omnia
ad hospites transire, et paucos post annos ipsumet
Priorem cessisse Prioratum alterius domus professo.

Elizabeth Francica Regis Philippi sponsa mense Januarii
anni 1560 Parisiis profecta in Cantabrigiam contendit, trajectoque

Elizabetha Francica Pirancis montibus in regnum Navarra venit. Salutatis remis-
 in Hispaniam ad siroque Anthonio Borbonio Vendome Duce et Carlo Borbonii
 Philippum mari-Cardinale qui eam Parisii comitati fuerant, recipitur a pro-
 tum progreditur Rege Albano Cardinale Burgensi ac Duce Infantiarum,
 qui eam complutam ad Regem deduxerunt, Rex ei ad
 arcem que in propinquo stabat occurrit, cumque invicem
 salutasset ad arcem divertunt, ac sequenti die pridie
 scilicet Calendas Februarii celebratis solemni ritu nuptiis
 junguntur. Festa nuptialia Coleti presertim quo se
 novi conjuges contulerunt hoc Februario mense cele-
 brata ludis, apparatusu principali, concursu procerum.

D. Joannes Girulphus 5 Februarii nomen dedit Ordini in Cartusia Lova-
 phus venit ad niensi Joannes Girulphus appellatus prope Thulstam
 Ordinem poeta insignis poeta, et bonus Religiosus.
 insignis.

Hac Quadragesima Calviniani furoris flamma nimium
 diu negligentius a bonis coercita, et ab rerum studiosis
 Heretici in novarum perstruens alta et propagata in apertum
 Francia primo erupit incendium. Ausi multis in urbibus arma in-
 vocati Hugo- pui capere teterrima conspiratio adversus Regem
 notti, qui tum Ambosie tum degentem vel enecandum una cum
 in seditiones Regina et alio regni administris vel certe in pote-
 prorumpere ausi statum redigendum invita. Volebant regnum istud
 fuerunt. nobilissimum ad Helveticum regimen efformare.
 Cum Calviniani assedes qui ad id loci Lutheranorum
 ferme communi vocabulo consuebantur, ab suo capiti
 corruptore nominitari tum eorundem infaustum ac

sanguinarium nomen exortum (incertum unde) ut dicerentur Hugonotti. Putant quidam conjuratores hos dictos a Rege Hugon larva seu Lemure, qui noctu incolas Turonenses vexare dicitur quodque circa Turin a dicto Rege Hugone clandestina sua conventicula habere coeperunt. In seditionis auctores animadversum, et de iis gravissimum sumptum est supplicium. Hoc Condreas Navarra Regis frater in conspirationis suspicionem vocatus datur Aurelius in custodiam, et causa ejus tractatur. Duæ res bello civili atque intestino inter Guisianos et Condreanos initium fecit quod pluribus annis Galliam afflicxit. Scribit Epimerus Condreanos sese idcirco appellasse Hugonotos, quod ei factioni faverent quæ genus una cum Rege simul ab Hugone Capeto duceret proximiorque ex lege salica esset corona, quæque Religionis quam Johannes Calvinus Noviodunensis Genensæ Allobrogum urbe profitebatur esset addicta: alteram partem sibi adversantem appellabant Guisianos quod Franciscus Dux Guisix in Veromanduis cum Hamone Momorantio Connestallo Regis nutritii præcipui catholicam fuerentur.

D. Joannes Zurpel. Hoc anno per ordinationem Capituli generalis Dy-
pel Prior domus amnes Zurpel Prior domus Lovaniensis (cujus semel atque
Lovaniæ transfer iterum præterito anno fecimus mentionem) translatus
est ad Prioratum Leodiensem quæ officio per mortem
sui domus Leo non multo post defunctus est anno 1562. Suffectus
diensis, qui habuit est in Prioratum domus Lovaniensis S. Petrus a Hirsica pro-
seq. anno 1561 ser-
monem in Capitulo.

fessus istius domus.

joannes Roslo. Hoc anno obiit D. joannes Robaschius, Prior domus
chius Prior Bru- Brugis, professor domus Lovanii anno 1530; ibidemque fun-
gensis moritur. ctus est officio Procuratoris, et in domo Sylve S. Mar-
tini officio Vicarii; fuit natione Mechliniensis, ex bona
cognatione utpote consanguineus D. joannis Roslo
ac D. Remoldi decani.

jubilaeum
D. Petri Luy- Circa festum Nativitatis S. joannis Baptiste in
sens professi sine junii celebravit suum Jubilaeum D. Petrus Wyt-
et quondam Brugis morabatur Capellanus Monialium S. Annae, quo
Vicarii hujus profecti sunt V. Prior et Procurator et dederunt
domus. pro prandio et solatio ejusdem 14 Renenses gul-
denses 3 stuferos.

Trebandarii jo- Predicti officiales consentientibus Visitatoribus D. Theo-
annes van Grim- dorico Priore Sylveducensi et D. Theodorico Priore
bergen et uxor Montis S. Gertrudis receperunt in Trebandario joan-
ejus Margareta nem Vleeschouwer alias van Grimberbergen et uxorem
Roas qui de ejus Margaritam Roas, quibus habitaculum victum et
derunt redi- amictum quoad viverint, promiserunt, accepto ab eis
sum 33 flo- reditu 33 florenorum; pro habitaculo habuerunt locum
renorum. vocatum de Schola scholam cum adjunctis duobus cubi-
culis horto puteo, sed non cubiculum feminarium. Estet
Quitantia domus quitantia de 45 libris predictis quitatis erga sacellanos S. Gu-
45 librarum. dule sub sigillo eorundem hoc anno 1560, ultima Octo-
bris.

Item quitantia de 5 geltis olei raparum etc., coram
scabinis Bruxellensibus de eadem data.

Yornale prati. Unum Yornale prati acquisitum est per Conven-
emptum. tum tot Messure de data 11 Octobris.

Item est littera sub sigillo civitatis Bruxellensis de
Reditus 18 Re. data 1560 18 Octobris per quam Conventus acquisivit 18 Be-
nensiumgulden. nenses guldenes annuos super novam navigationem dictae
requiritur. civitatis, sed pro horto per Conventum empto (forte prope
hospitium) transtulit ea his 12 Benenses guldenes sicque
demtaxat retinet 6 Benenses guldenes.

Item hoc anno 9 Augusti Conventus emit 18 Benen-
ses guldenes annuos (ni fallor) supra civitatem Bruxellen-
sem, sed viderint officiales an non sit predictus reditus.

Hoc anno pleraque permutationes honorum factae sunt
una cum Magistro Gulielmo Vander Noot Consi-
liario Prabantiae.

Item pars lapicidinae nostra in Berchem S. Agathae
data est in locationem 36 annorum cuidam Petro
Oydens pro 8 Benensibus guldenibus 12 stufferis annue.

Cum his negotiis occuparetur V. P. Puer cogebatur se-
pius ire in civitatem quare volebat ut sacrista
civitas pulsaret ad vesperas quibus interesse cupiebat,
sed quibus demandatum erat hoc officium non omnino
acquiescebant allegantes non esse moris in domo aut
Provincia pulsare diu ante tertiam quo factum est
ut se abdicarent officio vel ipse predictos officiales mu-

staret quod intra biennium saepius fecit prout videre est in catalogo officialium.

judocus als vadit. Fuit V. Prior Valencenas in Septembri pro D. judoco ad Ordines Va. Als promovendo ad Ordines et expendit in itinere 15 Re-
lencenas. nenses guldenses necdum jam frequentes habebamus Episcopos. Qui et praedictus judocus hoc anno fuit sacrista et D. Petrus Peto natura alioquin mitissimus.

R. P. D. Guilielmus 10 Calendas Novembis R^{mo} D. Guilielmus a Prato Episcopus a prato Episcopus Claremontanus diu animam in affecto annis et morbis Claremontanus corpore egre trahens finem laboriosa mortalitatis felici benefactor Car. ad vitam immortalis transitu invenit. Praesul Ausae Vallis in omnes partes optimus ac memoria dignus, et a Deo profunde et collocandae educandaeque societati yesu in Gallis datus. aliorum Ordinum Cum se Patrem pauperum crederet a Deo constitutum sed praecipue sum, rerumque sibi creditarum se non Dominum quam distributorum magis; in alienis a pietate operibus ita parcelat impense ut interdum haberetur tenacior. Verum quid pius Antistes ageret, indea ferme vitae mors in apertum protulit. Suam rem omnem satis amplam Domino reddidit. Pauperes Claremontanos eorumque hospitalis domum heredes scripsit, multaque simul ad educandos instituendosque litteris adolescentes inopes cura societati commissa multa religiosis familiis virorum ac feminarum legavit, cumque liberaliter etiam famulis providisset nusquam consanguineorum aut affinium meminuit, sed nec Cartusianos intestatos reliquit, fuit enim ut charta Capituli anni se-

quentis declarat domus Vallis profunde magnus benefactor et augmentator.

Andreas Auria. Andreas Auria Genuensis Princeps Amalfitanus Patria libertatis restitutor et vindex primum Francisci I Gallia Regis post Caroli V Imperatoris ejusque filii Philippi II clas-
simum prefectus victorius clarissimus, anno etatis 3 et 90 usque nunquam ducta moritur: omnium fortunarum tri-
remiisque inarum heredem scripsit yannem An-
drea Auriam fratris sui filium.

Gallia intestinis motibus, ut praefati sumus, agitari ce-
pit religionis praetextu, qui in hanc diem pacari non
potuerunt. Sed ad componendos fumen eos motus
Conventus ex universa ditione omnium Ordinum
Aureliam urbem indicti sunt. Quo tempore novus
Rex Franciscus secundus ex apostemate cerebri octo annis
natus septemdecim in eadem civitate obiit, suc-
cessorem habuit Carolum fratrem 11 annorum magna
spei puerum.

Summa receptorum hoc anno in domo nostra ex
reditibus redemptis cum restantibus praecedentis anni fuit
410 Benen. gulden. 18 stufl., etc., et expositorum 638 Be-
nen. gulden., 12 stufl., sic plus receptum quam ex-
positum 72 Benen. gulden., alias 35 Benen. gulden.

Carolus Caraffa Cardinalis sub Pontifice Pio IV. carnificis
manu strangulatur Romae anno 1560 dum Pruzella rediret
Romam. Ingressente dicto Cardinali Pruzellam Rex Phi-
lippus II, qui tum ibi agebat obviam ivit, et illi dextrum

latus dedit, abuebatu Cardinalis a turba confluyente ad oscula pedum suorum, quam nec orea nec lutum, nec calcaria nec presentia Regis abducere potuerunt.

Anno 1561, 5 Februarii in domo Lovaniensi fuit receptus S. Guilielmus Beyren Commenensis Standonicus qui fuit postea Prior ejusdem domus.

Frequens mutatio In principio hujus anni in domo nostra Bruxellensi custodum Ecclie fit sacrista D. Theodoricus professor domus Hollandie, qui non multo post sponte clares reddidit causam diximus superiori ^{anno} in quadragimafit custos sacristinus D. Jacobus Cogge professor Brugis, qui ad hunc Conventum venerat ex Herne, in Herne autem venerat Ultrajecto.

Quantum ad externa Romæ Pius IV Ducem Palium et Carolum Carafam Cardinalem supplicis vindicabat: sine gula in carcere facta, Duci amputatum publice caput. Arguitati datum, sed et Philippus Regis gratie vulgus interpretabatur pona semper in deterius persuasione. Omnino ea crimina commississe constabat ob quæ a patre suo Pontifice Paulo IV pulsi in exilium, nunc morte penas dederunt. Quod hic referre volui, quia Episcopus Pontifici Pio alias sat bene merito aliquam injustitie notam inurere videtur: sic scribens Carolum Carafam Cardinalem memor quæ ille in conclavi contumeliosius dixerat cum Joanne Paliani Duce Allifano Comite ac Leonardo (cognatis Pauli IV) in Adriani molem conjectum

non satis juridice convictum intentati criminis strangulari procuravit, sociis gladio percussis. Constat ex historia Locustatis maxime hos voluntariam mortem penitentes et pie subisse.

Eti ab anno fere 1540 occulta quaedam haereticos semina in Regno Scotia spargerentur, ac sensim etiam in multorum animis germinarent, ante annum tamen 1560 res in apertam non erupit defectionem, a quo tempore adeo civilibus bellis Regnum illud exarsit, adeo caedibus ac sanguine cruentatum est, ut aliud nihil, quam perpetua quaedam lamina existisse videatur.

Cumultuatum est in Scotia causa mutationis Religionis. Maria a Lotharingia Guisae Jacobi V Regis vidua animi maiore rore succubuit atque mortua est in arce Edemburgensi. Vere Maria Scotia Regina uno tempore matre et viro orbata in Scotiam (meliore fortuna digna puella) ad secundas et tertias nuptias navigavit atque post diuturnum carcerem, exitum in Angliam.

Ludovicus Borbonicus (Dux Condens) quasi auctor seditionis contra Regem Amboise excitate traditur carceri Aureliae. Ubi cum Franciscus II Nonis Decembris praesenti anni decessisset vinculis ille fuit liberatus. Itaque cum suae factionis nobilitate icto federe complures praecipuas Galliae urbes invasit, presidioque imposito sibi eis reservavit. Itaque dirissimum per Galliam exortum est latrocinium frustra saepius sopiri tentatum.

10 Julii sepulta
Rhemis in Caeno
bis G. Petri.

Reverendus Pater noster Generalis providens imminentem calamitatem per chartam Capituli generalis suos omnes filios et confratres seria exhortatione confirmat et prænuntiat adversus omnes casus et mortis pericula.

Considerata hujus calamitosi temporis injuria monemus et hortamur in Domino omnes Priores Ordinis et eos que curam animarum gerunt, ut reddant se operarios incon-
fusibiles sectatores bonorum operum et tanquam Dei ministri solliciti ambulent in timore Dei, et eos, qui commissi sunt eis, custodiant ne lupus rapax invadat et devoret gregem Dei, et ab eis requiratur sanguis sibi commissarum ovium quoniam grave iudicium fiet his qui præsunt, sed pascant eas verbo et exemplo, et adhortentur frequentius perseverare in disciplina Domini, et traditionibus sancte Ecclesie Catholice, neque moveri hujusmodi procellis, quibus prok dolor! navicula Petri in hoc mari magno et spatioso agitatur, sed sæpius levare puras manus ad Deum, ut post tempestatem tranquillam faciat et post fletum exultationem infundat; exemplo etiam maxime studeant præesse ut prius faciant quam doceant, nec audeant aliquid loqui, quod per eos non effecerit Christus. Studebunt igitur in omni profectu virtutum subditos edificare et imitatores fieri pastoris domini nostri Jesu Christi qui dedit animam suam pro ovibus suis, et eas sanguine suo redemit quo faceret sibi

populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

Reliquas personas Ordinis hortamur, ut in novitate vite ambulent, eo magis quo vident appropinquantem et instanter diem Domini, ut inveniantur parati reddere rationem de ea, quae in eis est fide, nec circumferantur omni vento doctrinae, sed gratia stabiliant corda, et in omni obedientia, et interiori mortificatione exhibeant se Deo hostiam sanctam, viventem, Deo placentem, quoniam bonorum operum bonus erit fructus. Cum igitur sola perseverantia coronari mereatur, super fundamentum illud quod est Christus Jesus superaedificent lapides pretiosos, aurum et argentum omnium virtutum, et proficiant de die in diem, et non terreamur flatibus adversitatum et fluctuum malignorum quibus exercentur electi. Præinde viriliter agant et ascensiones virtutum ponant in valle lacrymarum, ut videant Deum deorum in Lion et immarcescibilem gloriae coronam consequi mereantur.

Domus Monia. Habetur in carta Capituli hujus anni obisse D. Galium Ferraria briel professus domus Bononie, confessorius Monialium domus Ordinis nostri Ferraria, item soror Illuminata Monialis S. Antonii Ferraria unde perspicuum est tunc temporis Ordinem habuisse ibidem domum Monialium, quam puto jam desisse, quoniam non habentur amplius nomina professarum iatus domus in chartis.

Obiit item circa hunc annum soror Aynarda Bay

nate Priorum Monialium Prati mollis quae 70 annis laudabiliter
vixit in Ordine.

Obiunt hoc anno 41 Monachi, 18 conversi, 10 Moniales, 12 Donati:
76 personae.

Preces pro Concilio
Eridentino.

Pro directione sacri Concilii generalis unusquisque sit solli-
citus in suis orationibus, priusque exercitiis orare Deum, et
quolibet hebdomada singulis diebus legant litaniam Sanctorum
in suis cellis, non litterati vero dicant 27 Pater et Ave.

Hoc tempore ordinabatur secunda Missa de Spiritu Sancto
pro impetratione celestis auxilii contra quoscumque in-
fideles hereticos, et raris doctrinae adversarios et pro eorum
reductione ad gremium S. Matris Ecclesiae, et maxime
pro quibusdam personis Ordinis nostri qui per heresim
Lutheranam decepti ab Ordine discesserunt vel ei mi-
nus iuste obediunt etc., quarum precum fructum sta-
tim infra ostendam.

Anglis Patri- Priori domus Brugis fit misericordia et proficimus in
bus datur do- Prioratus dicte domus D. Mauritium Chancaum
mus Brugensis (Anglum primo professum domus Londinensis) secundo
incolenda. professum ejusdem domus quem hortamur in Do-
mino ut dictam domum in utroque statu mil-
lum collapsam in pristinam gloriam et ob-
servantiam regularem paulatim restaurare studeat.
N. D. Alexandrum Palinck facimus Procuratorem di-
ctae domus, quem excusamus de inobedientia si offi-
cium Vicariatus in domo Ziricex a Visitatoribus sibi in-

junctum non acceptavit, quia ab illo per R. Patrem
Cartusie per aliud mandatum revelatus erat. Commi-
timus etiam Visitatoribus sive alteri ipsorum, ut quan-
socius dicte domus D. Vicario idoneo provideant. Ordi-
namus similiter quod noviti quos de cetero Dominus
miserit ad formam Ordinis si apti et grati invenian-
tur, recipiantur et professi dicte domus fient et non

Elemosyna De alterius domus. Commendamus tamen ipsam domum
græ majestatis de Brugis dicto D. Mauritio Priori ut de elemosyna
sua Patris An. Regie Majestatis etiam cum sustentatione An-
glis quæ primo gloriam curat illam juvare et relevare a gra-
fuit 2000 flore. rannimibus quantum licuerit et rationaliter fieri
novum annuum poterit, ita ut per adventum Anglorum domus
Brugis benedictionem et restorationem accepisse in-
veniat prout speramus. Et dictus D. Mauritius
statim accepta charta Capituli a Visitatoribus introdu-
catur, et per eosdem statim eodem tempore do-
mus ipsa ordinariè visitetur.

Priori domus Gandavi fit misericordia et restitutum et
proficimus in Priorem domus D. Joannem....: profes-
sum et Procuratorem domus Brugis propterea a procu-
ratu domus Brugis absolutum. Et Prior absolutus ibidem
exerceat officium Procuratoris ad Ordinis voluntatem.

D. Lambertus Boyen professor domus Monachorum Prior
domus Trajecti fuit quoque absolutus ceterique officiales
dicte domus propter quemdam Henricum quem accusa-

verant qui ad Cartusiam fugerat et postea apostata factus est.

Institutus est autem Prior D. Bartholomaeus a Schoonhovia professor dictae domus propterea a Prioratu domus Delfensis absolutus, cui domui concessa est electio novi Prioris.

Committimus et mandamus Visitatoribus Provinciae ut auctoritate Capituli generalis provideant deoque operam et Ordinem ut domus opulentiores Provinciae de abundantia sua domui Monialium Brugis pauperibus largiri faciant, et ipsi Visitatores et earum domus in exemplum ceteris se exhibeant taliter ne caritas in eis refriguisse inveniantur. Similiter faciant domibus Campensis, Zivice et Lovanii.

Volumus ut reformatio super annum missa per R. Patrem Priorem et subditis dictae Provinciae in omnibus inviolabiliter observetur. Super quo Visitatores volumus diligenter invigilare.

Congregatio Patrum celebranda in domo Lyprana.

De cetero celebretur congregatio Patrum, quae solent celebrari in dominica Reminiscere, celebretur dominica Sexagesimae in domo Lyprae juxta reformationem super annum tandem missam a Reverendo Patre.

Deus dedit penitentiam D. Joanni de Mirica ad cognoscendam veritatem ut resipisceret a diaboli laqueis.

De D. Joanne Mirica professo domus nostrae, cujus laetitia et incarcerationem supra memoravi sic habebatur in charta hujus anni: domnus vero Joannes Mirica proficiendo perseveret in emendatione quam cepit, quam si perfectam fecerit majorem a Deo et Ordine sentiet gratiam. Ecce initium penitentiae in homine satis altius obstinato, ut dicimus, et ipse postea

factus est: Summas igitur agamus Domino Deo gratias qui
 dedit confratri nostro penitentiam ad cognoscendam veritatem
 ut recipisceret a diaboli laqueis. Sapienter quoque lectoris
 est non mirari si homines cujuscumque prosperitate sint
 interdum labantur et peccant, cum mirum sit ma-
 gis si homo peccato careat, quam si peccatum aliqua
 affectet, nec opinionem virtutis apud se cujuscumque
 minuere debet si delictum ille correxerit, cum
 tam multos, qui non mediocriter aliquando pecca-
 runt colamus in caelo Sanctos. Hunc etiam in
 exemplum verae penitentiae volumus omnibus prae-
 ponere, ut si erramus sicut homines non simus per-
 tinaces sicut demones, nam hoc tempore, quod do-
 lentes referimus, paucos videmus ex eis qui deseruerunt
 semel collectionem suam et Ordinem quamvis re-
 vertantur perseverare, sed saepius reverti ad vomitum
 rursus figam meditari et arripere, quare hoc? quia
 non veram apprehendunt penitentiam. Cor. Jansenius
 Concord. Evang. Cap. 13 ait: per hoc dicitur, facite
 dignos fructus penitentiae, uniuscujusque conscientia
 convenitur, ut tanto majora acquirat bonorum ope-
 rum lucra per penitentiam, quanto graviora sibi
 intulit damna per culpam. Videamus in hoc homine
 quantum penitentia seu tristitia secundum Deum
 operata sit sollicitudinem, sed defensionem, sed indi-
 gnationem, sed timorem, sed desiderium, sed emulationem.

nem, sed vindictam: hæc non indigent explanatione sed clare
 videmus in libello D. Joannis de Mirica quem scripsit
 de reditu ovium dissipatarum ad ovile Christi, eas revocans
 ad unitatem concordiamque Christianam, et evangelicam
 veritatem. Inter cetera sic habet: Quod autem pauci rever-
 tuntur ad unitatis gremium, præsertim ex doctioribus et
 litteratis, multique de una secta migrent in aliam: ma-
 jor questio est. Breviter tamen cum Gersono responde-
 mus, ideo separatos semel et ab Ecclesia revulsos raro
 ad eam reverti: sed currere potius innotæ asini indomiti
 in omne præcipitium: quia irato Deo (qui super-
 bis resistit) relinquuntur in manu consilii sui. Est
 enim in hæreticis plerisque omnibus occultum quoddam
 superbiæ initium, et pertinaciæ genus, pallio fucoque
 constantiæ tectum est in ipsis zelus quidam, speciem
 quidem habens justitiæ: quum revera ex injusto im-
 puroque amore, et ex animo proficiscatur felleo et
 amarulento. Quem quidem zelum recte comparari
 perhibet Gerson gladio bicipiti in manu furiosi: aut
 igni seu fulmini sine obice pervaganti: qualis præ-
 figuratus fuit olim in duobus illis filiis Jacob Patriar-
 chæ Simeon et Levi. Hi quippe iuste se moveri opi-
 nabantur ad vindicandum oblatum sorori retium:
 sed secus judicat sanctus senex, qui jam moriturum
 maledictum (instinctu divino) pronunciat hunc fuisse
 furorem: et hanc ipsorum indignationem tam per-

tinacem, et profectam. Talis profecto zelus est om-
 nium, qui pretextu tollendi scandala de domo Do-
 mini, sese ab ipsa hac Dei domo separant, forosque
 prorumpunt, et novas condunt cætas, et sine funda-
 mento ædificant vitiosa ædificia. Hæc non insultandi animo a me commemorati, velim ut sibi ve-
 ritatis alumni persuadeant. Nequaquam ut in alios
 dicam contumeliosius: sed ut potius meo exemplo
 quam plurimos (si cum Deo adiuvante possum) a de-
 vis et hæternis errorum semitis ad antiquum revocem
 salutis iter: ideo hæc a me nec aliam scribuntur
 ob causam. Etenim meminisse necesse est,
 non rectam divinæ sapientiæ callum tenuisse me
 annis totis plus minus tredecim. Ardenti quidem ac-
 census eram zelo, totusque flagrabat desiderio evul-
 lendi zigania ex agro dominico. Sed gratiæ Deo nunc
 video haudquaquam fuisse a Deo hunc zelum, nec
 secundum scientiam existisse, nec sale conditum. In
 multis inique accusabam (ut eram ab his novis
 præceptoribus imbutus) Christi veterem ac Romanam
 Ecclesiam. Nunc pleraque in Ecclesia longe aliter
 doceri invenio, quam ementitis fictionibus proponunt
 corruptores isti, mentesque corrupti falsarii. Deinde su-
 gillantur ab his multa, tanquam recenter in Ecclesiam
 invecta, quæ semper jam inde ab Apostolis fuisse rece-
 ptissima. Video (ut breviter summamque dicam) nihil

Ecce defensionem

Ecce indignationem

esse has universas novellorum magistrorum inventiones, quam
 mendacia mendacis (instar catenae) perpetua serie con-
 Quomodo comanentia. Neque haec ante videre potui, quam perlustratis prin-
 sus. cipis ac fundamentis, quae religiosa orthodoxorum Patrum ex
 scripturis deducit antiquitas, sic ordine rectaque methodo
 et ratione ad reliqua pervestiganda dubia processi. Et
 verissimam esse comperi S. Augustini cum tota anti-
 quitate conspirantem sententiam quam in explica-
 tione Psalmi edidit 57. Generet te (inquit) Mater
 Ecclesia, non abortiat, si patiens fueris, usquequo for-
 meris, usquequo in te certa sit doctrina veritatis:
 continere te debent materna viscera. Si autem im-
 patientia tua concusseris latera matris: cum dolore
 quidem te excutiet, sed magis tuo malo quam
 suo. In ventre quippe Ecclesiae veritas manet. Quis
 quis ab hoc ventre Ecclesiae separatus fuerit, necesse
 Corroboravit Deus mihi est ut falsa loquatur. Necesse est (inquam) ut
 misericordiam suam falsa loquatur, qui aut concipi noluit, aut quem
 super eum. conceptum mater excussit. Haec Augustinus. Sed gra-
 tias Deo, qui me rursus (tametsi invitum quidem
 primum et reluctantem) ad matris nostrae, spon-
 saeque suae gremium retrahere dignatus est. Qui
 (inquam) violenta miseratione, et miserante coac-
 sione atque violenta contumaciam mei pectoris
 contundere atque emollire dignatus est ut fierem
 (ipsius dono) ea contumace tractabilis, ex invito spon-

Ecce timorem teneo, docilis ex indocti atque incapaci. Non quod ego
 nunc *ἐπιβίβω* cantem aut triumphum celebrem ante
 victoriam. Non (inquam) arbitror me comprehendim
 vel vicisse. Patis, intelligo me in medio adhuc ambu-
 lare laqueorum: neque quod omnem stupiditatem
 abjicerim, gloriari praesumo. Id solum confidenter ad-
 fingo me ad Christianae Scholae eandem divino ductu
 redisse stationem, quam scripturae nobis sacra de-
 monstrat auctoritas: quamque orthodoxorum omnium
 concursu observavit, tenuitque retentus. Haec mea gloriatio
 est, haec certa et indubitata fides. De hac mihi di-
 vinitus, exhibita benignitate et misericordia, si glorior:
 non erro nec insipienter ago: divinis enim fulcior,
 firmiterque innitor eloquiis. Neque sensum novum
 scripturae canonicae adfingo sed quod semper ubique
 ab omnibus Catholicis doctum est, id teneo: idque
 tenendum dispersis fratibus christiano pectore, fideli-
 terque propono. Apostolica sententia est: novit Dominus
 qui sunt ejus. Mihi vero, qui sunt Domini, ignotum
 est: neque an ipse a Domino sim ad vitam eter-
 nam electus, sine trepidatione constituo. Scio enim
 (docente Scriptura) quod qui existimat se stare,
 sollicitus esse debeat ne cadat scio ad humiliandum
 nos secretum hoc, occultumque manere voluisse Dominum,
 Ecce desiderium quamdiu in hac mortalitate vivitur. Camen bonam
 certamque foveo de me (divina intuitu benignitate pra-

destinationis spem, foveo etiam de aliis desperatis fratibus, quotquot redire voluerint.

Rediturosque unde recessere confido quamplurimos: siquidem de nemine in hac vita desperandum est. Eamque ob causam omnes ad reditum sine scrupulo ac dubitatione cohortor. Omnibus reflexas semitas, et diverticula erroresque ostendo: ad informationem eorum qui Domino credituri sunt in vitam eternam. Quemadmodum de sua scripsit conversione ad Timotheum apostolus. Et apostolorum vertici Petro dictum legimus: Et tu aliquando

Ecce emulationem. conversus, confirma fratres tuos. Horum duorum Christi Apostolorum vel minimus esse discipulus quum vehementer exoptem, cur non pro meo quoque modulo negotiationem regis nostri obire studeam.

Ecce vindictam. Haec de me praefatus nunc ad institutum revertar: et constituto stabili ac immoto finiendae litis conciliandaeque dissensionis principio: pergam enarrare atque refellere satanae ministrorumque ejus astutias: quibus hoc conantur fundamentum principiumque evertere. Sic enim capiendae sunt vulpes quae demoluntur vineas ut occultos et simulatione tectos prodamus laqueos, quos ad capiendas hominum animas fraudulentem in via absconderunt. Sic ipse.

Ecce benigne lector, conatus sum ex verbis ipsius D. Joannis de Mirica ostendere perfectam ipsum esse praestitisse, ac ea praestitisse quae in Co-

1 Tim. 1.

Luc. 22.

Ecce emulationem.

Ecce vindictam.

vinthius Apostolus animadvertat trinitariam secundum
Deum operatam fuisse. Hæc enim certe declarant
eum vere resipuisse atque ea animo detestari an-
teactam vitam.

De ejus perfecta penitentia carmen congratulato-
rium contexam, quod præsicit V. P. D. Joannes Ge-
rulpheus professor et Vicarius Cartusie Lovaniensis.

Ad Joannem Myricæum Cartusianum.

Carmen Joanni docto discipulo amico

Mittit Joannes alter, at ipse rudis.

Legi, charè mihi frater, tua scripta probati

Quam sunt hæc dixi, pulchra nitore suo

Galica perspersi reses usque ad plaudite lecta

Ingenio duxi qualia digna tuo,

Doctrinæ vidi tanta gravitate repleta

Quantam sat nostram certus inesse tibi

Cam bene præcurri limata politaque scite

Quam prædissem perficienda tibi.

Multimodo reperi varioque nitentia cultu,

Ut tua virtutum vita decere nitet.

Neacte animi, sic is ad sidera: sic tibi plane

Duce nocuit negro secta ficanda sale est.

Sed tibi nil nocuit, nocitum nisi ducimus illi

Cui tandem sapuit, mens grave passa malum.

Quem fallax humilem jam missus reddidit eras

Et magis impietas pectore pulsa pius.

Calem te novi, novere tui quoque fratres
 Exemplum de te qui pietatis habent.
 Calem nunc etiam poterit cognoscere mundus
 Calem demonstrant te tua scripta satis
 Deceptus mente si nunquam forte fuisses
 Scripsisses contra dogmata prava nihil
 Nunc tibi non soli labes extincta salutis
 Sed multis itidem causa salutis erit.
 Causa potest similis delenda pluribus esse
 Causaque vitandae pluribus esse nota.
 Namque doces plana ratione modumque viamque
 Qua fugienda malis noxa sit atque bonis
 Nam revocare malos ostendo tramite recto
 Est et ne decerent communis bonos.
 Sic ubi nauta ratem saxo impigit acuto
 Quum redit illa cavens ipse, cavenda monet.
 Sic bonus et miles collapsus quando reorigit.
 Acrior inde caput fertur in hostis iners
 Sic ubi sub terra granum computruit udae
 Grana revivens multiplicata gerit.
 Atque utinam caperent errantes auribus ista
 Levibus et vellet te duce vera sequi.
 Sed licet illorum vel nemo pareat istis
 Praemia te sumes digna labore tuo.
 Est aliquid Christo studuisse reducere, quamvis
 Haec sint morigeræ, quas agit error oves.